

muusika

Nr 4
aprill 2004
Hind 25.90

**Grammy eesti
koorikultuurile**
**Aprillis tõuseb
taevasse Jazzkaar**
Tüür Gewandhausis

TÕNIS MÄGI

XXXV Eesti Muusika Päevad

14. - 21. aprill 2004

TALLINNAS:

K 14. aprill kell 15, Estonia kontserdisaal
KODUMAINA VIIS
Eesti heliloojate tuntud palad muusikaõpilaste esituses. Ehala, Eller, Lemba, Oja, Pärt, Rääts, Tally, Toormis, Saar, Siimer, Steiner
Pilet: 25

K 14. aprill kell 19, Niguliste muuseum-kontserdisaal
TOIVO TULEVI AUTORIKONTSERT
NYYD Ensemble, Vox Clamantis
Dirigent Olari Elts
Pilet: 100/50

N 15. aprill kell 19, Mustpeade maja Valge saal
SILESIAANILISE STRIINGI KVARTETI (Poola)
Gorecki, Pärt, Tulve, Schubert
Pilet: 80/50

N 15. aprill kell 21.00, Tallinna Kunstihoone
URMAS SISASK - TÄHISTAEGA TSÜKKEL
Eesti klaveriduod
Pilet: 75/35

R 16. aprill kell 16, Teatri- ja Muusikamuseum
HEINO ELLERI MUUSIKAPREEMIA LAUREAATIDE KONTSERT
Eller, Grigorjeva, Kõrvits, Steiner, Trass, Tulve
Sissepääs tasuta

R 16. aprill kell 19, Estonia kontserdisaal
EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER
Dirigent Paul Mägi, solist Martin Kuuskmann
Kozlova, Kõrvits, Kangro, Lill, Tulve, Vihmand
Pilet: 100/70

R 16. ja L 17. aprill kell 21.30, Tallinna Linnateatri Hobuveski saal
JÜRI REINVERE "VASTASKALLAS", raadio-ooper
Kujundus: Tarvo Hanno Varres, teostus: Ardo Ran Varres.
Pilet: 100/50

L 17. aprill kell 15, Eesti Muusikaakadeemia kammersaal
JEAN-PHILIPP GUILLO (Prantsusmaa)
Kotta, Lauba, Rossé.
Sissepääs tasuta

L 17. aprill kell 19, Kanuti Gildi SAAL
CRASH ENSEMBLE (Iirimaa)
Dennehy, Lang, Kosk, Tulve, Tulev, Tüür, Volans
Pilet: 100/50

P 18. aprill kell 17, Tallinna Metodisti kirik
TABULA RASA

Tallinna Kammerorkester, Eesti Filharmoonia Kammerkoor. Dirigent Risto Joost
Hirv, Tamberg, Pärt, Rääts, Tulev
Pilet: 100/50

E 19. aprill kell 18, Eesti Muusikaakadeemia
MAMMUTKONTSERT
Eespere, Grigorjeva, Grünberg, Jõelet, Jürgens, Kangur, Kaumann, Kotta, Kruusimäe, Körver, Maltis, Põldmäe, Vähi, Rannap, Steiner, Tamberg, Valkonen
Sissepääs tasuta

T 20. aprill kell 19, Vene Draamateater
ESTONIAN DREAM BIGBAND
Örjan Fahlström (Rootsi), Randy Brecker (USA)
Aints, Krigul, Kölar, Lill, Tally, Sööt
Pilet: 300/250/200

K 21. aprill kell 19, Estonia teatri talveaed
EESTI MUUSIKA PÄEVAD 25!
Kavas teosed esimeselt festivaliilt 1979
Sissepääs kutsetega

TARTUS:

T 13. aprill kl 19, Vanemuise Kontserdimaja
SILESIAANILISE STRIINGI KVARTETI (Poola)
Gorecki, Pärt, Tulve, Schubert
Pilet: 80/50

N 15. aprill kell 19, Tartu Sadamateater
CRASH ENSEMBLE (Iirimaa)
Dennehy, Lang, Kosk, Tulve, Tulev, Tüür, Volans
Pilet: 40/25

VILJANDIS:

R 16. aprill kell 19, Viljandi Kultuurikolledž
CRASH ENSEMBLE (Iirimaa)
Dennehy, Lang, Kosk, Tulve, Tulev, Tüür, Volans
Pilet: 40/25

PÄRNUS:

K 14. aprill kell 19, Pärnu linnamuuseum
SILESIAANILISE STRIINGI KVARTETI (Poola)
Gorecki, Pärt, Tulve, Schubert
Pilet: 80/50

Piletid müügil Eesti Kontserdi kassas ja Piletipunkti müügikohtades. Lisainfo Eesti Heliloojate Liit
www.ehl.kul.ee

Kolmapäeval, 14. aprillil kell 15 Estonia kontserdisaalis

KODUMAINA VIIS

Eesti heliloojate tuntud palu esitavad Eesti muusikaõpilased, lastekoor "Ellerhein", poistekoor "Revalia" ja TMKK keelpilliorkester

Sooduspilet 20,- gruppidele (alates 10 inimesest) etätollimisel
tel: 645 4395, e-mail: omio@omio.ee

Kontserti juhib OLAV EHALA

KAVA

SOOLO

2 Berk Vaher. Tõnis Mägi: lõpetamata joonte alkeemia

AARIA

7 Krista Sildoja vabal teemal. Emotsionaalne kuulaja

BAGATELLID

8 Mailis Pöld. Uudiseid maailmast

IMPRESSIOONID

10 Triin Vallaste. Kas muusikal on tähendus? Erkki-Sven Tüüri "Meditatio" Leipzigi Gewandhausis
11 Geiu Rohtla. Haldjalaulust Vanemuise teatris. Miina Härma "Murueide tütre" etendus
12 Joosep Sang. Kevadine jazzigraafik: täna siin, homme seal
13 Ivalo Randalu. Andres Uibo meistriõhtu
14 Toomas Velmet. "Kirjutage, nagu tahate, ma mängin kõik ära!" Silver Ainomäe ERSO ja Leho Karin TKO ees
15 Lauri Sommer. Tere õhtust, Havai! Villu Veski ja sõbrad Estonia kontserdisaalis

BAGATELLID

16 Uudiseid Eestist

FESTUM

22 Liisa Hirsch. "Improvizz '04"

GRAMMY

23 Gerhard Lock. Sibeliusi töö eestlastele Grammy!

STUDIUM

24 Ia Rimmel. Tere, olümpiaad!

JUBILATE

27 Raiili Sule. Kõnelus Arne Mikuga, kes veedab ka oma 70. sünnipäeva koduteatris

UVERTÜÜR

30 Mirjam Tally. Mitmepalgeline muusikaproduktent Merle Kollom

POP&ROCK

32 Margus Kiis. Eurovisiooniseebi kired möllavad edasi

KADENTS

34 Hannes Pikkat. Ud – pillide printsess hommikumaalt

HOMMAGE

36 Tiiu Tosso. Juhan Aavik 120

MELOMAAN

37 Heliplaatide tutvustus

COLLAGE

40 Valik aprillikuu muusikasündmuseid

Intro 4/2004

Kunstis võtab järjest enam võimust tarbimise pool, müük ja ost. Aga on olnud aegu, mil kunst oli argipäevast vabastav riituaal, kust läbi käies sai tugevamana tagasi tulla. Selliseid hetki tuleb nüüdki ette, isegi üsna sageli. Iga kord sõlmivad nad katkenud otsi kokku.

Käidagu kuulamas kõiki neid väga rohkeid kontserte – Jazzkaare omi, klassikakontserte, etnot ja alternatiivi. Tuleb ette, et kontserdil avaneb justkui üks tundmatusse ja pääsed ühekorraga sinna, kuhu oled ammu alateadlikult püüelnud.

Õnnelikuks teeb ka ise looja olla (mitte õnne ostmine). Seda on küllap tajunud needki noored, kes osalesid teisel muusikaõpetuse olümpiaadil. Kõige elamuslikum osa olümpiaadist oli omalooming, ütlesid sealse žürii liikmed kui ühest suust. Heliteose lähtepunktiks on idee ja emotsioon, üks idee sünnitab järjest uusi, kui julged emotsiooni jagada teistega, saavad kõik rikkamaks.

Ia Rimmel

muusika

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Kristina Kõrver** kristina@ema.edu.ee
Toimetaja **Mirjam Tally** mirjam@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundaja **Tõnu Kaalep** tonu@ekspress.ee
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**
Raamatupidaja **Tambet Kuresoo**

Rahastaja EV Kultuuriministeerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja Eesti Muusikanõukogu Suur-Karja 23, 10148 Tallinn
Toimetuse kolleegium: Eesti Muusikanõukogu juhatus

Toimetuse aadress: Rävälä pst 16, 10143 Tallinn, II korrus, B 214
Toimetuse telefon (0) 6675 788
Kodulehekülg: muusika.kul.ee
Reprotööd **KO Repro**
Trükkikoja **Printon**
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine OÜ Kirilind
tel (0) 640 85 97, (0) 640 85 99
faks (0) 640 85 98
e-post: kirilind@estpak.ee
kodulehekülg: www.kirilind.ee
Tellimisindeks 00679
Otsekorraldus 21 krooni number
3 numbrit 63 krooni
6 numbrit 126 krooni
Aastatellimus (11 numbrit) 230 krooni.
Välismaale tellimisel lisandub postikulu.

Tõnis Mägi
FOTO LAURI KULPSOO

SOOLO

Tõnis Mägi:

lõpetamata joonte alkeemia

BERK VAHER

Tõnis Mäe mullune album “Siirius” jahmatas hääs mõttes: lapsepõlveaistingud ja vaikusest kuulnud helid liitusid kargeks laulutsükliks, ühtaegu nostalgiliseks ja innovatiivseks kõlakangaks. Võib julgelt öelda, et “Siirius” on nii eelmise aasta kui ka vähemalt terve kümnendi üks võtmeplaate.

Veebruari lõpul puhkab “Mäks” tähelepanust oma Tartu-kodus. Näitab uhkusega pisitütre abstraktset maali, demonstreerib algelist hurdy-gurdy’t. Tähtede juures käinu teab neid nautida. Erinevalt trendikonstruktorist, kelle elu kulub näivustele, mis jäljendavad taevatähtede jäljendust, staarindust.

Tõnis Mägi on aga olnud ka megastaar ühel kuuendikul planeedist. Seda suurema kohkumusega tunnistab ta kooli lauluvõistlusel õpetajaid lastelt “seksikamat esitust” nõudmas. Enda muusikat nimetab ta ennekõike teraapiliseks. Nii on talle ka enim meeltnööda väikesed kontserdid “mõnes väikeses ahjuga mõi-

satoas, kus inimesed saavad sotti, millest sa tegelikult laulad”.

Tõnis Mägi kinnitab, et algselt polnud laulmine ju mitte teistele esinemine, vaid rituaal. Nende rituaalide kadumine on õudne, need tuleb taasluua. Kunst ei pea keskenduma negatiivse peegeldamisele, vaid kokku sõlmima katkenud ühendusi. Mõnikord tulevad need asjad välja, ilma et sellest palju räägitakse.

Ta kuulab praegu muusikat exotica-geeniusest Esquivelist metsarahva ürgaimuste tabaja Jaak Tuksamini, kiidab nii Robert Wyattit, Stevie Wonderit kui ka Cesaria Evorat, kelle vargsi korraldatud Eesti kontsert oli temalegi teadmata...

Mõnikord on vaja kõigest vaikusesse eemalduda, et omaenda heli üles leida, nagu ta leidis “Siiriuse” tarvis. Parimad laulud tulevad hoopiski piltidena. Kui pildid tulema hakkavad, siis lähevad ka sõrmed klahvidel õigesse kohta.

Tõnis Mägi: Need pildid on nagu fotod või maalid, vahel ka abstraktsed kujundid.

“Fotod” on vast kõige täpsem öelda. Praegu mängib meil siin taudal Taani raadiojaamast 1940.–1950ndate jazz. Tollase lindistustehnika juures olidki helirežissöörid peaaegu nagu fotograafid – üksainus mikrofon, pikk väljavenitatud ruum, ja helirežissöör ütleb: saksofon, mine nüüd vasakule; nii ... trumm, tule natuke ettepoole ... nüüd, laulja, sina mine pisut paremale poole; ja nüüd on kõik valmis, hakkame lindistama. See on nagu vanaaegne pildistamine. Kui klõps kiiresti ära tehakse, ei pruugi tulemus olla loomulik. Olen vaadanud oma esivanemate pilte, nendes on mingi sügavus, mida tänapäeva tehnika juures enam ei adu.

Sama on ka muusikaga. Nii mõnigi praegu üles kiidetud jazz-uustulnuk jätab mind külmaks. Kõik on justkui õige: harjadega trumm, kontrabass... Ent oluline sügavus jääb puudu. Mis keel nendel 1940ndate meestel küll sees kõlises? Pärast sõda hakati kergemalt hingama – mis tunne see võib olla? Praegu on hoopis vastupidine tunne, et kohe läheb sõjaks...

Too aeg oli mulle seni täitsa tühi maa. Sündisin 1948, lapse- na kuulasin Soome raadiot, ega sealt jatsu eriti tulnud. Kui, siis piiritletult: Louis Armstrong, Ella Fitzgerald ja Billie Holiday... Teine poolus, mida praegu kuulan, on *underground*-muusika, mida inimesed vaikselt oma kodus teevad. Elektroonika. Mulle meeldivad tohutult mingid jaapani tüübid. Otsivad kihvte helisid kokku, toimub alkeemiline protsess, otsitakse Tarkade Kivi või kulda.

Ajapikku olen kuulanud nii palju erinevat muusikat, kõik see laagerdub ja jätab oma jälje. Samas hakkad seda nägema hoopis teisest küljest. Bluusi on võimalik laulda nagu romanssi ja vastupidi. Tegelikult see võib-olla ongi üks ja seesama seisund, mida erinevates kultuurides nimetatakse erinevalt: *fado*, bluus, romanss, šansoon... Vahepeal huvitas mind tohutult pakistani muusika. Põnev tuhandete aastate pikkune traditsioon, mismoodi nemad aega tajuvad.

Tundub, et helipilt on sulle olnud kogu aeg olulisem kui see, millega heli tekitatakse. Suur osa su eakaaslasi tõmbab väga selged piirid: kitarrimuusika hea, süntesaatorimuusika paha. Seda pole sinu juures kunagi tähele pannud.

Pilk lõpmatusse.
FOTO PEETER PAASMÄE

Loeb lihtsalt see, kas heli on adekvaatne. See on ka suuresti maitseküsimus. Kui jutt on puusaagimisest, siis on pentsik sinna lisada mingi sämplitud heli, kus keegi puud saeb. Mingisugused saundid käivad muidugi õudselt närvidele, näiteks sünteetiline klaver, mis ka- jab nagu taevalik harf ning millega on tehtud palju halba kristlikku muusikat ja ameerika filmimuusikat. Selliseid asju ei taha!

Ei huvitagi puhtus, kui kõik on “siit äärest siiani”, iga fraas klassikalise lõpuni viidud, joon lõpuni veetud nagu aabitsas. Minu meelest on hoopis põnevam, kui joon jääb lõpetamata. Mulle õudselt meeldivad Picasso visandid, vaat et rohkem kui ta teosed ise.

Kui nurgad viilitakse maha ja mingist

veidrast trapetsi ja kuubi vahepealsest kujutisest hakatakse tennisepalli tegema ning kui pall siis mööda põrandat veerema lasta, kaob see sahisedes igavikku, jälgi jätmata. Nurkade tekitatav on hoopis inimlikum. Igaüks eksib omamoodi. Me kõik võime õppida joonistama kannu nii, et lõpuks joonistame täpselt nõnda nagu kogu klass. Aga tähtis on, et igaüks joonistaks erinevalt, kõigi vigadega. Jällegi nagu Picasso: tavalisele inimesele on kõik vale. Kus on silm? Kus on nina?

Kui on harjutud aastasade jooksul kuulama fraase ühtmoodi, siis inimestele ongi selge, kuidas tegema peab. Seda ennekõike just Eestis, muu maailm tundub avaram. Kui proovid midagi teistmoodi teha, öeldakse: aga nii ju ei tehta!

Maailma muusikatööstuses koos kõigi oma vigadega on siiski mitmekesisus, mida ühtses koolitussüsteemis ei ole. Eestis on koolitusastmed väga paigas: hakkad “Laulukarussellist” pihta, lähed Otsa kooli või Konssi edasi, seejärel Eurovisioonile või kusagile laevale standardeid laulma – ja joonistadki seda kannu häälega nii, nagu kogu aeg on tambitud?

Täpselt. Omaette mõtlema ei õpetata. See on võib-olla Eesti kooli kõige suurem probleem, mitte ainult muusikas. Pealtnäha tundub, et on jube palju andekaid inimesi. Lauljaid tuleb ja tuleb, aga reeglina on kõik ühesugused. Neid on õpetatud niimoodi laulma, nagu praegu on õige: kõik on nagu väikesed Maarja-Liisid ja Koit Toomed.

Ükskord küsisin Otsa kooli lauljalt: kas teile õpetatakse ka teksti, luuletust koost lahti võtma ja aru saama, millest on jutt?

Ei ole sellist asja õppekavas. Minu arust on oluline, et sa saad aru, millest laulad. Paljud näitlejad laulavad Eestis tunduvalt huvitavamalt kui lauljad, sest nad oskavad hoopis teistmoodi mõelda. Sõna on nende jaoks nii tähtis. Maailmaski meeldivad mulle kõige rohkem need lauljad, kes on ka näitlejad: Tom Waits, Yves Montand...

Aga samas sa ka näitled huvitavamalt kui paljud näitlejad. Mis vahe on olla laval lauljana või näitlejana?

Kõige suurem erinevus on vast selles, et laval on mul konkreetne partner, kellega pean dialoogi. Lauljana on mul küll bänd, aga see loob taustaheli, otsest silmsidet pole. Iseasi, kui läheb mõnusaks jämmiks, see on küll teatri moodi. Kui oled harjunud olema laval enam-vähem üksi, siis on küll keeruline, kui pead rääkima korrakahele poole.

Aga kas see, kui sa kellegagi duetti laulad, mida sa ei tee just sageli, ei ole teatri moodi?

Teatrit ja laulmist ikka ei anna eriti võrrelda. Kuigi, meil sobivad häälled väga hästi kokku Riho Sibulaga ja me mõtleme väga sarnaselt. Ma ei pea ta poole vaatamagi, tean täpselt, et ta lõpetab oma fraasi ära nii nagu minagi. See klapp on Ultima Thule ajast peale, aga kogu aeg on põnevamaks läinud. Hannes Varblane vist kirjutas kusagil, et me Rihoga ajame paralleelselt ühte asja. Küllap see on õige.

Ka teie viimased plaadid on väga sarnased. Mitte isegi ilmitiginimata helikeelelt, aga suhtumises laulusse. Need lõpetamata jooned.

Jaa, selline mõtlemine on põnev. Helide kaskaadist asju välja noppida ja kokku panna – see on alkeemiline protsess. Ja ilma suurte aparaatideta. Mul on arvuti ja klaver, aga mitte mingit kodustuudiot. Siin on hea otsida, vaadata ja proovida, see keemisprotsess käib tegelikult enda sees, et paneme seda, toda ja viiendat ürti ning natuke muumiatolmu...

Teksti lahtivõtmine ja kokkupanemine toimub ju ikkagi mõlemas, nii laulmises kui ka näitlemises?

Jaa, mingis mõttes on need jällegi väga sarnased. Kui ma teen mingit lugu, siis vaatan, et välted, pausid oleksid paigas, et mõte jõuaks päralt. Mulle tundub, küll mõningate eranditega, kui mulle on väga täpselt näidatud, kus ma laval pean seisma ja millal kätt tõstma, et olen püüdnud olla väga orgaaniline, et ma ei mängi. Kui ma hakkamängima, siis see läheb mul käest ära.

Kas võib öelda, et tajud end näitelaval pigem orkestrandina kui solistina, sa oled see, keda "fotograaf" ümber paigutab?

Jah-jah, just. Kui olen bändiga laval, on mul peaosas. Teatris on mul kogu aeg olnud kõrvalosas, välja arvatud "Enigma variatsioonides", kus olin Mikk Mikiveriga võrdses rollis. See oli kõige huvitavam ja

Helide alkeemiat loomas.

FOTO RAIVO RAUTS

Helide kaskaadist asju välja noppida ja kokku panna on alkeemiline protsess. See keemisprotsess käib tegelikult enda sees, et paneme seda, toda ja viiendat ürti ja natuke muumiatolmu...

minu meelest enim täkkeläinud töö, kuigi mitte kõigi arvates. Kui äkitselt heas mõttes unustad ära, et oled laval. Ühel hetkel käib "krõks" ja mina olengi see tegelane. Lauludega on samamoodi. Riksi [Riho Sibula – toim.] "Aed" või minu "Liivakell" – siin käibki see "krõks" ja ongi nagu väike etendus.

Need mõlemad on ka omamoodi draamatilise arenguga lood.

Jaa. Mõlemaga on mul silme ees väga selged pildid. "Liivakellaga" tuli pähe terve film, kus Fred Jüssi moodi mees läheb

mööda metsa, suur telkmantel seljas, ja äkki leiab sambla seest roostes võtme. Paneb selle taskusse, liigub edasi. Kusagil metsa ääres on üks lagunenuid palkmajake, katus juba sisse vajunud. Mees proovib naljapäras, kas võti sobib, enne muidugi koputab akendele, need on laudadega kinni lõõdnud. Teeb ukse lahti: ongi õige võti! Mahajäetud elamine koos mööbli ja raamatutega, nii umbes 1940ndate lõpust. Kaminasimsil on liivakell, selle tõmbab mees justkui aegluubis telkmantli siiluga maha. Ümber oma keskme keereldes kukub liivakell aeglaselt põrandale, lendab miljoniks killuks. Kahju, võtaks selle liiva kokku ja teeks sellest mingi jäädava asja...

Iga kord, kui ma "Liivakella" laulan, on see piltilmade ees, tahan seda edasi anda. Inimestel saalis on tõenäoliselt mingi teine pilt ja neil võib tekkida tõrge. Aga kui ma täpselt tean, mida näen, siis see jõuab päralt neile, kes on avatud. Dalai-laama on vahvalt õelnud, et mõistus on nagu langevari – see töötab eriti hästi siis, kui on avatud!

Need pildid ei lase lauludel liiga sentimentaalseks muutuda. Viimasel ajal ongi vast rohkem kargust, mitte sentimentaalsust.

Kuidas sa vaatad tagasi oma ärkamisaegsetele lauludele? Kui võrd sa ennast tolles ajas veel ära tunned, või on see hoopis teine isik?

Tõenäoliselt on ikka hoopis teistsugune isik. Sellel ajal oli sund hoopis teistsugune, äkitselt tulid sellised sõnad suhu. Praegu tunduvad need muidugi plakatlikud, aga siis lihtsalt oligi nii. Mõned ei kirjutanud ka siis sellist asja, ütlesid, et see on nii mäge ja paatoslik värk, see pole meie, eestlaste moodi. Aga mulle tundus see siis kuidagi loomulik.

Mitte et ma peaksin ärkamisaegseid laule veel esitama. Aga vahel seda oodatakse, eriti "Koitu". See jõudis ju omal ajal väga paljudeni. 23. ja 24. veebruaril tegin kontserte ja seda lugu taheti ikka kuulata. Inimesed tulid juttu ajama ja ütlesid, et nad leiavad selles laulus väga palju, mida nad tookord ei leidnud.

Laulude tegemisest on keeruline rääkida, ma ju ei tõsta klotse, et kollane sinna ja roheline sinna. Äkki, intuitsivselt, on nad kohal. Eriti just meloodiad. Tekste kardan rohkem, ma ei pea end eriliseks tekstimeistriks.

Milliseid vanemaid laule sa ikka hea meelega esitad, mis on sinu jaoks endiselt vä-

ga eredalt kohal, olgu siis omaenda või teiste lugudest?

Kolm-neli lugu on sellised. Üks nendest on kindlasti Riho "Aed", mille kohta Riho ütleb, et see polegi tema lugu, vaid minu lugu. See sattus veel aega, kui mul oli ees lahkumine. Siis tuli minu enda mõde sinna veel juurde. See on kindlalt üks lugu, mida olen aastaid laulnud, laulan veelgi.

Või näiteks "Liivakell". Kui me tegime "Siiriuse" kontserte ja oli vaja laule juurde panna, siis tuli mõte, et võiks "Liivakella" teha, aga valsina. Originaalis on ta ikka pisut "Yesterday" moodi: keelpillikvartett ja kitarr, natuke romansilik ja slaavilike poplugu. Kummaline, kui palju slaavilikke asju ma olen teinud... Aga see karge trompetiga valss läheb ikka selliseks omaette maailmaks.

Neid vanu asju 1980ndate algusest on veel: "Vana kaev" ja Elmu Värgi "Kus jäi see maa", mida me ka "Siiriuse"-kontserdil esitasime. Mõned vanad lood tuleks ümber teha. Üldiselt olen aga seda meelt, et neid ei peaks puutama. Mõnedega on jälle nagu fotodega, kus ühel pildil on kirju palliga põlvpükstes poiss puu all ja teisel täiskasvanud mees sama puu all...

Kas see viimane plaat on toonud ka teiste muusikute koostööpakkumisi?

Ei ole. Ma ausalt öeldes ei kujuta ette, kui paljud pillimehed viitsivad kuulata eesti muusikat. Arvan, et eriti ei kuulata, kui sõbrad välja arvata.

Kui olin Venemaal või toonases Nõukogude Liidus – jõudsin seal ju päris tippu välja, 1980ndate alguses oli puhtakujuline eesti muusika invasioon, millest on suhteliselt vähe räägitud –, siis oli küll niimoodi, et Moskva Estraaditeatris, kus mul oli neliteist kontserti järjest välja müüdud, olid iga kord muusikud kohal. Ja väga head ja tuntud muusikud, näiteks lausa mingil hetkel maailmakuulsaks saanud Gorky Park. Need poisid käisid hiljuti Tartus, küsisid, et kuhu sa kadunud oled...

Kas sind on ka Venemaale tagasi kutsutud?

Paar korda olen käinud, aga praegu pole kummalgi poolel korralikku määndžmenti. See võib veel tulla, aga mingi hetk on maha magatud. Kunagi käidi meilt õppimas, siis oligi kuus-seitse aastat eesti muusika invasiooni. Nüüd on vastupidi. Seal tehakse ikka sääraseid asju, et meil on sinnani kauge maa. Kui ma mõni aasta tagasi Taganka klubis esinemas käisin, siis kriitikud – võib-olla olid nad hästi viisakad – ütlesid, et kui ma praegu tagasi tuleksin, oleksid saalid täis. Oleks kolm liini: see, mida ma ise teen, see, mis ma kunagi tegin, pluss mingid uued venekeelsed asjad, ja siis veel ingliskeelsed asjad, James Brown ja vana soul. Aga sinnapaika see jäi, ei olnud, kes organiseeriks. Mõnus

Liidiaga.
FOTO ERAKOGUST

oleks see muidugi, sest Venemaal on hoopis teistsugune publik.

Kui me omal ajal mööda Venemaad käisime, siis ma vist laulsin ainult neli laulu vene keeles, aga kontsert oli ligi poolteist tundi pikk. Ülejäänud olid eesti ja inglise keeles, ka siis!

Eriti drastiline näide. Muusik Seifil oli kunagi lugu "Sa haara kinni mu käest". Olime Ust-Kamenogorskis, Kasahstanis, kõrtsis mängis kohalik bänd, mingi siniseks värvitud kummut laval, mis osutus hämmondiks! Siis öeldi, et üks terвитus sõpradele kaugest Eestist, ja tuli lugu "Sahara"! Ükskõik kus me ei käinud, ikka oli keegi selle punase väikese singli peale autogrammi võtmas.

Samas võib siiamani alternatiivsematel diskodel kuulda toda olümpiaregati lugu.

See on naljakas lugu, ma püüdsin seda ka säärase hoiakuga laulda. Tekst on ju poliitiline. Afganistanis juba sõda käis. Ortsisin hiljuti neid vanu lugusid välja: Viktor Reznikov, Piiteri juut, kelle lood jõudsid Earth Wind & Fire vanakesteni välja, või

Tuhmanov. Need olid nii kihvtid lood! "Ljubimõi moi dvorik", või "Menjaju" – "menjaju Zõkinu na Presli"; Zõkina on ju nende folklaulja, selline paks mutike, kes nõukogude ajal oli ideoloogia esirinnas... Ja kui ma "Rossija" kontserdisaalis laulsin "menjaju Zõkinu na Presli", käis üle saali "jeee?!", ja kohe võeti lugu maha. Tegelikult oli vaja lollu mängida. Kõik oli võimalik, tähtis oli see, kuidas sa seda mängisid.

Mingid punased püksid olid mul jalas, esinesime Valgevene piirilinnades, ja juba oli jõudnud kiri Eesti Filharmooniasse, kakssada nime all: võtke midagi ette, kuidas see on võimalik, et mees esineb punaste pükstega, me ei taha teda enam siin kandis iialgi näha. Fundamentalism! Keegi ei saanud aru, ja siis mul äkki plahvatas, et sealt kandist oli pärit Petljura...

See, kuidas kõik käima läks, oli ikka uskumatu. Mingid asjad olid Eesti jaoks valmis. 1973. aastal oli Kesktelevisioonis programm "Art loto", kus iga kuu esines suures saalis paar-kümmend inimest ühe lauluga ja siis rahvas kirjutas, kes neile meeldib. Järgmisel aastal tuleb kiri: oled võitnud! "Lõin kinni" Gennadi Tanieli lauluga "Laul verelilledest", eesti keeles. Eesti lehtedes oli sellest ainult üks rida, "võitis", ja kõik. (Nii nagu nüüd Loitme ja teised võitsid Grammy – ja mitte ühtki korralikku juttu sellest, Sirbis ei midagi!) Siis läks paar aastat mööda ja midagi hakkas toimuma: Tuhmanov võttis ühendust, Joala hakkas sõitma. Siis keris-keris-keris, kuni sõitis Apelsin, Graps, mina. Hulk inimesi terves Liidus, saime mitu korda lennujaamades kokku.

Kohati oli see nii naljakas ja samas võin öelda, et tegelikult olen elanud samasugust elu nagu maailmastaarid. Pärast seda

hakkasid bändid isegi Moldaavias balti aktsendiga laulma!

Samas viitas 2002. aasta lõpu "pÜhenduse" tuuril räägitud mõistulugu väljapääsmatust tivolist ka tolele nõuka-järgsele segasele üleminekuihiskonnale, millest Tõnis Mägi ühel hetkel lihtsalt pidi välja astuma. Tema emigreerumine Rootsi just Eesti iseseisvuse hakul hämmastas paljusid. Ent samas oli paljusid hämmastanud ja õige vähe arusaamist (saati siis avaldamist) leidnud ka tolele labkumisele eelnenud bändi 777 muusika, kus segunesid eesti etno, Tõnis Mäe Pakistani-vaimustus, Robert Jürjendali Aafrika-avastamine. Ehk tuleb aeg, kus see oma aeग्रuumist nii julgelt kõrvale jäänud ja suuremasse maailma astunud muusika ikkagi plaadile jõuab, võib-olla siis saab sellest ka Muusika veergudel pikemalt vestelda.

Kui intervjuu juba läbi, räägib Tõnis Mägi väga olemusliku loo ühe aja lõpust ja uue algusest.

"Looja, hoiä Maarjamaad" elik "Palve" sündis nii, et meil oli Ultima Thulega Linnahallis kontsert ja mul tuli äkki idee, et peaks kontserdi lõppu panema ühe sellise loo. Rääkisin sellest bändile ja poisid ütlesid, et Mäks, ära jumalaparast tee, tuleb öudne jama! Ikkagi tegin. See oli nii üle-mõistuse-tunne, kui äkki kõik need neli tuhat inimest püsti tõusid. Siis nägin sedasama pilti, mida ma kuuteistaastasena unes olin näinud: olen valge klaveri taga, valge pintsakuga, laulan oma lugu ning rahvas tõuse püsti ja näitab tikkudega tuld. See löi minu jaoks platsi puhtaks, ma oleksin kas või tankide vastu läinud!

Avastan, et juba varasemates lugudes olen ma lauldes ennustanud asju, mis hakkavad toimuma kümne aasta pärast. Näiteks too 1970ndate lõpu "Oled vihм" ("Olen leidnud looja endale": siis ma ei mõelnud seda üldse nii, religioosselt, see oli mõeldud kunstilise kujundina!). Või "Vana kaev": tuntud legend, et lähed varandust otsima ja lõpuks leiad selle oma koduhoovist. Vist juudi muinasjutt, millest on oma versiooni kirjutanud nii Peet Vallak kui Coelho.

Ja "Koit" oma ärkamisaegse luule paatosega. See polnud konstrueeritud, äkki oli see plõmm! kohal. Ma ei oska seletada, kuidas kõik tuli. Ühel hetkel oled nagu mingi rongi peal ja see viib sind kohale.

AARIA

KRISTA SILDOJA Emotsionaalne kuulaja

Mõtlesin, et mis see oleks, mis mind muusikas kuulama paneb. On see mingi kindel muusikastiil, mõne instrumendi eriliselt huvitav kõla, omamoodi interpretatsioon, segipaisatud rütm? Mis võiks inimese jaoks, kes igapäevaeluski muusikaga kokku puutub, olla see, mis tõesti paneb kuulama? Olen jõudnud arusaamisele, et selleks on mingi seletamatu tunne, mida üks muusikaesitus sisaldab ja teine mitte. See on tunne, mida ei oska kirjeldada, see kas on või ei ole. Kui tunnen selle ära, olen leidnud muusika, mis mind kuulama paneb. Ei oma tähtsust, millises olukorras või kes selle muusikasse on pannud, tähtsam on püüda peidetut leida.

Kahju, et äratundmist tuleb harva ette. Samas on harva esinev väärtuslikum. Mäletan, et ükskord ammu, nii viis-kuus aastat tagasi, valdas mind kuulates tunne, mille olemasolu taipamise järel vajusin üha sügavamale ja sügavamale tooli istuma. Miks ma tundsin "vajumise", mitte "tõusmise" tunnet, küsin endalt korra praegu... Helsingis, Savoy teatris andis oma juubelikontserdi rühm soome pärimusmuusikuid, keda tunneme JPP nime all. Kontserdi teises osas kõlas Timo Alakotila viieosaline, rahvamuusikast tuge saanud "Folkmoods West". Kültraditsioonis kasvanud, maailma igast kaarest näinud muusikud esinesid koos pealinna jazzorkestriga. Tunde tundsin ära ühe pärimusmuusiku soolomängus. Ja see ei lähe meelest.

Samuti ei lähe meelest üks hiljuti nähtud film, mis jutustas loo vanaema laulust. Laul oli läinud kaduma, seda aga oli nüüd ja kohe eluliselt vaja. Otsingute tulemusel selgus, et oskajat vanaema enam ei olnud. Kes mäletab vanaema laulu? Kas sina ... või ehk sina? Ei. Aga üks teine vanaema võib-olla mäletab. Mäletaski, aga ei võinud laulda, kuna hinges oli lein kaotatud poja pärast. Mäletage vanaemade laule – ei või iial teada, millal nendeta kohe üldse ei saa. Mäletage vanaema laulude tunnet.

Siiski näib, et igal kuulajal on oma tunne, mida ta muusikast otsib või leida tahab. Ma ei ole kindel, et minu kaaslast puudutavad samal hetkel samad asjad, ma ei saa ka väita, et esitaja justkui ei näinud vaeva. Otsus tunde leidmise või mitteleidmise kohta sünnib minu sees, kas see sinna ka jääb, sõltub juba kuulajast. Vahel on nii, et tahaksin kogu maailmale oma tundeleidmisest teada anda, vahel aga ei oska kohe olla, kui ei ole seda leidnud. Kindlasti püüan salliv olla mõlemal juhul. Mulle meeldib sallivus, nii sõna ise kui selle tähendus, vaat kui lihtne on mõõta oma suhtumisi teljel meeldib-ei meeldi!

Üks tähelepanek on mul seoses "muusikalise puudutamisega" veel. "Puudutaja" ei pea olema võõras. Ta võib ja tihtipeale ongi keegi omade seast. Eriti kui tegemist on laulu ja laulmisega, kus mängib tähtsat osa verbaalne tekst. Keel, mida olen sünnist saati kuulnud, kuulanud, ise rääkinud, puudutab kõige sügavamalt. Oma ja võõra kontekstis meenub kohe regivärsis tunnet otsiv Sünteri Sass, kes otsingukaaslastega seltsis kannab ühist nime Oort. Imeline, kui palju on mind nende tegemised puudutanud. Kes on ise kogenud, saab aru, millest räägin.

Oma leidmisi on ahvatlev vahel kirjeldada. Mis siis, et veidi "siia-sinna"-stiilis. Julgustan igahüt otsima, sest leidmine sõltub ikkagi kõige rohkem sinust endast. Kurb oleks, kui ei osata või veel hullem, ei suudetagi otsida.

Adès ja Pintscher katsetavad muusikateatris * András Schiffi ja Till Fellneri kosmilised klaveri- helinad * Beethoven noorenduskuurile

• Friedrich Cerha (1926) varased teosed paigutuvad sõjajärgse Austria konteksti. Cerhast saab Schönbergi koolkonna tehutu ning Darmstadtis tehtava lähendaja. Ta on tulihingeline misjonär ja vaimurüütel ühes isikus: lahinguväljaks-kaitsealuseks nüüdismuusika, selle harunemine ja areng ning elavhõbedane esteetika. 1950ndatel võidab Cerha looming järjest laiemat kõlapinda; ta teosed äratavad uudishimu ja tekitavad vaimustust. Tuliseim dispuut puhkeb siis, kui Cerha asub täiendama Alban Bergi "Lulu" kolmandat vaatust. Viisteist aastat vältava töö tulemus jõuab publikuni Pariisis aastal 1979.

27. veebruaril kanti esmakordselt ette Cerha Reekviem, mille tellija on Viini kontserdimaja. Reekviemi loomislugu on seotud ühe teise teosega, mille idee pärineb 1990. aastate algusest. Teise maailmasõja lõpu viiekskümnenda aastapäeva lähenedes tegi Stuttgardi Bachi-Akadeemia neljateistkümnemele eri rahvusest heliloojale, kelle sünnimaa oli olnud sõjaga seotud, ettepaneku osaleda kollektiivse *Requiem der Versöhnung*'i loomisel. Cerha kirjutas Lepitusreekviemi Introituuse ja Kyrie. Cerha huvi oratoriaalse žanri vastu ei piirdunud ühistööga. 2001. aastal alustas ta nn oma reekviemi loomist: viimse kohtupäeva ja patuste palga kanoonilistele tekstidele (koori esituses) vastandab ta siin omaene se luule (solistidelt), kus mõtiskleb ajaloo-sündmuste traagilise kordumise üle.

• Avalikkuse tähelepanust hellitatud Thomas Adès (1971) on varemgi jutuks olnud. Adès on mitmekülgne isikus: helilooja, pianist, dirigent, Birminghami nüüdismuusika festivali ja Aldeburghi festivali kunstiline juht. Ta rahvusvaheline tuntus seondub eeskätt kammerooperiga "Powder Her Face" (1995), Oliver Knusseni ja Londoni Sümfonieti tellimustööga "Living Toys" ning Simon Rattle'i õhutusel kirjutatud kammersümfooniaga "Asyla". Adəsi loomingu enamik on plaadistatud EMI firmamärgi all; "Asyla"

salvestust tunnustab hiljutine Mercury Prize. Adəsi uusim teos on ooper "The Tempest". Londoni Kuningliku Ooperi tellimisel loodud tükk olevat Shakespeare'i-aineline. Ilmselt ongi. Et ainet aga ära ei tuntaks, selle eest on hea seisnud libretist Meredith Oakes. Pealegi on süliirimis teksti diktaat roiutav ja monotoonne. Ooperi esietendus toimus 10. veebruaril Covent Gardenis; 18. veebruaril kandis selle üle BBC Raadio 3; 21. veebruaril telekanal BBC 4. Kõigiti kosutav, et leidub nüüdisoopereid, mida raadio ja televisioon edastavad esietendusega peaaegu samaaegselt. Ooperi vokaalpartiid on instrumendipärased ja kohati ülimalt keerukad. Tekib küsimus, kas helilooja esitab lauljatele väljakutse või on lauljad need, kes partii ekstreemsust tajudes tõestavad, mida kõike nad suudavad. Selles ebamääras duellis on midagi kõledat. Kuidas teosesse suhtuda? Seal on kordumatuid peatükke; ja vahendid annavad aimu, mille abil Adès ideaali püüab.

• Nagu inglase kolleeg Adès, nii katsetab ka sakslane Matthias Pintscher (1971) muusikateatri žanris. Pariisi Rahvusoooperi tellimisel on lähiminevikus

Pianist András Schiff rakendab klaveripedaali kosmiliste kõlaeksperimentide teenistusse.

valminud rida radikaalseid teatritükke: Philippe Féneloni "Salammbô" (1998), Philippe Manoury "K" (2001), Pascal Dusapini "Perela, l'homme de fumée" (2003); Pintscherilt lisandub Arthur Rimbaud'aineline "L'Espace dernier". Pintscher on ka libreto autor; selle on ta kokku kirjutanud stiilis "tera siit, teine seal", kusjuures terad on korjatud Rimbaud' eluloost ja loomingust. Teosele heidetakse ette vähest kontrastsust, heli "taanduvat teksti ees ja partituur olevat kitsi". Ühesõnaga, muusikaline külg osutub "kesiseks". Ja "tegelased muudkui aga käivad lavale ja tagasi". 23. veebruaril Opéra Bastille's esietendunud loole reageeris osa publikust aplausiga, osa vilega; vile oli käteplaginast vägevam. Ent millal on prantsuse publik sattunud vaimustusse, kui mõni võõramaalane julgub Rimbaud'ga kinolinale või teatrilavale tulla? Kui keegi seda julgeb, hakkab prantsuse vaim kohe mässama.

• Viimasel ajal räägitakse palju András Schiffist (1953), kes elab üha enam sisse pianisti-dirigendi topeltrolli. Itaalias esineb Schiff rõõmustavalt sageli. Lähemaks paariks aastaks on ta sidunud end Beethoveni kolmekümme kahe klaverisonaadiga: ajavahemikul 2004–2006 mängib ta Roomas Santa Cecilia Rahvusakadeemia initsiatiivil kõiki Beethoveni sonaate. Kokku kaheksa kontserti, iga kontserdi vahel soliidne ajapaus. Esimene sonaadiõhtu sai teoks reedel, 13. veebruaril. Itaalias kõlab tsükkel veel Firenzes ja Milanos. Schiffi mängu on raske osadeks lahutada, sedavõrd kaunis harmoonias on tal kõik komponendid. Kui aga midagi ekstra alla kriiputada, siis just aeglasi osi. See, kuidas Schiff praegu Beethoveni *adagio*'sid mängib ("praegu" kehtib ka sügisel kuulnud Beethoveni c-moll Klaverikontserdi kohta), pole mitte ainult samm edasi, vaid ka samm teispoole senikuuldu. Mõni sõna ka pedaalist. Tolle klassikalise klaverimuusika orvu on Schiff maailmade loo-

misse, vahel lausa kosmiliste eksperimendite teenistusse rakendanud. Sõltuvalt sõnaadist vahetab Schiff klaverit, mängides kord Steinwayl, kord Bösendorferil. Ja klaverid reisivad koos temaga.

- **Johann Sebastian Bach, Das Wohltemperierte Klavier 1; Till Fellner.** ECM New Series 476 048–2

Bachi HTK esimene osa on ka **Till Fellneri** (1972) esituses plaadile jõudnud. Fellner on neid vähesteid, kes täie õigusega võib oma õpetajaks pidada pedagoogitööst eemale hoidvat Alfred Brendelit. 1993. aastal Clara Haskili konkursil esimese preemia võitnud Fellner on murdjaliku tehnikaga fantasöör; ta kõlaideaaliks on ülilmihvitus ja läbipaistvus, sisuliseks taotluseks maksimaalne lõpetatus. Prelüüdide-fuugade vihikukaupa plaadistajaid pole kuigi palju. Ent milline tüübirohkus! Nende hulgas on tähetarku, kirjatundjaid, erakuid, teatraale, karnevalisõltlasi, kõnemehi, sohitegijaid. Tegelikult tahan hoopis öelda, et üks interpretatsioon ei sarnane teisega, kokkupuutepunkte on vähe. Milles seisneb Fellneri omanäolisus? Fellner mängib nii, et alati on prelüüd ja fuuga, prelüüd ja fuuga, prelüüd ja fuuga... Kunagi pole nii, et prelüüd on, aga fuugat on vähem. Või vastupidi: et vapustav fuuga. Aga prelüüd? Temal on ikka prelüüd ja fuuga.

2004. aasta septembrini kuuleb elu suuruses Fellnerilt põhiliselt Bachi HTK teist osa.

- Kevad tuleb ja pühib talveune. Paljudel seisab ees rännutee. **Deep Purple**, keda ei kohuta SARSi-oht ega linnugriip, sätib Hiinasse minema. Seal müüri taga on neil plaanis neli kontserti. Ent Peking – jätaks ta kordki oma arvamuse enda teada! Juba on Hiina kultuuriministeerium ründamas (ennetussõda ju moes), kuulutades, et “Deep Purple’i näol on tegemist vaimumaailma saastava nähtusega”. Pekingile tahaks laulda: “Me oleme kultuurirevolutsiooni lapsed...”

- Inglismaal teeb ilma üheksateistkümnendaastase **Katie Melua** vastne album “Call Off the Search”. Katie Melua on pärit Gruusiast. Lääne inimene lisab täpsuse huvides juurde, et “endisest Nõukogude Liidust”. Ilmselt kulub inimpölv, enne kui see mõttesaba ära langeb. Aga teismelisenägu tuli Melua Iirimaale. Ta segab kõik stiilid kokku: folgi, bluusi, džassi intiim-

Noored, ilusad, ent minevikuga: põlvkondi ühendava Rootsi muusikanähtuse ABBA lauljatarid Frida ja Agnetha. Viimane on küll juba pikka aega melust eemal ja teeb sooloalbumit.

FOTOD INTERNETIST

se poole, muusikali. Ajakirjanikud võrdlevad teda stressivaba Norah Jonesiga. Võrrelgu! Üks on neil tõesti ühine – kvalliteet.

- Kolmkümmend aastat tagasi, 6. aprillil 1974 triumfeeris **ABBA** Eurovisiooni lauluvõistlusel Brightonis “Waterlooga”. Rootsi nelikust kujunes põlvkondi ühendav muusikaline nähtus: kuulasid lapsed ja kuulasid vanavanemad. Kuulasid ka n-õ elitaarse maitse esindajad, kes avalikult kippusid nina kirtsutama. **ABBA** musitseeris, ilma et oleks end ära kurnanud. Lahkuminemise järel mindi edasi. Neliku üks liige, **Agnetha Fältskog** on juba pikka aega melust eemal (aastast 1987). Tänavu aprillis tuleb tal välja sooloalbum “My Coloring Book”.

- Suurimaid hirme tundub olevat ajast maha jääda. Igatsetakse olla noor ja ilus (ja minevikuta). Ilu nõuab ohvreid. Käesoleval juhul on ohvriks Beethoven. 1972. aastast kuulub Beethoveni Üheksanda sümfoonia finaali lahutamatu kokku Euroopa ametliku pidupäeva-tribuutikaga. Ülevatel puhkudel kõlab Herbert von Karajani variant (salvestatud 1971. aastal Deutsche Grammophonil märgi all). Iga kord, kui Euroopa Nõukogu salvestust kasutab, teenivad pärijad ja plaadikompanii. “Ood rõõmule” on kallis lõbu. Ent Strasbourgi on leidnud lahenduse. Et lõbu jääks, aga maksaks vähem, peab Beethoven minema noorenduskuurile. Uus, ajakohane “Ood rõõmule” koosneb mitmekümnest variatsioonist: disko, *techno*, rock, *hip-hop*, džäss, *trance*... Beethoveni uus grimm ja rõivad on Strasbourgi heaks kiidetud ning iluvilt tulnud vanameister hakkab kõlama “vähem pidulikel noorte ja keskealiste üritustel”.

AJALOOLISE TÕE HUVIDES

LUGEJA KIRI

Triin Vallaste kirjutises “Olla nii ei või...!?” (Muusika 2004, nr 2) leidub üks ebataäpsus. Vahest on see pisiasi, kuid mind häirib, et üha enam kirjutatakse Valgre kohta igasugust tuulest võetut. Triin Vallaste kirjutab: “Näiteks “Narva valss” kolmekümneandate loomingust.” Tegelikult kirjutas Valgre “Narva valsi” Opoljes 1944. aastal, veidi enne seda, kui korpus Eestisse naasis. Laulu esimene pealkiri oli “Need Narva neiuksed” ning laul olevat sündinud ühe Narvast pärit ülemuse õhutusel. Teksti loomisel inspireeris Valgret “eestiaegne” lendlause: “Narr, kes Narvast naise võtab.” Sellele vastavalt oli ka tekst pisut ulakas.

Valter Ojakäär

Kas muusikal on tähendus?

Erkki-Sven Tüüri "Meditatio" Leipzigi Gewandhausis

TRIIN VALLASTE

Eesti muusikat kuuleb Saksamaal harva. Leipzigi koguni haruharva. Siin koondub saksa enda heliloojate kõrval järjekindlalt suur tähelepanu naabrite, näiteks tšehhide muusikale – möödub ju sel aastal 150 aastat Janačecki sünnist ja 100 Dvořaki surmast. Siiski oli Leipzigi uue muusika publikul läinud aasta detsembris võimalus tutvust teha Helena Tulve loominguga; moodsa kunsti festivali "Matrix" raames kanti ette tema "abysses" flöödile ja ansamblike. Veebruaril algul meelitas Gewandhausi Erkki-Sven Tüüri uusim kooriteos.

Segakoorile ja saksofonikvartetile kirjutatud "Meditatio" tellis Tüürilt Lääne-Saksa Ringhäälingu Raadiokoor (*WDR Rundfunkschor Köln*, peadirigent Anton Marik) oma veebruaris väldanud kontserdireisi tarvis, partnerkollektiiviks Raschèr Saxophone Quartet Ameerika Ühendriikidest. Peale Leipzigi musitseeriti Saksamaa läänepoolsetes linnades ("Meditatio" maailmaesiettekannet toimus 6. veebruaril Kölnis), aga ka Tallinnas, Tartus ja Pärnus.

Omamoodi põnev oli mõtiskleda kontserdikava ülesehituse üle: teoseid läbis ja ühendas küsimus traditsioonide, neile alistumise või edasiarendamise kohta. Nii nagu norra koorimuusika suurkuju Knut Nystedti 20-hääline *a cappella* teos "Immortal Bach" ("Surematu Bach") avardas barokkmuusikaga sünteesitud modernse helikeele piire, tõestas ka Bachi "üliteos" "Fuugakunst" (täpsemalt – valitud osad teosest) saksofonikvarteti esituses Bachi uskumatut universaalsust ning aegumatust erinevate tämbriüansside

"Kas minu muusikal on tähendus?" näib küsivat ka helilooja ise.

FOTO ANNELI REMME

alal. Ja mõned peavad veel saksofonide perekonna kõla liiga homogeenseks!

Õhtut lõpetav Erkki-Sven Tüüri uudisteos "Meditatio" esitas segakoorile ja saksofonikvartetile kogu kontserdi jooksul õieti esimest korda väljakutse koos musitseerida. Kahe erineva koosseisu käsitluses oli tunda Tüüri sümpaatset irooniat. Puhkpillide motiivika tihene-mine-hõrenemine ja selle tulemusel tekkinud justkui millimeetripaberiga paika

pandud pingelained vastandusid ilmselgelt koori staatilisusele (tekst keskaja ühe tähtsaima teologi Anselmi Canterburyst ideede põhjal). Teos toimus hoolimata vahet liiga massiivse koorikõla ja intiimsete saksofonide vastuolust. Ehk oli kahe kõlalise äärmuse kõrvutamise hoopis omanette eesmärk.

Kõige enam raputasid aga seitse Tüüri teost tutvustavat lauset kontserdi kavas. Miskipärast leiti, et Eestist pärit heliloojat Erkki-Sven Tüüri oleks kõige mõjusam esitleda koos sõnaga "perestroika", seega teda ikka veel lääne-ida teemaga seostada. "Ebainimlikust nõukogude ajast pärit", kuid siiski maailmatasemel heliloojate "avastamine" näib Euroopa läänepoolsele osale juba pikemat aega tulus äri – tasub vaid Müncheni plaadifirma ECM eesti heliloojate CD-sarju meelde tuletada.

Eesti näib siiani esindavat midagi eksootilist: üks tilluke riik muljet avaldava ajaloo ja paljulubava asukohaga kusagil ida-lääne vahel. Vähemalt neid külgi Eestist on kasulik prožektorite valgusesse asetada. Ja see kõik kokku annab võimaluse arvukat publikut kaasa haarata, isegi kui mõne helilooja konkreetsel muusikal ei ole möödunud riigikorraga olulist seost. Teadmises, et muusikale omistatakse tihti peale teda ümbritsevate isiksuste ning nende loodud või neist tulenevate lugude ja legendide abil tähendus, ei ole õigupoolest ju midagi uut. Siiski peitub vähemasti Tüüri viimase aja loominguga hoopis mujal kui paarikümne aasta tagustes sündmustes. Seda iva pole muidugi üldse lihtne üles leida...

Haldjalaulust Vanemuise teatris

GEIU ROHTLA

Miina Härma laulumäng "Murueide tütar" (1902) kuues vaatuses Vanemuise teatris 14. ja 15. veebruaril. Idee autor: Kadri Leppoja, korraldajad: Eesti Segakooride Liit ja Miina Härma Gümnaasium. Esitajad: Tartu Miina Härma Gümnaasiumi segakoor, orkester KaivConsort, dirigent Lilyan Kaiv; lavastaja: Maido Saar, koormeister: Kadri Leppoja, koori hääleseadja: Viviane Kallaste. Osades: Maria Leppoja – Hilja (Murueide tütar), Toomas Runnel – Ilo (Jõgeva talu noorperemees), Arno Tamm – Kirjavan (tark), Mihkel Zilner – Vana halgijas, Kätlin Avald – Murueit; Miina Härma Gümnaasiumi segakoor, lapsed – Murueide tütre, kügelised, pulmalised, halgijad.

Keda eestlased murueide tütre all mõtleavad? Eesti kirjakeele ja selektussõnaraamatu (Tln, 1988) järgi on murueide tütar (*resp* "muruneid") meie mütoloogias neiuna kujutletud loodushaldjas. Soomlased räägivad *keiju*'st (*resp* "keijukainen"): muruneid, näkineid, haldjatar. Paljude rahvaste folklooris on ta *fee* (pr "fée" < ld "fatum": saatus), harilikult õrn ja abivalmis saatusehaldjatar.

Laulumängu "Murueide tütar" kirjutas Miina Härma, toetudes Ansomardi ehk Peäro August Pitka (1866–1915) näidendile. Ei oska öelda, kui terviklikult Härma lugu 1902. aasta septembris Tiigi tänaval asunud jahedas Tartu Saksa Käsitöölise Seltsi Suveteatris läbi mängiti. Lisaetendusel olevat hääled päris ära olnud. Etendust juhatas tookord helilooja ise, esines tema käe all tegutsenud laulukoor. Ajaleht Postimees tunnistas teose esimeseks suuremaks helitööks eesti näitelaval. Härma saksalikult laulumänguline "Murueide tütar" (lihtne, ehkki mitte lihtsalt esitatav helikeel, kõnedialoogid, muinasjutulisus) on rõivastunud eesti rahvariiehesse. Loosse on põimitud rahvakombestiku elemente ning rahvapäraseid viise ja tantsu ("Tuljak", "Oh seda elu ja õne", "Pidu hakkab").

Tänavu "Vanemuise" mõlemas majas mängitud "Murueide tütar" oli pühen-

Mehed nagu muiste. Keskel Mihkel Zilner (Vana halgijas), paremal Toomas Runnel (Ilo).

datud Miina Härma 140. sünniaastapäevale. Esimene etendus haakus üle-eestilise kooride konkursi "Tuljak" lõpuõhtuga. Võistlusest osavõtjad moodustasid võimalikest tänuhaldjate publiku. Teose partituuri oli tehtud mõned muudatused – dirigent Lilyan Kaiv oli orkestreerinud kolmanda vaatuselaulusaated ning pannud sobivatest viisidest kokku avamängu. Orkestri ja lavategelaste koostöö oli harmooniline. Pillide poolelt kuuldus professionaalsust, koorilt tervistavat koos- ja täiskõla. Kõigi osatäitjate vokaalne ja lavaline võimekus, eriti aga Murueide tütre laul ning Kirjavan'a vīgurdamine viis mõtted EMA lavakunsti koolile. Äärmiselt nauditav oli, et noored näitlejad mängisid justkui iseennast elavaks, see tekitas mitmeid koomilisi efekte. Kompaktne ning haaratav etendus pakkus igati nutikaid lavalisi ja muusikalisi lahendusi: lusti ja hea vaimuga tehtud töö.

Steen Miina Härma laulumängust: Maria Leppoja – Murueide tütar, Arno Tamm – Kirjavan, Toomas Runnel – noorperemees Ilo.

FOTOD POSTIMEES/SCANPIX

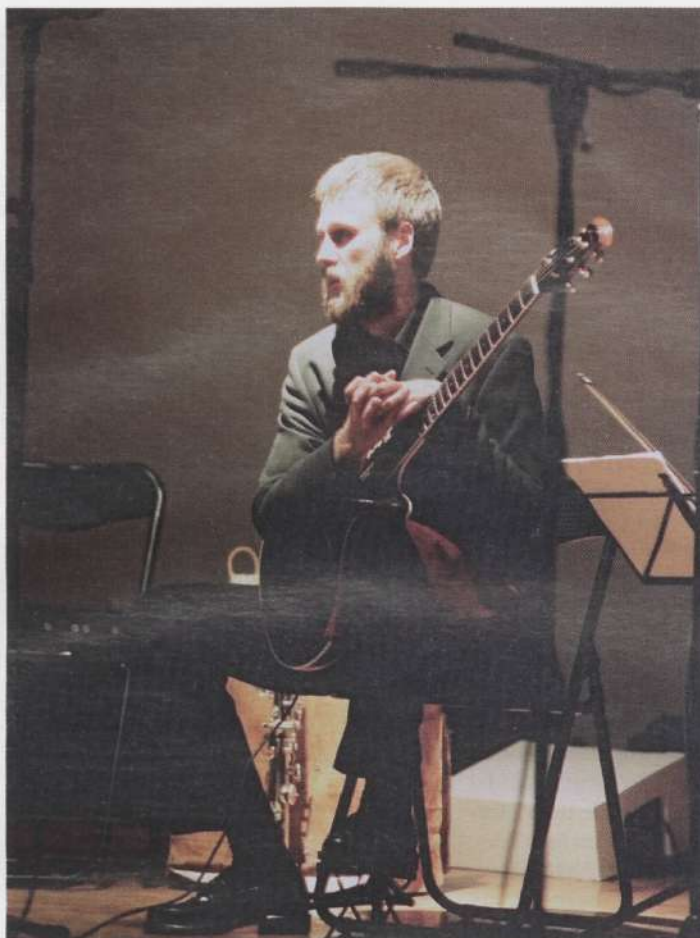
Kevadine jazzigraafik: täna siin, homme seal

JOOSEP SANG

9. märtsil tähistas Soome Turismiarenduskeskus oma kümnendat tegevusaastat Eestis. Piduõhtu tipphetked olid kindlasti muusikalised – esines rahvusvaheliselt tuntuim soome jazzi ansambel Trio Töykeät, viisteist aastat muutumatus koosseisus tegutsenud kolmik, kuhu kuuluvad imepianist Iiro Rantala, bassist Eerik Siikasaari ning trummar Rami Eskelinen.

Tegelikult võiks Töykeät maailma jazzis hoopis tuntumgi olla, sest trio ja eelkõige selle liider hiilgavad erakordse isikupära, jahmatama paneva virtuoossuse, stampe trotsiva loomingulisuse ning huumorimeelega, millele on terves maailmas vähe võrdset. Ei tea, kas seni on takistuseks olnud liigsed täpitähed ansambli nimes (kuigi grupp esineb ka nime all Rotten Trio), ansambli põhjamaine päritolu (kuigi nii Rantala kui Eskelinen on õppinud ja töötanud ka New Yorgis) või eriline isepäisus. Seda viimast on selgelt näha ka trio sügisel ilmunud plaadil “High Standard” (Blue Note), kus kavas näiteks pelgalt trummikomplektil esitatud Black Sabbathi “Paranoid”, David Bowie “Starman” ja põhjalikult segi klopitud Jobimi “Girl from Ipanema”, siiski ka sellised bebop-viisid nagu “Confirmation” ja “Donna Lee”.

Üks Trio Töykeät muusika olulisi komponente on tango, selle kasutamine keerulise koega kompositsioonides annab ansambli muusikale sageli erilise hoo. Mängutehnikalt ja kõlakultuurilt on Rantala parimate kontsertpianistide tasemel, ta on ka klassikat mänginud ning tema omaloodud klaverikontsert ilmub varsti firma BIS märgi all. Kuid see ei ütle tema kohta veel kõike, lisanduvad lennukas soolomäng, põnev faktuurikasutus ja hea huumor. Kõrged pianistlikud standardid nõuavad ka head instrumenti ja seni pole Rantala sellist Eestis kohanud. Intervjuus Soome lehele Rytmi ütles ta kord, et talle sobib ükskõik milline kla-

Heli looja ning tekitaja Oleg Pissarenko: “Arvan, et muusika peab olema ilus.”
FOTO LIIS MÄESALU

ver peale Estonia (millega ta tutvus küllap esinedes Jazzkaarel ühel väheväärikal kontserdil Viru hotellis üheksakümnendate keskel). Seegi kord pidi pianist leppima Estonia kabinetklaveriga. Kui küsisin temalt kahe seti vahel, kuidas seekord Estonia mõjus, oli vastus viisakalt ümmargune. Trio Töykeät väärib veel kolmandatki katset Eestis, siis juba parima Estonia kontsertklaveriga (need on ju olemas!) ja suure saalitäie jazzipubliku ees, kes kindlasti selliseid muusikuid lisapaladeta lavalt ei lase.

*
Kitarrist Oleg Pissarenko muusika on hoopis teisest maailmast. 10. märtsil esitles ta Tallinna Kunstihoones oma uue plaadi “A Little One’s” materjali, kaaslasteks Deniss Pashkevics saksofonidel, Jaak Lutsoja akordionil, Ara Jaraljan kontrabassil ning Noobel Nelik keelpillidel, kahes “sõnadeta laulus” lisandus Hedvig Hanson. Pissarenko looming on kammermuusika – küll jazzis formaadis, kuid ilma mitmete jazzile igiomaste atribuutideta. Romantilise läbikomponeeritud muu-

sika raskuseks on Pissarenko akustiline metallkeelttega kitarr, millele lisanduvad akordioni ja saksofoni kontrastsed värvid ning keelpillifoon. Viimane mõjub hea täiendusena, kuid keelpillide potentsiaali, erinevaid mänguvõtteid ja kõlakombinatsioone tasuks kasutada diferentseeritumalt, kui oli kuulda.

Noore kitarristi omalooming on tõsine, ajuti filmilik staatiline muusika, mis meenutab vahel ansambli Oregon kunagist ilumaailma, vahel argentiina tango varjatud kirge ja energiat. Siin pole suuri pingekaari, küll aga “puhtale muusikale” omast heli sisse minekut. Ja Lutsoja akordionil, Pashkevicsi saksofonil ning Pissarenko kitarril kõlavad hoolega välja mängitud helid ka tõesti mõtestatult ning kaunilt. Kunstihoone iseenesest väga inspireeriv keskkond ei paku kaheksaliikmelisele akustilisele ansamblile ehk kõige paremat akustikat. Kuulake Oleg Pissarenko uut albumit, kus tema kavatsused hoopis klaarimalt esile tulevad. Kontserdil saab teda jälle kuulda Jazzkaarel.

Andres Uibo meistriõhtu

IVALO RANDALU

Möödunud sajandi viimane kümnend kinnistas orelimuusika tupeva positsiooni Eesti üldises kontserdipildis, millenniumijärgsed aastad (nimelt aastad, kuivõrd akadeemiliste hooaegade vahelised suved lausa tulvavad sündmustest) on seda veelgi avardanud. Üks keskseid figuure on siin mitmekülgne Andres Uibo. 1980ndate teisel poolel, ise veel pigem selli kui meistrina, taju ja suutis ta situatsiooni kasutades käivitada iga-aastased rahvusvahelised orelefestivalid, millest kasvatas tervet maad, rohkeid oreleid ning rajataguseid tipporganiste hõlmavad üritused – Põhjamaade ühed suuremad.

Uibo on teadja kõigis orelimängu olistes parameetrites: orellillide asjus, stiili- ja vormitundmises, värvimaitses, rütmikindluses ja muidugi manuaalitehnikas. Kunagi värske tegevorganistina nägi ta kurja vaeva n-ö ideaal-*legato*'ni jõudmisel, mitu hooaega kippusid nooditekstid hakituks. Nüüd oskab ta ka klaverimängijatena alustanud õpilased kohe suunata vastava ajastu manuaalikäsitlusele, parima näitena võib siin tuua tema õpilase Ulla Villenthali eksamikava tänavu jaanuari lõpul Niguliste Muuseum-Kontserdisaalis ja Pärnu Kontserdimajas.

Veebruarikuu soolokontserdil Nigulistes (kordusega 24. märtsil Pärnus) mängis Uibo kava, kus barokki esindasid Buxtehude ja Bach, kaasaega tema enda palad ning romantikuid Liszt. Buxtehude suurejooneline Praeludium in C (BuxWV 137) ja koraalifantaasia “Wie schön leuchtet uns der Morgenstern” (BuxWV 223) olid kujundatud vormikindlatena ja registratsioonis, millest aimus päris selgesti Põhja-Saksa orelimuusika hollandi päritolu. Bachi Tokaata ja fuuga dooria laadis (BWV 538) oli omas sügavuses õhtu kaalukaim oopus, tokaata toonuslik pulss ja arukas arendus lubasid fuugal uhkel astel sisse tulla, areng kulges üha mõjusamalt kadentsini, milliste kohta eesti praegune vanim muusik Artur Saat kunagi ütles, et “Bachi lõpuakord on nagu lõöks taevas lahti” (viide renessansimeistrite maalidele).

Kontserdi lõpunumbriks paigutas Uibo segakavadele tavakohaselt Liszti Fantaasia ja fuuga teemale B-A-C-H. See virtuoossust nõudev suurpala õnnestus Uibol igati tekstipuhtalt (siin on vajalik just *legato*-mäng, mida ta mõistagi ei ole “unustanud”). Kahjuks sisaldab see teos minu jaoks palju välist müristamist, kuid publikule nii valik kui esitus imponeerisid. Hoopis paremal meelel peatun Uibo enda lugudel. Need olid esiettekandele tulnud “He will wepe every tear ...” (Ilmutuse 21:4) ja “Then i saw ...” (Ilmutuse 21:1) tsüklist “Then I Saw ...”, inspireeritud Johannese ilmutusraamatust (kaks pala olevat autoril veel sahtlis). Viimane mainituist võitis hiljutise uute oreliteoste konkursi. Oma toonuselt, arhitektoonikalt ja suisa ennekuulmatult kiirevalt, kuid väga maitsekalt värvipaletilt on need kaks lugu vägagi sarnased, ometi ei röövi nad teineteisel mõjuvõimu.

Mõlema puhul on tegu materjali äärmise ökonoomsuse, sugestiivsuse ja instrumenti kõlaliste piirvõimaluste kasutamise-ga. Need piirvõimalused tulevad kõne alla siiski vaid suurte oreлите puhul, eks nii olegi mõeldud. Mida rohkem on registreid, seda erinevamad on pillid ja esitusvariandid – võrdluseks sama loo kuulmine Vanemuise kontserdimajas – igatahes pakkus Uibo nüüd mõndagi uut, ka uusi “nõkse” (näiteks foonide loomine klavvide tikkudega fikseerimise teel). Üpris arvopärdilikult mediteeriv muusika, parim pärast Arro orelele loodud originaalteoseid (“Kontrastid” jm). Kui Andres Uibo hea interpreeditase on kontserdipublikule tuntud, siis heliloojana pakub ta uudsus juba sellega, et orel võistleb taas orkestriga, omal moel seda ületadeski.

Suurejoonelisus köidab nii muusikas kui looduses. Andres Uibo tütar Mari-Liisiga Norra jääliustikel.

FOTO ERAKOGUST

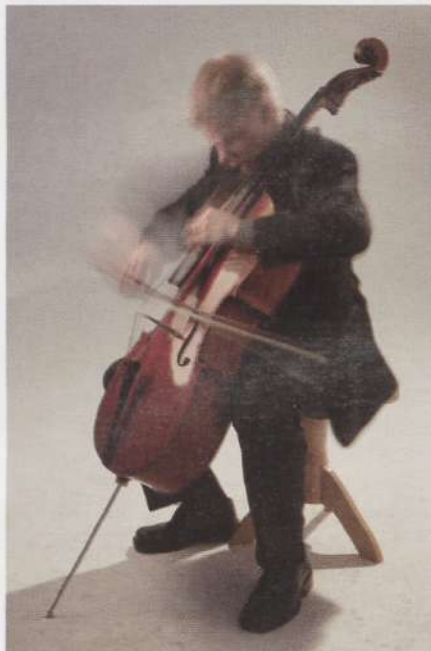
“Kirjutage, nagu tahate, ma mängin kõik ära!”

TOOMAS VELMET

Sellist, teatava ülbuse varjundiga öeldud fraasi kuulsid kõik need heliloojad, kellelt 20. sajandi geniaalseim muusik, tšellist Mstislav Rostropovič teose tellis. Tema tegevus oli tšellismi tõeline revolutsioon, mis tõstis tšellorepertuaari väärikalt klaveri ja viiuli kõrvale. Nn suure kolmiku ehk Prokofjevi, Šostakoviči ja Britteni kõrval on tänaseks kõigil maailma lavadel ja endast lugupidavate tšellistide repertuaaris sellised autorid nagu Schnittke, Pärt, Boriss Tšaikovski, Tištšenko ning ka Sauget, Piston, Foss ja Lutoslawski. Viimase 1970. aastal kirjutatud Tšellokontsert on praeguseks jõudnud enamiku tšellistide konkursside ja muide ka dirigentide konkursside repertuaari.

19. veebruaril oli minu mälu järgi teose kolmas ettekanne Eestis. Esimesena mängis teost Natalja Gutman ERSOga seitsmekümnendate teisel poolel, siis Perttu Kivilaakso Pärnu Linnaorkestriga 2000. aasta mais ning nüüd esimese eesti tšellistina Silver Ainomäe. ERSO kontsert toimus erilise vastutuse atmosfääris, kuna see jõudis Klassikaraadio vahendusel ka Balti- ja Põhjamaade raadiokuulajateni. Arvestades selle faktiga, oli kavas Jean Sibelius, Pēteris Vasks ja Witold Lutoslawski, dirigeeris soomlane John Storgårds ja soleeris eestlane Silver Ainomäe.

Vaatamata oma noorusele ja asjaolule, et ta elab juba kaksteist aastat Soomes, on Ainomäe (22) meil hästi tuntud. Tema CVs seisab pealtnäha tagasihoidlik fakt, et noor solist sai 2003. aasta sügisel viienda koha Isang Yuni nimelisel tšellistide konkursil Lõuna-Koreas. Kuid seda sündmust ei saa hinnata teistigi kui läbimurret maailma, sest tänapäeval on sportlike konkursside mõõdupuuks ju raha. Yuni-nimelise konkursi esimene preemia on 25 000 dollarit, mis on üks suuremaid konkursiauhindu üldse. See asjaolu tingib massilise osavõtu ja väga kõrge taseme, sisuliselt on see “maailma meistrivõistlus”. On väga meeldiv, et selline rahvusvaheliselt tunnustatud noor talent on Eesti Kontserdi, ERSO, ETV ja

Eetris lahustuv virtuoos Silver Ainomäe.

FOTO ERSO ARHIIVIST

Leho Karin – mees parimais aastais, tähelepanu vääriv tšellist peale selle.

FOTO MARGUS JOHANSON/TALLINNA FILHARMOONIA ARHIIVIST

Eesti Raadio tähelepanu orbiidis, kuid me peaksime olema suutelised sellist tähelepanu rohkem osutama. Kas on utopiiline loota, et ühel aastal võiks üks noor maailma murdev interpreet olla hooaja resideeruv solist kõigi meie kuue sümfooniaorkestri juures? See ehk oleks sooliidne kodune toetus. Tippsportlastel on riiklikult funktsioneeriv toetuste süsteem ja sponsorlepingud, miks ei võiks midagi

sarnast olla tippmuusikutelgi. See amet ei nõua sugugi vähem investeringuid.

Kui 1970. aastal seisnes Lutoslawski Tšellokontserdi sensatsioon virtuoosess ja improvisatsioonilises (aleatoorilises) tekstis, siis tänaseks on esitustraditsioonid välja kujunenud ning võidab see ettekanne, kust koidab esitaja kordumatu isikupära. Silver Ainomäe tugev külg on kvaliteet ja oskus valitseda dünaamikat ilma forsseerimiseta. Seekord oli kontsert huvitavam solisti tämbripaletilt ning energaetiliselt vaheldusrikkam, kui eelnevatest ettekannetest meenub. Sama kehtib ka orkestri kohta, nii ansambliiselt kui dünaamiliselt, kusjuures vahakord solistiga tundus üsna ideaalne. Teos ja selle esitus kujuneski õhtu kõrgpunktiks.

Kindlasti ei olnud selleks aga Sibeliusi sümfooniline poeem “Bard”, mille ettekanne ainult kinnitas asjaolu, miks teost nii vähe esitatakse. Head teost ei riku ka pisuke harfi häälestusäpardus, kuid nõrgemale teeb tuule alla küll.

John Storgårds ja Pēteris Vasks on varemgi koostööd teinud, erakordse tulemuseni jõudis see loominguine paar CDga, millel Vasksi Viulikoncert Storgårdsi esituses ja Teine sümfoonia Storgårdsi juhatusel ning mis sai Cannes’is aasta heliplaadi auhinna. Oma Teist sümfooniat on Vasks iseloomustanud: “See on valgusega täidetud kurburstunne.” On ju muusikat defineeritudki kui kunsti, mis tegeleb mälestuslike emotsioonidega. Selles teoses tõsteti need mälestused üles kihtidena Brahmsist Šostakovičini. Ei ole midagi öelda, mälestused olid meeldivad ning ERSOgi paistis teost nautivat – oli seal ju kõigil mängijail palju meeldivat tegemist. Muide, Vasksi üks esimesi suuri eeskujusid-mõjutajaid oli samuti Lutoslawski.

Võib-olla arvame asjatult, et tunneme oma lähinaabreid ja oleme hästi kursis, mis põhja ja lõuna pool toimub. Kuid lähemalt uurides avastame võimsad ja põnevad muusikakultuurid nii siit kui sealt, Poolast rääkimata.

21. veebruaril toimus Kadrioru lossis Tallinna Kammerorkestri järjekord-

ne kontsert sarjast "Ilma dirigendita". Need kontserdid on standardse kava-ga: kaks Rossini keelpillisonaati tsüklist "Kuu kohutavat sonaati" ja instrumentaalkontsert orkestri solisti esituses. Seekord kõlas Carl Philipp Emanuel Bachi Tšellokontsert a-moll Leho Karini esituses. Rossini vaatas oma 12-aastaselt loodud teosed viiskümmend üks aastat hiljem üle ning sellest ajast pärineb ka epiteet "kohutavad". Teosed on algselt loodud käepärasele koosseisule, s.o kaks viiulit, tšello ja kontrabass, kuid efektselt virtuosseid sonaate on seatud ka keelpillikvartetile, puhkpillikvartetile ja isegi klaveriduole. Teoste põhiline efekt on esimese ja teise viiuli tehniline demonstratsiooninimine. Sonaadid on suurepärase treeningmaterjal – väljakutse orkestri mänguuskuste ja ansambli tunde taseme tõstmisel, seda enam, et ka üsna lõbusad kuulata. Ausas võistluses esimese ja teise viiulirühma vahel oleks võinud viigigi välja kuulutada, kui murtud ok-tavite passaažid poleks teist viiulit maha murdnud.

Carl Philipp Emanuel Bachi kolm kontserti tšellole ja keelpillidele ei kõ-la kontserdilavadel just sageli. Selle põhjuseks on üsnagi ebamugavalt virtuosseid solistipartiid, kuna autori mõtlemine on pigem flöödi- või klavessiinipärane. Tšellist Leho Karin on mees parimais aas-tais, kes suurel laval sooleerib küll har-va, kuid need hetked vääriavad meenu-tamist. Karinile kuulub Eduard Tubina lõpetamata Tšellokontserdi esmaesitu-se au, tema ettekannetest tuletaks veel meelde Britteni Kontsert-sümfooni-at, Kodály Soolosonaati ning Erkki-Sven Tüüri Tšellokontserdi esitust 2003. aas-ta jaanuaris Saarbrückeni RSOga Tõnu Kaljuste juhatusel. Leho Karini kreedo tundub olevat "pigem vähem, aga paremini", ja see kehtib ka viimase kontserdi kohta. Esitus oli tasemel, mis väärib kindlasti heliplaadile jäädvustamist, ning et vältida subjektiivsust, toon siinkohal ära Viini tšelloprofessori Florian Kitti hin-nangu: "...selle kontserdi parim esitus, mis ma olen kuulnud".

Tere õhtust, Havai!

LAURI SOMMER

Primitive Music Society. Kontsert "Elu ja rytm" 3. märtsil Vanemuise kontserdimajas.

Lähteandmed olid soodsad: rõhk pandi esiteks rytmile. Sellele, mis ikka pulsiga kaasas ja meie tegevustes erinevaid kujusid võtab. Teiseks äraigatsusele, mis pa-rimal juhul võimaldab selgimist. Kaugusessepyyd saabki eestlastes õige hoo sis-se just aasta pimedamal, sunnitud paiksusega poolel. Meie kultuuris on neid sooja-de maade unistamise vilju palju ja mitmesuguseid, näiteks Uku Masing tahtis Rapa Nuile, Hardi Volmer meeliskles Rio de Janeiro sambakarnevalist ja Hendrik Sal-Saller soovis lihtsalt ilusa tydrukuga palmi all magada. Yhel mu teismee lemmikluu-letajal Valner Valmel oli ka luuletus "Tere õhtust, Havai". Sealgi vabastas kerge mee-lega koht põhjamaalase tema kaamosest ja rannal olles: "Mul õhtu on silmis ja lau-bal on kurd / mõtteid näen saabumas enam ja enam." Praegu võib igatsusi ka tegu-samalt täita: rändurid lähevad ja katsuvad oma ulmapaiku käega ja toovad siis koha-pealt tervisi. See kontsert vahendas Villu Veski ja Havai mehe Birdi Hookena randa-del jämmides sündinud lugusid ja rytmiekstaatilist tunnetust. "Kontserdil õnnestub ehk osake sellest kuulajateni tuua ja tunnetada eheda muusika sageli unustatud liht-sust," öeldi kavalehel. Rikkumatuse eri vormide otsingul on enamik loovast intelli-gentsist. Kuid seda on inimestes aina vähem säilinud ja vahendamine on eheduse pu-hul alati kysitav. Tollel musta liivaga rannamaastikul on see "miski" kindlasti olemas ja kerkib erksatel mänguhetkedel esile ka moosekantides. Meile töotati näidata kodumaist panust muusika yleilmastumisse ja sulandumisse. Yhinesid eesti etnojazzi va-nad ja uued jõud: Villu Veski, Tiit Kalluste ja Taavo Rimmel oma tuntud väärtuste-ga ja meie põhjataeva kitarrikomeet Andre Maaker, keda kohtab mitmetes praegu-se muusikamaastiku tulipunktides. Kohal olid trummimaaailma eri alade tipud nii po-pist (end Pantokraatorist Terminaatorini trummeldanud Roland Puissepp), klassikali-sest löökpillindusest (Hele-Riin Uib yhendab võluval kombel neid mõlemaid, kuuludes nii ERSOsse kui Blackysse) kui ka etnograafilisest trummimängust (meie juhtiv pagan-like rytmide maaletooja Romb pluss etioopia päritolu härra Mamba). Koos videogru-pi Nafta visuaalidega yritasid nad luua midagi päris erilist. Põhikysimus oligi, kas nad saavutavad väljareklaamitud primitiivse, rytm'i voogamise keskse tunnetuse ja kuidas kulgeb selle yhitamine jazzimeeste rafineeritud improkunstiga?

Silver Sepp Havai laulikuna

Ksülofonist ja laulik Bird polnud ise kahjuks kohal ja havai keel jäi meil kuulmata. Tema laule esitas ansamblist The Silence tuntud, Viljandi Kultuuriakadeemias pop-jazzi õppiv klaari vokaaliga päikesepoiss Silver Sepp. Tä õhuliselt estraadilik ja noo-ruspuhas hää andis lugudele muidugi kultuurilise nihke. Elatud elu oli seal paratama-tult vähe. Tõlgendused meenutasid vahel armsalt 1960ndate folk-rocki mõtisklusi ja vana kooli (umbes Galaxy 500 tüüpi) habrast, värelevat *indie*'t: nii kostis "I remember days...". Teisal pääsesid aga mõjule bobmarleylikud ja stingilikud stereotyübid. Mingil kummalisel põhjusel suhtles noormees publikuga inglise keeles. Rahvas oli maavil-lasest *reggae*'st vaimustuses, aga mul tekkis kysimus, kas nende kolmeduurilugude mängimiseks on ikka vaja nii palju professionaale kokku kutsuda, kas see pole rais-kamine. Kuid tunnetuslikult sobis rahvalikkus hästi ja kindlasti oligi neis kauge maa mereranna jämmides sellist mahedust, helgust ja pretensioonitut elurõõmu. Ja praegu Havail mängitav muusika pole muidugi enam iidne polüneeslaste "leelo" ja trans-i viiv tantsutymn, vaid euroopa, jamaika ja ameerika mõjudega hibrüid, mis koha-ti vist sarnaneb juba Goa uushipilike helipiltidega. Kava ytles, et kontserdi materjal syndis jämmide käigus. Esituses oli rõhk siiski ysna selgetel ja mõistuspärastel struk-tuuridel, mingeid ootamatuid sõõste ei kohanud. Pausid dirigeeris Veski diskreetselt ette ja soolopillid vaheldusid härrasmeheliku viisakusega. See materjal lubanuks ehk rohkem mitme instrumendi sooleerivat dialoogi. Aga pikk tee käidi läbi niigi – tavalise-mast jazzist kuni loitsivamate lugudeni, mida mängiti pimeduses helendavate pulkade-ga. Sinna vahele lyirilisi mõtisklusi, kergert flirti afrokoladega ja lõpuks ka poppi. Eri

Rütmirännakud Havai randadele.

FOTO EESTI KONTSERDI ARHIIVIST

pillikäsitlused suhestusid omavahel päris sujuvalt. Neid yhendas Veski saksivaramu, kus leidus palju: kord kahisevalt õrna ja uitavat tooni ning teisel refräänide popilikku kordamist. See, kui tugev oli täiendus ja kas jazzipõhjaga muusikud suutsid primitiivsuse ligi ulatuda, sõltus kindla loo profiilist. Näiteks ei kõlanud Tiit Kalluste akordioni õhuline tämber paljude lugude fiilinguga kokku ja tal tuli kyllalt tihti pisikesele käsitrummidele taanduda. Pisut kahju. Jazziliku dominandiga lugudes jäi jälle Rombi meestele napimalt ruumi. Aga nende kulgev mootorika mõjus vägevalt ja täiendas Hele-Riin Uibi marimbaharmoniaid suurepäraselt. Kontserdi tipuks olid yles keritavad rytmid. Kõige peenemad ja plastilisemad kokkukõlad tekkisidki teemade arenedes moodustunud stiilisulamites ja eeskätt eri tüüpi löökpillide vahel, mida lisaks kõrgproffidele mängisid trummidel ymber lylitudes ka teiste instrumentide mehed. Tekkinud rytmiline kude oli äärmiselt täpne ja huvitav, sobituvate tämbrite ja fraktaalset kokku nihkuvate sagedustega. Yllatavalt vähe oli dubleerimist. Kontserdil nägi ka harjumatuid ja humoorikaid vaatepilte: Veski ukulelet mängimas, Sai Baba kostüümis Maaker rytmiliselt flööti huilutamas, Rimmel kylavahevibu meenutavat havai pedaalbassi kakkumas jne. Nafta visuaalid ei ammutanud ehk piisavalt palju tolle kandi yrgsete symbolite varasalvest, kuid eri kaldega pindadel jooksvad pildiread ja Havai kaadrid andsid siiski tugeva ruumi nihutava impulsi. Rannakaljud, pilootvaala hyyud ja veealused mõtisklused (loo "Ookeani laps" taustal) ning kaua ja mõnuga tantsiv havai naine olid ehk ilusaimad meeldejäänud kaadrid. Võib-olla polnud väljareklaamitu ja esitatu päris otseses vastavuses. Kuid bändilt ei saagi nõuda mingit yrgekstaasi ja kultuuripööret või koolituse täieliku unustamist. Yleöö havailaseks muutuda pole kellelgi võimalik. Loeb eelkõige sisseelamise, mõjude muundamise ja tundmatu materjaliga suhtlemise võime, mis teeb meie muusikalist argipäeva aina rikkamaks. Ja paneb mõtlema, et yleilmastumisel on üks väga sympaatne joon. Seal suhtlevad ka allhoovused. Nimelt võib mõni asi, mida meie oma õuel tähele panna ja hinnata ei oska, saada endale uue elu ja arenduse kusažil kaugel. Havai ranna prohvet organiseeris põhjamaalastele igatahes sympaatse mõtterännaku.

BAGATELL*EESTI

Hinnalised komplimendid Heino Elleri preemia näol

Kena ja kevadise traditsioonina teeb Eesti Teatri- ja Muusikamuseum igal aastal, just Heino Elleri sünnipäeva paiku (7. 03) kingituse kahele eesti muusikule või muusikategelasele, jagades Heino Elleri nimelisi muusikapreemiaid väärtusega à 10 000 krooni. Preemia võib pälvida noor eesti helilooja viimase kolme aasta loomingu eest, samuti interpret, muusikateadlane, toimetaja, produtsent või muu muusikategelane, kes on andnud olulise panuse Elleri elutöö tutvustamisse.

Tänavusteks laureaatideks nimetati noored heliloojad **Märt-Matis Lill** ja **Mirjam Tally**; mõlemad pälvisid tunnustust nii viimase kolme aasta heliloomingu kui ka aktiivse muusikapublitsistliku tegevuse eest.

Palju õnne!

"Lill on õrna kunstilise käega autor, kes jätab muusikasse õhku ja ruumi." (Evi Arujärv, Postimees)

FOTO INTERNETIST

JAZZKAAR MITMELE MAITSELE

Aprilli keskpaigas tõuseb eesti jazzitaevasse vikerkaar, mis laiub seal üheksa päeva. Jazzkaare kirev kava suudab ka tänavu rahuldada erinevaid maitseid ja panna ohkama suurema isuga jazzisõpru, kel aja- ja/või rahanappuse süül paljust meelepärast loobuda tuleb.

Nagu iga korralik kaasaegne jazzifestival, hõlmab ka Jazzkaar tänapäevase jazzi erinevaid hoovusi, kuid ka erinevaid üleminekuvorme: jazzilt kontsertmuusikale, jazzilt popile, jazzilt etnole jne. Keskne kontserdikoht on taas Sakala keskuse suur saal, milles toimuvatest kontsertidest on üks ahvatlevamaid kitarrist John Scofieldi oma.

Viiekümne kolme aastane Scofield on praeguse jazz-kitarrismi tipp kõrvuti Pat Metheny ja Bill Friselliga. Kui kaks viimast kalduvad "tõsiusklike" silmis vahel jazz'i sektorist välja, siis Scofield on truu oma *funk*'i ja elektrilise jazz'i ristteel sündinud stiilile, milles on tänu koostööle noorte muusikutega süvenenud gruuvivate *jam*-bändide otsekohesus. Ka Tallinnas on veteran koos noortest koosneva grupiga, pakkudes arvata-vasti muusikat eelkõige 2002. aasta albumilt "Überjam". John Scofield on kergesti äratuntava käekirjaga hiilgav stilist ja tema kauaoodatud siia jõudmine rõõmustab kindlasti paljusid.

Markus Stockhauseni mäletatakse hästi aastast 2000, mil tema trompet täitis kõrvalise abita Kaarli kiriku kõrged võlvalused imelise helimerega. Nüüd on ta taas Eestis, kaasas oma trio ning partituur täismõõdulise sümfooniaorkestri tarvis. Hea jazzifestivali tunneb ära sellest, et lisaks maailma tippude impordile genereerib ta ka uusi kodumaiseid ning rahvusvahelisi projekte. Selline koostöö on Jazzkaarel alati kavas olnud, tänavust programmi kaunistab Estonian Dream Big Bandi kontsert koos teise suurepärase trompetisti Randy Breckeriga ning kahtlemata ka Markus Stockhauseni trio kontsert koostöös ERSOga.

Markus Stockhausen ei seisa juba ammu oma uue muusika novaatorist isa Karlheini varjus, vaid on ennast tõestanud piire ületava (jazz)muusikuna. Sõna "jazz" peab tema puhul sage-li sulgudes hoidma, sest kui seda ka tema kodusadamaks nime-tada, ulatub trompetisti haare ühe stiili piiridest hoopis kauge-male. Stockhauseni trios mängivad veel bassist Arild Andersen, kelle muusika on kontserdil samuti kavas (ja kes käis Jazzkaarel aastate eest ansambliga Masqualero), ning trummar Patrice Heral. Trio mängib koos aastast 1998 ning nende "sümfooniline" kava on kõlanud juba mitmel pool Euroopas, jõudes nüüd Estonia kontserdisaali lavalaudadele.

Joosep Sang

www.jazzkaar.ee

Jazzi innustab

17.-25.04

LÄÜPÄEV 17. aprill Jazz meets Nordic Spirit

- Niguliste Muuseum-Kontserdisaal
- 1) 17.00 Hedvig Hanson & Andre Maaker
 - 2) 19.00 SIDSEL ENDRESEN (Norra)
Rotermanni Soolaladu
 - 3) 22.00 SUPERSILENT (Norra) & Luarvik Luarvik (Eesti)

PÜHÄPÄEV 18. aprill Jazz meets 0rts Tasuta kontserdid kunstisaalides!

ESMASPÄEV 19. aprill Jazz meets Free Creation

- Sokos hotell Viru saal Grande
- 11) 18.00 Soul of Bass Band (Eesti-Soome)
 - 12) 21.00 MARC DUCRET TRIO (Prantsusmaa)

TEISIPÄEV 20. aprill Jazzkaar meets Estonian Music Days

- Vene Draamateater
- 13) 19.00 Estonian Dream Big Band feat. RANDY BRECKER (USA)
Dirigent Orjan Fahlström (Rootsi)

KOLMAPÄEV 21. aprill Jazz meets Symphony

- Estonia Kontserdisaal
- 14) 19.00 ERSO & MARKUS STOCKHAUSEN TRIO dirigent Erki Pehk
(Saksa-Norra-Prantsuse)
Von Krahli baar
 - 15) 21.00 Oleg Pissarenko Trio "A Little One's"
CD plaadi esitluskontsert

NELJAPÄEV 22. aprill Jazz meets Fire

- Tallinna Linnahall
- 16) 19.00 Earth, Wind & Fire Experience feat.
Al McKay AllStar Band (USA)
Club BonBon
 - 17) 23.00 Don Johnson Big Band (Soome)
Café Amigo
 - 18) 22.00 Ronnie Peterson Blues Band (Iisrael)

REED 23. aprill Jazz meets Roots

- Sakala Keskus suur saal
- 19) 18.00 JOYCE (Brasiilia)
 - 20) 20.30 DuOuD (Tuneesia-Alžeeria)
Sakala Oolava
 - 21) 23.00 MANU DIBANGO (Kamerun-Prantsusmaa)
Café Amigo
 - 22) Ka-Funky

LÄÜPÄEV 24. aprill Jazz meets Fantasy

- Sakala Keskus väike saal
- 23) 15.00 Jazz Do It
Sakala Keskus suur saal
 - 24) 17.00 New Jungle Orchestra (Taani)
Sakala Keskus väike saal
 - 25) 19.00 Baltimaade noored jazzilauljad (Eesti-Läti-Leedu)
Sakala Keskus suur saal
 - 26) 20.30 JOHN SCOFIELD Band (USA)
Sakala Oolava
 - 27) 23.00 Alex Wilson R&B Latino (Kuuba-UK)
Café Amigo
 - 28) 22.00 Hinkus feat. Maarja

PÜHÄPÄEV 25. aprill Jazz meets Groove

- Sokos hotell Viru saal Grande
- 29) 17.00 World Groove Project (Holland)
 - 30) 19.00 Vocal Six (Rootsi)
Café Amigo
 - 31) 22.00 Jazzkaar 15- Final Party
Raivo Tafenau Groove Event, Maris Briezkalns 4tet jt.

Korraldajatel on õigus teha kavas muudatusi! Piletid müügil Piletipunkti ja Piletilevi müügikohtades üle-Eesti. Info tel. 6 11 44 05 ja piletid@jazzkaar.ee

Eesti Päevaleht

SOKOS HOTEL
VIRU

Klaver kui kunstiteos

Maakoolide õpetajad valutavad tihti südant, soovides lapsi viia suurde linna teatrisse, kontserdile, muuseumidesse. See ettevõtmine on sageli keeruline, aega ja energiat nõudev. Kuid kas poleks mõnus vahel muuseum endale "koju kohale" tellida?

Üks selline võimalus on nüüd olemas. Tohisoo 6. klaveriansambli festivalil pälvis osavõtjate tähelepanu fotonäitus ajaloolistest klaveritest "Klaver kui kunstiteos". Näituse koostajaks on Tallinna Georg Otsa nimelise muusikakooli ja Kohila Koolituskeskuse õpetaja Malle Velmet. Uskumatu, kui imeliselt disainitud, lausa kummalisi pille on meistrid maailmas teinud! Kommentaaridest võib lugeda, millist otstarvet on klaverid täitnud, kellele nad on kuulunud, milliste hindadega neid kunagi on müüdnud. Näiteks: läbipaistev klaver, tahumata roigastest tehtud klaver, kahelt poolt mängitav nn duoklaver.

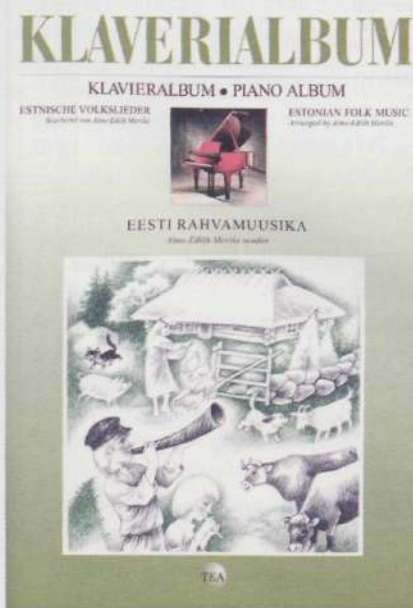
Näitus on kergetel stendidel, seda saab ka sõiduautoga transportida. Festivalikülalistelt laekus mitmeid soovetellida see väljapanek ka oma kooli. Esimesena pandigi näitus väljaspool Kohila Koolituskeskust üles Maardu Kunstide Koolis.

Kui teie mööbliga sobib, võite endale koju tellida näiteks sellise klaveri.

Midagi värsket väikesele klaveriõppijale

Klaveriõpetaja Aino-Edith Merila on juba avaldanud kaks osa uudsest noodiraamatute sarjast väikestele pianistidele, kus ta läheneb klaveriõpetusele värskelt nurga alt. Esimene klaverialbum on kokku põimitud eesti rahvalauludest autori lapsesõbralikus seades. Teine klaverialbum sisaldab üle neljakümne rahva laulu- ja tantsuviise. Tulekul on kolmas osa klassikute heliloomingu klaveritõrklustega. Klaverialbumite väljaandja on kirjastus TEA ja edition 49.

Briti vaade eesti muusikale

Briti muusikaportaalis The Musicweb esitleti Eesti Raadio eesti heliloojate esikplaati. Kriitik Rob Barnett vaatleb eesti loojaid ümbritseva nüüdismuusika kontekstis.

Ester Mägi "Vesper" tekitab temas seoseid armeenia helilooja Hovhanesiga. Raimo Kangro "Display IX" on Barnetti sõnul "oivaliselt ulakas muusika", kus on näha nii Kurt Weilli, Stravinski kui Šostakovitši muusika peegeldusi.

Lepo Sumera "Shakespeare'i sonette" serveeritakse võrdluste kaudu Waltoni, Maw' ja Richard Straussiga, üldmulje teosest on positiivselt ooperlik.

Eino Tambergi "Desiderium concordiae's" flöödile, klarnetile, trompetile, tšellole, klaverile ja löökpillidele tõstab Barnett esile autori humoorikat lähenemist ainele, tõmbab paralleele Kangro loominguga.

Toivo Tulevi keelpillikvartett on arvustaja sõnul kui kaasaegne Ultima Thule, kus helid püüdnud millegi kättesaamatu poole, sarnaselt Penderecki, Beethoveni hiliste kvartetide või Tippettiga. Üllatusena tuleb Tulevi võrdlemine Urmas Sisaskiga, kuid sarnasusi ei nähta mitte helikeeles, vaid hoopis salajaste regioonide poole püüdluses.

Eespere "Glorificatio" meeldib arvustajale; tema sõnul suurepärase avastus, kirgas ja emotsionaalselt liigutav teos.

Tormise süit filmile "Kevade" on Barnetti arvates muusika, kus iga segment on nagu maastikuatmosfääri miniatuurne kokkuvõte, väljenduselt arusaadav ja kergergi vastuvõetav.

Noori ja häid dirigente nagu seeni pärast vihma...

Laupäeval, 6. märtsil lõppes finaalkontserdiga Estonia kontserdisaalis IV vabariiklik noorte koorijuhtide konkurs. Esikoha võitis kammerkoori ja orkestri Voces Musicales dirigent **Risto Joost**, kelle see on dirigendina esimene konkursivõit.

“Esikoht on mulle muidugi väga oluline,” kinnitas Risto Joost. “Siiski ei klasifitseeri ma end kui dirigenti – kõige tähtsam on ikka minu koor ja sealne töö. Konkursi juures hindan kõige rohkem arenemisvõimalust: teised osalejad olid samuti väga head ja õppisin neilt palju.”

Risto töö oma kooriga on samuti tulemuslik – Voces Musicales võitis esikoha veebruaris toimunud vabariiklikul segakooride võistulaulumisel Tartus.

Teise koha saavutas Eesti Muusikaakadeemias teisel kursusel õppiv **Mihhail Gerts**, kes on avalikkusele ilmselt enim tuntud muusikalide “Cabaret” ning “Grease” muusikalise juhina.

Kolmandaks tuli mitmete konkurside võitja, Heino Elleri nim Tartu Muusikakooli õpetaja **Lilyan Kaiv**.

Eesti Rahvusmeeskoor andis oma eriauhinna samuti Mihhail Gertsile, kes saab seega võimaluse anda RAMiga järgmisel hooajal kontsert. Eesti Muusikaakadeemia eriauhinna sai **Anne Alt**, Eesti Meestelaulu Seltsi eriauhinna **Jorma Sarv**.

“Noorte dirigentide konkurs on meie praeguses muusikaelus väga oluline sündmus,” ütles žürii liige ja I vabariikliku noorte koorijuhtide konkursi võitja **Jüri Rent**. “Risto Joost saavutas väga hea tulemuse, Lilyan Kaivult juba eeldasimegi tugevat esinemist. Konkursi “üllatusmees” oli Gerts, kelle edu tegi suurt rõõmu. Peab ütleva, et žürii töötas väga üksmeelselt, vaidlusi ei olnud.”

Kokku 12 osavõtja seast jõudis finaali viis dirigenti, kes juhatasid kontserdil Eesti Rahvusmeeskoori. Kolm parimat pälvisid preemia vastavalt 12 000, 10 000 ja 8000 krooni. Võistlejaid hindas žürii koosseisus Vyrtautas Miškinis (Leedu tuntuim nüüdisaegne koorihelilooja ja dirigent), Ene Üleoja, René Eespere, Jüri Rent ja Aarne Saluveer.
Kaie Tanner

Risto Joost - parim noor dirigent Eestis.
FOTO TÕNU TORMIS

1. aprillil kell 19 Estonia kontserdisaalis

KULDNE KLASSIKA KUULAJATE VALIKUL
Klassikaraadio sünnipäevakontsert

Solist:

MARIUS JÄRVI
(tšello)

Dirigent:

KAISA ROOSE
(Taani-Eesti)

Grieg - "Peer Gynt" 1. süit
Dvorák - Tšellokontsert h-moll
Beethoven - Sümfoonia nr. 7 A-duur

16.aprillil kell 19 Estonia kontserdisaalis

EESTI MUUSIKA PÄEVAD

Solist:

MARTIN KUUSKMANN
(fagott, USA)

Dirigent:

PAUL MÄGI

Tõnu Kõrvits - "Teispool päikesevälju"
fagotile ja orkestrile (esiettekanne)
Märt-Matis Lill - "Kadunud metsade kaja"
(esiettekanne)

Tatjana Kozlova - uudisteos
Toivo Tulev - "Ambra"

21.aprillil kell 19 Estonia kontserdisaalis

JAZZ MEETS SYMPHONY

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester ja

MARKUS STOCKHAUSENI TRIO
(Saksa-Norra-Prantsusmaa)

Dirigent:

ERKI PEHK

Kavas Anderseni ja Stockhauseni muusika

Marius Järvi

Paul Mägi

Martin Kuuskmann

E · R · S · O
EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

APRILLIKUU KAVA 2004

Täpsem info tel. 6 147 787 www.erso.ee

Kes teab, see mõistab

Alo Mattiiseni muusikapäevad

MARIS VAHER
MIRJAM JARTSEV-MOONT

Jõgeva Gümnaasiumi abiturientid

Kui kevad on tärkamise, armastuse ja õitsemise aeg, siis paljude üritusel osalenud noorte jaoks on sama tähendusega Alo päevad. See on aeg mõtlemiseks, enesega olemiseks, saamaks kas või natukene aru neist suure maailma asjadest.

Alo Mattiiseni muusikapäevad toimusid juba kaheksandat korda. Nagu kombeks on saanud, eelnes ansambelite konkursile ka seekord muusikanädal. Nii õpilased, õpetajad kui ka teised muusikahuvilised võisid iga päev vähemalt korra nautida erinevaid kontserte, mis andsid värvi muidu hallidele talvapäevadele. Üles astusid teatritrupp "Mäng" vana armsa "Punamütsikesega" ning Rahvusoperi Estonia lauljad mängulise muusikakavaga "Puhh ja sõbrad".

1. märtsi pärastlõunal olid palutud esinema Kulvo Tamra, Indrek Kalda, Aldo Järve ning Kait Tamra. Tõesti, see meenu- tas pidulikku ajalootundi, sest lugude vahele rääkis Kait laulude loomisest ja sõnade autoritest (Luik, Kaplinski, Runnel, Liiv, Viiding) ning nende tähtsusest talle endale ja kõigile teistele. Olen kindel, et kuulaja- te seas oli palju neid, kes said sellest muusikast energiat ja mõtteainet. Isegi püsimatud põhikooliõpilased olid kui hüpnotiseeritud ja Tamra tõelised austajad ei pidanud pettuma.

Esmaspäeva õhtul kell kaheksa ootasid oma esinemisjärge tuntud näitlejad ja muusikud Andres Dvinjaninov ja Jüri Lumiste, laulu- ja pillimees Toomas Lunge ning taas Indrek Kalda Toomas Nipernaadi teemaliste lauludega. Lisaks esitati veel laule armastusest, igatsusest, naistest ja igavestest rännuteedest, ei puudunud ka esinejate endi koostatud popurrii ja lava-show.

Nagu mitmel eelnevalgi aastal, esinesid ka seekord Ivo Linna ja Antti Kammiste. Nad tutvustasid maailma rokikuningat Elvis Presley't ja eesti popmuusikat. Kontserdi muutsid meeleolukamaks toredad muusikavideod.

Kolmapäeval tõi huvitavat muusikat kuulajateni kellade ansambel Rapla Ühisgümnaasiumist. Pärastlõunal esines ansam-

Žürii üllatuslaulu saatis Alo Mattiiseni tütar Anna-Mariita.

Kätenteri.

Alo päevade hing Maret Oja.

FOTOD INTERNETIST

bel "Noorkuu". Et maitseid on erinevaid, oli esindatud ka ooper: toimus loengkontsert "Koomiline ooper", kus põhiorhk oli Mozarti kuulsatel ooperiaariatel.

Sellega sai muusikanädal läbi, kuid põhisündmus oli alles ees.

Võistlusest

Reede hommikul oli Jõgeva Gümnaasium täis signat-saginat, mis suurüritusega tavaliselt ikka kaasas käib. Kohale tuli umbes viissada noort ja andekat lauljar kõikjalt üle Eesti. Võistlejad olid jaotatud eri kategooriatesse neljandatest kuni kaheteistkümnendate klassideni, sealhulgas ka vokaal-instrumentaalansamblid.

Kõike toimuvat hindas žürii koossei-

sus Gerda Kordemets, Marge-Ly Rookäär, Martti Meumers, Tõnis Kõrvits, Raul Talmar, Raivo Sersant, Tiit Raud, Andres Mähar ja Peeter Konovalov. Erinevates vanuserühmades osutusid parimateks Sindi Gümnaasiumi tütarlasteansambel (juhendaja Helle Salumäe), Erahuvialakooli Meero tütarlasteansambel Muusik (juhendaja Anne Kruuse), Häädemeeste Keskkooli poisteansambel (juhendaja Elon Miisna), Mooste Põhikooli tütarlasteansambel (juhendaja Lili Veidenberg), Saare Noorte Huvikooli segaansambel (juhendaja Pilvi Karu), Rapla Ühisgümnaasiumi noormeesteansambel Sprinkinkl, Rapla Laulustuudio segaansambel KAMM (mõlema ansambli juhendaja Thea Paluoja) ja Türi Gümnaasiumi segaansambel (juhendaja Tiiu Schüts). Bändidest võitis Tallinna Prantsuse Lütseumi Ursula.

Peauhind läks Saare Noorte Huvikooli segaansambli Urmas Alenderi laulu "Vaiki, kui võid" esituse eest. Klassikaraadiolt said nad ka neli tundi tasuta salvestusaga Eesti Raadio studios.

Pärast auhindade jagamist üllatas žürii publikut, esitades ühiselt Alo Mattiiseni laulu, mida klaveril saatis Alo tütar Anna-Mariita.

Kahju oli laiali minna, kuigi teati, et kohtutakse ka järgmisel aastal. Sellised ettevõtmised panevadki inimesi mõistma, kui tähtis on üksteisest hoolimine ja õnn. Pole tähtsust, kas oled rikas või vaene, ilus või kole.

Muusikasündmusi Eestis sada aastat tagasi

Sajanditageses Eestis oli üritusterohkeim muusikalinn Tartu. Aprillikuu suursündmuseks kujunes Bürgermusse saalis 4. aprillil toimunud 44-aastase Aleksander Läte autorikontsert.

Paari viimase aastaga oli Lätel saanud Tartu muusikaelu juht, seda eriti eestlaste hulgas; kuid Läte tegevust hindasid ka sakslastest muusikahuvilised, kellele imponeeris Läte hiljuti Dresdenis omandatud muusikaline kõrgharidus (mitte Peterburis, nagu paljudel teistel eestlastel). Lihtrahvas tundis Lätet koorilaulu "Kuldrannake" loojana, koorilauljad vaimustusid tema kelmikast "Malemängust" ja pidulikust "Laulust rõõmule".

Kui sakslaste kultuurielu oli koonduanud Bürgermusse juurde, siis eestlaste tegutsesid Eesti Üliõpilaste Seltsi ja Vanemuise seltsi muusikaringides. 1900. aastal Tartusse kolides pööras Läte kooride kõrval suurt tähelepanu korralliku sümfooniaorkestri loomisele. Linnas tegutses küll paar väikest sümfooniaorkestrit, aga need Dresdeni konservatooriumi lõpetanud ja saksa muusikakultuuri taset

Sajanditaguse Tartu muusikaelu hing Aleksander Sprenk-Läte 1904. aastal.

näinud Lätet ei rahuldanud. Aastatel 1902 ja 1903 organiseeris Läte eesti ja saksa pillimeestest orkestri mitme sümfooniakontserdi tarbeks ja juhatas neid edukalt, laiendades eriti Vanemuise seltsi haaret. Dr Juhan Luiga, kes ka ise orkestris mängis, kirjutas: "Ja Wanemuine – noh Wanemuine istus oma paigatud kuues suitsutoas, lõi kandlel tra-ra-ra bumbia, tõstis topsi ning tegi tütarlastele wahetewahel magusat nalja.

[--] Läte wisal, wäsimata ja ikka lahkel püüdmisel hakkas muusika-asi liikuma."

Läte oli varem loonud sümfooniaorkestrile vaid avamängu "Kalevala". Autorikontserdil tulid esiettekandele ka tema "Andante" ja "Scherzo" keelpilli-orkestrile ning "Tempo di mazurka" ja "Eesti rahva tants" sümfooniaorkestrile. Kontsert läks suure eduga ning täissaalile. Postimees kirjutas: "Aleks. Läte helitööde kontsert "Bürgermusses" oli paremaks palaks ja tublimaks tooteks Eesti muusikaelus kauema aja tagant. Sütitawale segakoori laulule järgnes mõnus meeste-laul

ja kui mängukoor oma loo lõonud, ühinesid kõik ühtekokku, et heliseval häälel "rõõmu laulu" kuuldawale tuua."

Ajaleht Linda rõhutas Läte loomingut eestipärasust: "Läte võib rahwalaulusid nii oma motiwidega kõrva seada, et sugugi ei saa aru, mis rahwalaul, mis oma. [Tema teostes] on täiesti Eesti laadi muusika." Juhan Luiga lisab veel: "Läte on juhatamises nagu wähe kartlik, osawõtjate wastu liig õrn, kohati enam partituuri küljes kinni. Teisalt poolt waadates on ta taktiilöömises sügaw peensus "noblesse" peidus, millest need aru ei saa, kes juhatajalt wehklemise harjutusi ootawad."

Läte autorikontsert varjutas teised aprillikuu sündmused: äsja Peterburi vanglast vabanenud viuldaja Eduard Sõrmuse esimese esinemise Tartus, sopran Paula Brehmi ja Otto Hermann kontserdid, Kaug-Idas hukkunud vene ristleja Petropavlovsk orkestrijahi eestlase Johan Preesi leina, vene rahvusliku Slavjanski koori kontserdid Eestis, Lev Tolstoi "Kröitseri sonaate" eestikeelse tõlke trükist ilmumise jms.

Koostanud Heino Rannap

Eesti Muusikaakadeemia kontserdid aprillis 2004

1. aprill kell 18.00
EMA kammersaal
doktorikontsert
KAI RATASSEPP (klaver)

2. aprill kell 18.00
Estonia Talveaed
prof Mati Palmi
LAULUKLASS

2. aprill kell 18.00
EMA kammersaal
magistrikontsert
ANNA RÖTIKOVA (klaver)
ANNA LVOVA (klaver)
Kavas Beethoven, Schumann,
Bartók, Mägi

4. aprill kell 13.00
EMA oreliisaal
orelitund
TOOMAS TRASS

4. aprill kell 16.00
EMA kammersaal
EMA XV trompetipäevade
LÖPPKONTSERT

11. aprill kell 13.00
EMA oreliisaal
orelitund
ANDRES UIBO

12. aprill kell 17.00
EMA kammersaal
magistrikontsert
ANDRA KAUS (klaver, kam-
meransambel)

16. aprill kell 18.00
EMA oreliisaal
külaliskontsert
prof MOSHE ARON EPSTEIN
(flööt, Hamburg)

17. aprill kell 17.00
EMA oreliisaal
dots Raivo Peäske
FLÖÖDIKLASS

17. aprill kell 17.00
EMA kammersaal
külaliskontsert
JEAN PHILIPP GUILLO (klaver,
Prantsusmaa)

17. aprill kell 17.00
Rapla kirik
magistrikontsert
ÕNNE-ANN ROOSVEE (koori-
dirigeerimine)

18. aprill kell 18.00
EMA kammersaal
prof Moshe Aron Epsteini
meistrikursuste
LÖPPKONTSERT

20. aprill kell 18.00
EMA kammersaal
magistrikontsert
URSULA SAAL (saksofon)

21. aprill kell 18.00
EMA kammersaal
magistrikontsert
ANU AIMLA (sopran)

23. aprill kell 18.00
EMA kammersaal
DARJA RODIŠTŠENKO (klaver)
KAILI EERMA (klaver)

24. aprill kell 13.00
EMA kammersaal
magistrikontsert
ENELI HIEMAA (flööt)

25. aprill kell 16.00
EMA kammersaal
magistrikontsert
KAIRI SAKKOS (klaver, kam-
meransambel)

25. aprill kell 19.00
EMA kammersaal
magistrikontsert
TEELE JÕKS (kammerlaul)

26. aprill kell 17.00
EMA kammersaal
prof Ivo Kuuse
LAULUKLASS ja
dots Helin Kapteni
KAMMERANSAMBLIKLASS

27. aprill kell 16.00
EMA kammersaal
dots Tolvo Nahkuri
KLAVERIKLASSI
lõpetajate kontsert

29. aprill kell 18.00
EMA kammersaal
magistrikontsert
DAINIS VALPETERIS (klaver)

30. aprill kell 18.00
EMA kammersaal
Tarmo Eespere
SAATEKLASS

FESTUM

Improvizz '04

LIISA HIRSCH

Veebruari lõpul toimus Tartus juba neljas "Improvizz". Tegu polnud mitte järjekordse jazzüritusega, vaid puhtalt vabale improle orienteeritud ettevõtmisega. Muusikalise lähene-mise piire või piiritust defineerisid kõik esinejad täiesti isemoodi, meditatiivsetest vaikusehäälest kuni tsirkuseni välja. Lisaks sellele toimusid Mikk Sarve, Peeter Toropi ja esinejate loeng-õpikojad.

Väliskülalistena olid kohal multiinst-umentalistid Etienne Rolin ja Jacques Di Donato ning noor Moskva konservatooriumi haridusega helilooja, organist ja *termenvox*'i virtuos Olesja Rostovskaja, kes esimesel õhtul koos festivali ühe peakorraldaja Tanel Joametsaga Tartu üli-kooli aula lavale astus. Siin kandis harva kohtav *termenvox*, mille kõla ka õudusfil-mi undavate helidega assotsieeruda võib, muutus venelanna sõrmede vahel nii kau-niks meloodiainstrumendiks kui ka välk-kiireks linnulaulu imiteerijaks. Joametsa mängus virvendasid tagaplaanil õrnalt klassika ja jazz'i mõjud. Väga sümpaatne, sest kui juba vaba improvisatsioon, siis miks mitte kasutada kõike, mis muusika

mõtet edasi kannab.

Kontserdi teises pooles kõlas ProIm-Pro (Anne-Liis Poll, Priit Lehto ja Anto Pett) ning ameerika-prantsuse päritolu Etienne Rolini improviseerimiskunst. Bordeaux's töötava avangardistliku heli-looja, improviseerija ja pedagoogi mäng oli orienteeritud pigem eriliste mängu-võtete (multifooniid, lauluhääle ja instru-mendi koosmängu võimalused) ja tehni-liste vigurite katsetamisele kui n-õ läbi-tunnetatud meditatiivsusele.

Improvisatsioonist vesteldes jäi kõr-va fraas "fun and games". Rolini mäng oli teadlikult efektne, tembutav ja ise-gi klounaadini minev, pakkudes rahva-le muusikalist (tragi)komöödiat. Kuivõrd need ideed puhtalt muusikalises mõttes põhjendamatuiks, žestiks žesti pärast jäid, õelgu südametunnistus.

Elava mõttevahetuse saavutas Rolin Anne-Liis Polliga, kelle isikupärane väl-jendusviis sisaldas rohkem teatraalsust (miimikad, erineva tegevuse, karakteri-te mängimine) kui hääle abstraktse muu-sikainstrumendina kasutamist. Kuulates Anne-Liis Polli plaate, selgub aga, et vi-

suaalne pilt on vaid asjale boonuseks.

Anto Pett hoidus kontserdil tagaplaa-nile, kuid püsis vormi jälgivas ning te-gelikult ohje enda käes hoidvas rollis. (Tekkiski soov kuulata meistri enda soo-lomängu.)

Samuti hoidus tagaplaanile teine vo-kalist Priit Lehto, domineerides järg-misel päeval Sadamateatris vokaalgrupi Improloo kontserdil.

Improloo moodustab neli noort Rahvusmeeskori lauljat: Priit Lehto, Aare Kruusimäe, Rene Keldo ja Kristjan Laasimer. Kavalehel mainitakse, et nen-de lood sünnivad alati kohapeal, esine-misel selgus aga, et olemas on siiski ka eelnevalt läbi mõeldud ideelised raamid. Nende muusika oli täis piltlikke kujundeid, alustades loomise mühinast, ürgjoigumisest, suurepära-stest looma-häälest, talumeeste jorinast kuni hispaa-nia kuumade rütmideni välja, et kuula-ja talvega jahtunud veri ikka üles köetud saaks.

Kui olete juhtunud kunagi unes näge-ma, kuidas prožektorid lähevad põlema ning avastate end keset suurt lava, vastu

vaatamas lõputu hulk ootavaid silmapaare, ja teil pole aimugi, mida laval tegema hakata, siis teadke, et just nii alustavad lavakunstikooli teise kursuse noored näitlejad iga oma numbrit. Ei mingit kava ega kokkulepet. Mõnevõrra lihtsamas olukorras olid muusikatundengid, kuna nende väljendusvahendiks on vaid heli. Lõpuks tuleb ka üksteist jälgida, ideid vahetada. Eredamad olid need numbrid, kus üksteise karakterid võeti otseselt üle või kui pillist tehti eraldi tegelane. Samas pakuks alternatiivina välja sellise variandi, kus kuulaja ei näeks mitte muinasjuttu, mis tekitab klišeetid ning sunnib näitleja mingit kindlat liini mööda liikuma, vaid olukordade teket, mis paneks n-ö luubi alla inimese sisemuse. Selle tagant näeks iga kuulaja omamoodi lugu. Värske kontrastina mõjus viimane number, kus näitlejad-muusikud olid laval täiskoosseisus ning keskenduti vaid helile. Arenguruumi, just erinevate lähenemisviiside mõttes, õnneks on ning asi peaks kindlasti jätkuma.

Sügavaima mulje jättis Jacques Di Donato (löökpillid), Taavi Kerikmäe (klaver) ja Mart Soo (kitarr) kontsert Sadamateatris. Tugevalt free-jazzilike sügemetega muusika oli äärmiselt energiline, pidevas liikumises, impulsiivne mõtlemine ühendatud kiirreageerimisega. Kui nende äkiliste kurvidega kaasas püsisid, pakkus see tõeliselt ekstreemse elamuse. Seoses võimendusprobleemidega oli saali erinevates nurkades istuvatele kuulajatele kahjuks pillide balanss paigast ära.

“Ettearvamatul lõppkontserdil” kohtus enamik eelmistel päevadel üles astunud improviseerijaid. Nendega liitus löökpillimängija Anto Önnis. Koosseis oli muidugi hämmastav: kolm klahvpillimängijat, kitarr, hääl, *termenvox* ning erinevad puhkpillid. Algas töötas äärmiselt tõsiselt lõppkontserti. Muusikud, kes omavahel varem koos mänginud polnud (kuigi see ei olnud sellistele mängijatele mingi probleem), olid äärmiselt keskendunud meeleolus. Pööre toimus, kui Tanel Joamets andis vihje teha vaheaeg. Keegi ei tihanud lõpetada ning kuulajatel oli äärmiselt lõbus jälgida, kuidas olukord laheneb.

Teine pool kontserdist oli juba tõeline pidu.

GRAMMY

Sibelius tõi eestlastele Grammy!

GERHARD LOCK

8. veebruaril kuulutati Los Angeleses neljakümne kuundat korda välja maailma mainekaima heliplaadipreemia Grammy võitjad. Klassikalise muusika kategoorias võitsid parima koorimuusika esituse eest auhinna eesti interpretid Sibelius “Kantaatidega”. Võitu jagavad tütarlastekoor “Ellerhein” (koormeister Tiia-Ester Loitme), Eesti Rahvusmeeskoor (koormeister Ants Soots) ja Eesti Riiklik Sümfooniaorkester Paavo Järvi dirigeerimisel. Virgin Classicsi välja antud plaat ilmus juba möödunud aastal ning pälvis rahvusvahelises ajakirjanduses kiiresti kiitvaid hinnanguid. Auhinnale kandideeris ka plaat “Baltic Voices 1”, esitajad Eesti Filharmonia Kammerkoor ja Tallinna Kammerorkester Paul Hillieri juhatusel. On märkimisväärne, et eesti interpretid saavutavad rahvusvahelisel muusikaareenil nõnda palju tähelepanu, et võivad isegi Grammys konkureerida. Ent koorimuusika vallas ei ole see siiski üllatus.

Kui rahvusvaheline Rostrum Pariisis tähendab tänapäeva heliloojatele ja interpretidele võimalust saavutada raadiojaamade vahendusel rahvusvahelist tähelepanu, siis Grammy auhind loob klassikalise muusika interpretidele teatud aura, mis viib neid n-ö väljavalitute ringi. Ei tohi unustada, et otsus tehakse heliülevõtete kvaliteedi põhjal. Seega saavad auhinna sisuliselt nii interpretid kui ka kõik vastava plaadiga seotud inimesed. Just sellepärast, et peale muusikute pöörata tähelepanu ka näiteks produtsentidele, helirežissööridele ja plaadi kontseptsiooni kujundajatele,

lõi Recording Academy 1957. aastal Grammy auhinna.

Eesti interpretid on Virgin Classicsile salvestanud veel CD-d Arvo Pärdi orkestriteostega ja Sibeliusi ooperiga “The Maiden in the Tower”.

Käesoleval plaadil kõlavad peale kuulsa “Finlandia” Sibeliusi vähem tuntud teosed koorile ja orkestrile erinevatest loomeperioodidest: “Snöfrid”, “Oma maa”, “Väinön virsi”, “Sandels”, “Maan virsi” ja “Laulu Lemminkäiselle”. Tegemist on värvika ja mitmekesise loominguga, mis väljendab Sibeliusi meisterlikkust ka draamaalises ja vabamas žanris, nagu rahvusliku sisuga kantaadid ja improvisatsioonid koorile ja sümfooniaorkestrile. “Finlandia” kui “salajane” soome rahvushümn on loomulikult ilmunud paljudel plaatidel, muu hulgas ka näiteks Neeme Järvi ning Eri Klasi juhatusel. Teised teosed jõuavad tõenäoliselt alles tänu sellele plaadile laiema publikuni, tõestades ehk seda, kui aktiivselt Sibelius oma sünnimaa iseseisvust muusikaliselt toetas. Bukleti autor on Prantsuse ajalehe “Le Monde” muusikaajakirjanik Pierre Gervasoni. Bukleti tekst on aga suhteliselt napp: soovitatav oleks olnud seoses “Finlandiaga” saada täpsemaid andmeid selle loomisloost ja vastukajadest, sest see valgustab teose tähtsust Sibeliusi patriootilises maailmavaates.

“Estonia” kontserdisaalis tehtud salvestus on üldiselt väga hea kvaliteediga, meelde jääb suhteliselt magus ja pehme kõla. Nendelt kollektiividelt võiks oodata kõrgetasemelisi salvestusi ka edaspidi ning rohkem eesti muusikat!

Tere, olümpiaad!

Olümpiaad on nagu olümpiamäng, kus musklite asemel ajusid rakendatakse. (Tsiitaat bioloogiaolümpiaadi koduleheküljelt)

Veebruaris toimunud teiselt muusikaõpetuse olümpiaadilt meenuvad eelkõige loominguvooru mõtetsähvatused, mis harmoneerusid õhtuse multimeediakontserdi improvisatsiooni, live-elektronika ning heli- ja videokompositsioonidega.

Olümpiaadi mõte pandi idanema neliviis aastat tagasi, kui tekkis tõsine oht, et muusikaõpetus kaob riiklikust õppeprogrammist, sarnaselt Läti ja Leeduga. Algul plaaniti teha tasemetöö, see leidis vastuseisu. Siis võeti leebem variant – olümpiaad, mis on vabatahtlik ja võimaldab tulla tõesti ainult nendel, kes asja vastu sügavat huvi tunnevad.

Seekordne olümpiaad sai teoks Eesti Muusikaakadeemia inspireerivas keskkonnas, ürituse patroon oli aga akadeemia rektor Peep Lassmann. Vabariiklikest voorudest välja valitud õpilastel tuli vastata testiküsimustele ning noodist laulda, seejärel sai esitleda omaloomingut. Küsimused olid koostatud õpiku materjalide ja 11. klassis ka Muusika 2003. aasta teemade põhjal. Tulemused vaagis välja kaks žüriid: 7. klassis koosseisus Ene Kangron, Olav Ehala, Elin Ots, Liivi Urbel ja Irene Kabonen; 11. klassis olid hindajateks Inge Raudsepp, Lembit Saarsalu, Eve Karp, Anu Kõlar ja Ja Rimmel.

Ene Kangron, 7. klassi žürii liige, EMA täiendkoolituse osakonna juhataja:

On päris huvitav lugeda maakondade õpetajate arvamusi, kus paljud leiavad, et olümpiaad on jõukohane üksnes muusikakoolis õppivale lapsele, kuigi olümpiaadi töökomisjonid seadsid ülesannete koostamise aluseks just selle materjali, mis on õpikus. Teiste ainete olümpiaadidel pole seda enam ammu, seal on endastmõistetav, et pead teadma rohkem ja põhjalikumalt, kui õppekavas ette nähtud. Murelikuks tegi see, kui öeldakse: loovuse ülesanne on väga raske, ise-

gi muusikakoolide lastele. Aga kuidas siis teha? Kas loovuse ülesanne üldse ära jätta ja küsida ainult seda, kuidas kirjutatakse e-moll või mis pill on pildil?

Lõppenud olümpiaadi tulemusi analüüsid võib öelda, et teoreetiliste ülesannetega tuldi valdavalt hästi toime, komistuskiviks kujunesid peamiselt muusika kuulamine ning piltide järgi pillide ja heliloojate äratundmine.

Lauluvooruks tuli igal osavõtjal kodus selgeks õppida kuus laulu, millest loosi tahtel esitati üks (eesti rahvaviis “Meil aiaäärne tänavas”, Ojakääru “Sõit pilvelaeval”, Veevo “Karulaane jenka”, Vinteri “Kodulaul”, Mozarti “Kevadeigatsus” ja Šainiski “Sinine vagun”). Siin oleksid paljud noored lauljad aga jõudnud märgatavalt parema tulemuseni, kui laul oleks esitatud instrumentaalsaatega (juhend seda ju võimaldas).

Olümpiaadi kõige rõõmustavam osa oli aga kodutööna valminud omalooming. Kõlasid erinevatele koosseisudele kirjutatud laulud ja pillilood, pillivalik oli mitmekesine: klaver, akordion, viiul, flööt, klarnet, saksofon. Noored autorid olid leidnud oma teostele ka tabavad pealkirjad, näiteks “Kaks tüütust” (Siim Kornel – klaver), “Täitsa tavaline päev” (Gert Pöder – saksofon), “Lumine armastus” (Birgit Lodi – klaver ja tuulekell), “Raske lumi” (Kadi Padur – viiul, flööt ja laul), “Kollane leht” (Kärt Kanger – laul ja klaver).

Paljud osavõtjad olid loominguust innustunult esitanud oma teosed ka noodistatult (kuigi see oli soovituslik vaid 11. klassile). Vahva!

Elin Ots, 7. klassi žürii liige, Tabasalu Ühisgümnaasiumi muusikaõpetaja, Eesti Muusikaõpetajate Liidu esimees:

Lugesin just hiljuti üht põhjanaabrite uurimust koolimuusikast (Juvonen, Anttila – 2003), kus nad on küsitlenud Sibeliuse Akadeemia, Eesti Muusikaakadeemia, Jyväskylä ja Oulu ülikooli tudengeid. Seal kõlab ühe pideva teemana mure muusikaõpetuse nõrga positsiooni pärast võrreldes teiste õppeainetega. Nii ta ju on, et muusikaõpetust kiputakse

pidama meelelahutuslikuks aineks, kuid seda suhtumist tuleks muuta. Seetõttu on olümpiaad muusikaõpetuses igati väga teretulnud ja toetab seda õppeainet.

Päris selge on, et üks muusikatund nädalas on vähe nende nõudmiste jaoks, mida praegune ainekava ette näeb. See võib olla ka põhjus, miks enamik olümpiaadist osavõtjaid õppis ka lastemuusikakoolis.

Statistiliselt oli seekordne osavõtt väiksem. Kõige rohkem tuli osalejaid Tallinnast ja üllatuslikult vähe näiteks Harjumaalt (üks õpilane kummastki vanuserühmast, kes seetõttu ka ilma konkurentsita lõppvooru läksid).

Kurvastavalt nõrk oli laulmise tase, kirjalikus töös ei tundud ära eesti heliloojaid ja ei teatud muusikakuulamise palu (Mussorgski “Pildid näitusel”, Dukas’ “Võluri õpilane”). Omaloomingu voor jättis seevastu väga hea mulje ja oli elamuslik.

Inge Raudsepp, 11. klassi žürii liige, Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse muusikaõpetuse peaspetsialist:

Olümpiaadi kõige huvitavam osa oli omalooming. Kui nüüd seekordset olümpiaadi võrrelda 2002. aastal toimunuga, siis edasiminek oli eelkõige pillide valikus. Eelmist olümpiaadi mõjutas väga seline laulukarussellilik lähenemine, st palju kirjutati laule. Oli ka instrumentaalmuusikat, aga selliseid häid näiteid nagu nüüd – kahe tšello duett, kitarriduo, tuuba klaveriga, tromboon klaveriga –, toorkord polnud. Ma arvan, et siin on tegemist ka mingi väga õnnestunud instrumentaalmuusika propageerimisega. Keegi on kuskil lisatööd teinud. Kindlasti Eesti Kontsert oma loengkontsertidega, kindlasti televisioon. Ja ma arvan ka, et igasugused džässifestivalid. Päris mitmes loos oli tunda džässimõjutusi.

Puuduste poole pealt. Vanemas rühmas oli üheks osaoskuseks noodist laulmine. Ja teades seda, et olümpiaadil osalenud olid valdavalt kas muusikakoolis käinud või selle lõpetanud, siis oli küll hämmastav, et väga paljud õpilased ei tul-

nud toime üheski süsteemis laulmisega. Positiivse näitena võiks aga tuua Rene Tamme Gustav Adolfi Gümnaasiumist – samuti muusikakooli lõpetanu, kes laulis relatiivses süsteemis, ja väga kindlalt.

Maakondadest osales kahjuks mitte just väga palju õpilasi, üheks põhjuseks arvatavasti see, et on laulupeo aasta ja õpetajad on hõivatud laulupeo ettevalmistamisega.

Olümpiaadi jälgis ka Muusikaakadeemia külalisõppejõud Vance Wolverton California ülikoolist. Tema sõnul on see lausa uskumatu, et selline olümpiaad toimub. Ameerikas muusikaõpetust nii ei tähtsustata ja ta on paljudel juhtudel kõigest fakultatiivne õppeaine.

Võib-olla peaks noori, kes kirjutavad n-õ sahtlisse, veelgi innustama, leidma neile väljundeid. Näiteks võiks korraldada koostöös Heliloojate Liidu noortesektsiooniga loomingu suvekoole.

Lembit Saarsalu, 11. klassi žürii liige, interpreet:

Oli väga südantsoojendav, et see üritus toimus ja sai näha nii paljusid andekaid lapsi. Me ei tohiks neid lasta muusikast eemale minna, sest nad on valinud ilusa tee ja neil on väga palju fantaasiat.

Kuigi lõpuks pandi need esimesed, teised ja kolmandad kohad, olid kõik kuusteist, kes olümpiaadil osalesid, väga head. Kunstis me tegelikult ei saagi niimoodi lõpuni määrata. Mõnele sai komistuskiviks solfedžo, aga loomingus oli ta jälle tublim.

Rene Tamm, vanema rühma esimene preemia – mulle jäi see poiss juba sellest silma-kõrva, kui ta laulis oma solfedžoharjutust, ja kui ma tema lugu kuulsin, sain aru, et ta on juba ammu väga sügavalt muusikas.

Kindlasti tahan ära märkida mitmed puhkpillilood: Liina Vilgatsi pala tuubale ja klaverile ja Nõo noormehe Siim Kalteri pala tromboonile ja klaverile. Olen ise ju puhkpillimängija ja tean, kui rasked on need pillid, kogu aeg selline vastuvoolu ujumine.

Merje Kägu kitarridueti "Isale" – ma arvan, et kõik isad oleksid siiralt rõõmsad, kui nende tütreid kirjutavad neile sellise kauni loo.

Ja kust tuleb aine loominguks – ikka sealt, kus sa oled sündinud, kus on su juured. Võid ju bluuksi laulda, aga see pole sinu enda oma. Meribel Mürsepp tuli jumala üksi välja oma rahvalauluga

Multimeedia – nüüdiskunsti atraktiivsem nägu.

Liivi Urbelit, Irene Kaboneni, Ene Kangronit ja Elin Otsa noorema rühma žüriist rõõmustas eriti laste omalooming.

ning tegi seda väga veenvalt.

Kristel Mets oli kirjutanud väga ilusa loo vanast klaverist: hingemineva, meeleoluka ja sõnumiga. Meeles on Jane Palmi unenäo-klaveripala, Keete Viira bluus ja palju muudki veel.

Minu arvates on muusikal inimese hingele ikka väga suur tähtsus, ükskõik kas sa oled advokaat või ärimees. Kui sa oled ikka pilli mänginud – ütlen kas või läänes kogetu põhjal –, hinnatakse sind ka teisiti. Meie pole selleni veel jõudnud, sest meil siin on veel džunglisedadus maksimas. Ja arvame ikka, et kultuuriinimene on muidusõõja.

Mati Põdra, Pärnu Sütevaka Gümnaasiumi muusikaõpetaja:

Üldhariduskooli õpetajale jääb olümpiaadi silmas pidades rohkem mänedžeri roll. Korjasin minagi kokku ja avaldasin oma nime all päris palju teiste õpetajate poolt oma õpilasele Merjele külgepoogitud (suur tänu kitarrioõpetaja Marek Taltsile ja Pärnu muusikakoolile).

Üks koolidest, kus õpetan, kuulub oma õppetulemustelt Eesti absoluutsesse tippu, ja isegi selle kooli "kümnendike" seas on küllalt neid, kelle põhikooliteadmised muusikast (teen esimeses loengus traditsiooniliselt kiirkontrolltöö) on null koma *nichts*. Põhjus: "meil oli muusika reedeti viimane tund ja tavaliselt jäi ära". Teisalt on gümnaasiumis kasutatav Siitani õpik nii põhjalik teos, et sealt midagi kõrvale jätta tundub pühaduserüvetamisena.

Tegelikult peaks muusikat olema neli tundi nädalas – üks tund muusikaajalugu, üks teooriat ja kaks mingit aktiivtegevust (koor, pilliõpetus, solistid-ansamblid). Bachi-aegsel Saksamaal oli muusikat nädalas viis tundi. Alles siis jõuab kõik õpekavas kirjasoleva rahulikult teoks teha, muidu jääb asjale väheke haltuura maik manu.

Eraldi probleem seostub õppeainete integreerimisega. Püüan oma loengutes anda alati tausta taha – mis toimus üldajaloos, millised olid selle aja tähtsamad teadussaavutused, kunsti- ja kirjandusteosed, filosoofilised ja religioossed tõekspidamised. Aga muudes ainetes on see ajalooetapp kas ammu läbitud või veel läbimata. Asi tuleks ühtlustada riiklikul tasandil, keegi peaks selle eest nagu palka saama.

Omaloomingu lood olid kõik oma-moodi toredad. Ja peegeldasid päris kenasti õpilaste maitse-eelistusi. Pisut kurvaks tegi ainult see, et enamik lugusid olid üpris depressiivsed – nagu keskelelbi kogu eesti muusika. Noored võiksid ometi olla pisut päikselisemad. Küll aga võiks edaspidi olümpiaadil keelata elukutseliste muusikute kasutamise teoste ettekandel. Paljud noored pillimehed mängisid tehniliselt krobredalt, dūnaamiliselt lamedalt või ebapuhta intonatsiooniga – aga nad vähemalt püüdsid ise! Ja siis tuleb platsi elukutseline pillimees ning esitab läbimõeldud ja viimistletud tõlgenduse, niioelda mängib loo huvitavamaks, kui see ehk ongi...

Vestelnud Ia Rimmel

Kange saarepiiga Kaisa Ling noppis mitu esikohta.

Loomingulised Rene Tamm, Liina Vilgats, Jane Palm ja Siim Kalter.

Tulemused

7. klass

Kulddiplomid:

I koht – Kaisa Ling (Orissaare Gümnaasium, õp Anne Kann), II koht – Tene-Riin Vaarmann (Tallinna 21. Keskkool, õp Mare Maasik), III koht – Kärt Kanger (Tallinna Saksa Gümnaasium, õp Monika Kaur), Siim Kornel (Valga Gümnaasium, õp Reet Laanoja), Elis Koido (Toila Gümnaasium, õp Stella Müsler), Joel-Rasmus Rimmel (Tallinna Jakob Westholmi Gümnaasium, õp Siiri Veskimäe).

Hõbediplomid:

Lenne Tammiste (Pärnu Vanalinna Põhikool, õp Siina Pau), Reet Ristmägi (Palade Põhikool, õp Jaanika Palkmann), Merilin Laur (Alatskivi Keskkool, õp Eve Koort), Gert Pöder (Paide Gümnaasium, õp Eda Schoppe), Reelika Rattus (Kunda Ühisgümnaasium, õp Kaie Aja), Kadi Padur (Tallinna Gustav Adolfi Gümnaasium, õp Merle Ilus), Birgit Lodi (Põltsamaa Ühisgümnaasium, õp Meeli Nõmme), Leila Rõõmel (Viljandi Valuoja Põhikool, õp Ilme Stöör), Kristiina Seim (Are Põhikool, õp Marje Tilk), Kaidi Kahu (Kuusalu Keskkool, õp Taavi Esko), Mariliis Ott (Õismäe Humanitaargümnaasium, õp Koidu Ilmjärv), Lauri Hämarik (Tartu Mart Reiniku Gümnaasium, õp Tiiu Loite), Tiina Tammearu (Kullamaa Keskkool, õp Ülle Tammearu), Triin Jusson (Valgjärve Põhikool, õp Anu Luiga), Maarja-Liis Kütt (Puiga Põhikool, õp Maire Kobin).

Pronksdiplom:

Janika Laas (Valtu Põhikool, õp Eve-Mai Laurimaa).

Eripreemiad:

Parim kirjalik töö: Kaisa Ling.

Parim laulu esitaja: Kaisa Ling.

Parim omalooming: Tene-Riin Vaarmann.

11. klass

Kulddiplomid:

I koht – Rene Tamm (Tallinna Gustav Adolfi Gümnaasium, õp Merle Ilus), II koht – Liina Vilgats (Tallinna Saksa Gümnaasium, õp Külli Puhkim), III koht – Merje Kägu (Pärnu Sütevaka Gümnaasium, õp Mati Põdra), IV koht – Meribel Müürsepp (Rapla Ühisgümnaasium, õp Eha Meidla).

Hõbediplomid:

Katrina Kask (Jõgeva Gümnaasium, õp Maret Oja), Indrek Merimaa (Tallinna Ühisgümnaasium, õp Aade Erit), Jane Palm (Paalalinna Gümnaasium, õp Ene Soolo), Keete Viira (Kuressaare Gümnaasium, õp Laine Lehto), Kristel Mets (Tallinna Kadrioru Saksa Gümnaasium, õp Reet Lend), Katre Nukka (Türi Gümnaasium, õp Tiiu Schüts), Egeli Keldo (Otepää Gümnaasium, õp Eve Eljand), Lisanna Rimmel (Tallinna Jakob Westholmi Gümnaasium, õp Urve Krivel).

Pronksdiplomid:

Siim Kalter (Nõo Reaalgümnaasium, õp Kaie Tohver), Ragne Kähr (Antsla Gümnaasium, õp Eda Hirson), Helen Tuga (Tabasalu Ühisgümnaasium, õp Elin Ots), Laura Toomel (Kunda Ühisgümnaasium, õp Kaie Aja).

Eripreemiad:

Parim teooria: Rene Tamm.

Parim noodistlaulja: Meribel Müürsepp ja Rene Tamm.

Parim omalooming: Liina Vilgats, Rene Tamm ja Merje Kägu.

Ajakirja Muusika preemia: Rene Tamm.

JUBILATE!

Kõnelus Arne Mikuga, kes veedab ka oma 70. sünnipäeva koduteatris

RAILI SULE

Kas te usute saatusesse?

Saatusesse ja Jumalasse ma usun, aga ei usu horoskoopidesse ja ennustustesse. Saatuse motiiv on ka muusikaga seotud, näiteks ooperites "Saatuse jõud", "Macbeth", "Carmen" või "Padaemand". Viimases on see mõiste peaaegu igal teisel leheküljel ja vene keeles on sõnal "rok", "rokovoi" palju sügavam nüanss kui lihtsalt "sudba". Igal inimesel on oma saatus. Me keegi ei tea seda ette ja ei pea sellepärast ka muretsema. Saatus on olemas meist sõltumatult.

On saatus teie vastu helde olnud?

1949. aastal oli ka meie pere küüditavate nimekirjas, aga Tuhalaane valla juhtkonnas oli inimene, kes hoiatas vanemaid, ja me pääsesime. Ju siis oli see meie pere saatus. Minu abikaasa sugulased elasid Rootsimaal, aga tema jäi laevast maha. Ja nagu ämm armastas ütelda, poleks me siis ju kunagi kohtunud.

Teie pere on väga ühtehoidev ja tugevate traditsioonidega. Mida olete õppinud oma naiselt, lastelt ja lastelastelt?

Pere puhul ongi naise roll määravam, mitte ainult seepärast, et ema kannab last üheksa kuud, enne kui isa teda üldse näeb, aga ema tegeleb lastega emotsionaalsemalt ja lähedasemalt. Võin õnneks öelda, et meie kolm poega tegelevad oma lastega tükk maad rohkem kui mina omal ajal. Tunnen rõõmu ja kadedust suurte perede üle. Kui kellelgi on mingit abi vaja, saab seda oma pere ringist. Talgupäevad, lõunasöögid, ühised ettevõtmised – need on ka meie pere traditsioon. Lapsed näevad noorena täiskasvanuid nende tegemistes, vanemate sõpru; saavad mingi impulsi, mida hiljem oskavad hinnata. Uus põlvkond on informeeritum, vahel mõtlen, et lapselapsed istuvad liiga palju arvuti taga. Aga see on vist üldine probleem, kuidas laia vaimuvälja kõrval ka keha tasakaalus hoida.

Palju ise arvutit kasutate?

Põhiliselt kirjavahetuseks.

Estonia teatri hea vaim Arne Mikk.

FOTO HARRI ROSPU

Millised on teie praegused plaanid?

Üks väljakutse, mis mind pikki aastaid huvitanud, on Tšaikovski "Padaemanda" lavastamine. Nüüd on see teoks saamas. Augustis vabanen loomingulise juhi ametist, aga mulle on pakutud võimalust teatris edasi töötada. Olen seotud Estonia juubeliprojektidega kuni aastani 2006. Uutele lavastustele pole mõelnud, aga on idee mõned kirjatükid valmis teha. Raamatus "Katkenud laulukaar" (Estonia Selts, 2000) on juttu estoonlylastest, kes oma parimas loomeas Rootsi põgenesid ja üritasid seal teatrit edasi teha. Nüüd kummitab mind soov tsensuurivaba dokumentide valguses kirjutada ka neist, kes 1944. aastal Estonia maja uuesti käima panid.

Teine töö on Estonia Seltsi poolt idanema pandud mõte, et kultuuri kõrval on seltsil veel rahvusliku iseseisvuse eest tegutsemise missioon. Olid ju Konstantin Päts, Jüri Vilms ja Konstantin Konik seltsi juhatuse aktiivsed liikmed...

Tegemist on, peaasi et oleks tervist ja energiat.

Teil on palju sõpru, aga on teil ka vaenlasi?

Kindlasti on. Näidet pole vaja kaugelt otsida. Teatris on juba kord nii, et esimene esietendus oleks nagu kohutavalt oluline. Kui lavastuses on ühes rollis mitu inimest, siis kindlasti mõtleb üks, et miks teine teeb esietendust. Alati on teatud situatsioonid üks sobivam kui teine. Teatritöö pole sentimeetriga mõõdetav.

Sõbrad aga on töö- ja maailma asjade arutamiseks.

Kust on päritud teie muusikaarmastus?

Ma ei tea. Ema oli ebumusikaalne, aga isa mängis Tuhalaane puhkpilliorkestris. Esimene emalt kingiks saadud raamat oli tähenduslik ja on siiani alles – 1947. aastal ilmunud Paul Pinna mälestused. See oli nii põnev!

Millal tuli äratundmine, et tahaks lavastama hakata?

Ei oska öelda, aga üks põhjus oli see, et ooperiteatri suurte rollide jaoks ei olnud mul piisavalt kõrgeid noote ja ma tundsin, et väikesed rollid ammenduvad. Leo Kalmet, kes tollal ooperiklassis tunde andis, kutsus mind oma assistendiks. Lauluõpetaja Aleksander Arder tahtis igas väikeses laulukeses näha värvikat kujundit, kasvas teatralset mõtlemist. Minu

esimene lavastus oli 1969. aastal Evald Aava "Vikerlased".

Armastate oma tööd?

Jah. Aga meil on palju neid, kes oma maja ja tööd armastavad. Ka tehnilisel poolel, need, keda laval kunagi ei näe. Mulle meeldivad kõik inimesed, kes siin majas töötavad. Isegi paar-kolm virisejat on valjalikud, see käib elu juurde.

Te oskavat suurepäraselt pingeid maandada, aga kas olete ka endast välja läinud ja karjunud?

Ei ole karjunud, aga vahel on küll ahastuse tunne, et kas ma pole suutnud selgeks teha või inimene ei taipa. Üks karjumise kogemus siiski on. Lavastasin Moskva Suures Teatris "Rigolettot". Nii suures teatris vahetus koosseis proovides pidevalt. Kurtsin Boriss Pokrovskile, kes ütles, et vene inimesele tuleb piitsa anda ja karjuda, viisakusega siin ei saa. Võtsin teda kuulda ja pärast ütles inspektor, et oli hea proov.

Aga koduteatris ikka rohkem präänikuga?

Nojah, sa võid ju karjuda, aga inimene läheb veel rohkem krampi, sest ega meelga taha ju keegi halvasti teha. Lauljal on ka oma nägemus, aga need ei ühti vahel lavastaja omaga.

Kuidas end maandate ja jõudu kogute?

Võib võtta paar lonksu viskit, aga sellega ei saa ennast vee peal hoida, niimoodi võivadki inimesed end põhja juua. Kõige parem on füüsiline koormus. Talvel käin suusatamas, kas või pool tundi hommikul. Siis on kopsud värsket õhku täis, tuju hea ja pea selge. Kevadel-sügisel sõrgin Pirita-Kosel ning suvekodus Hiiumaal lõhunn puud ja kaevan maad.

Kas võite end nimetada koduteatri patrioodiks?

Arvan, et jah. Sõna patrioot kõlab küll pateetiliselt, kuid olen selles majas kõik

Ma ei näe Eestis sellist jõudu, kes prantslaste Opéra Bastille' eeskujul lammutaks vana kvartali ja paneks püsti uue teatrimaja.

etapid omal nahal läbi teinud. Alustasin koorist ja tunnen seetõttu ka koorilaulja psühholoogiat.

Olete näinud teatris paremaid ja halvemaid aegu, põlvkondade vahetust. Kas on olnud tunnet, et lööks ukse kinni ja läheks?

Ei, seda tunnet ei ole olnud. Ma pole kunagi tahtnud ust kinni lüüa. Teatris on võimalik n-ö terveks jääda siis, kui oled endale selgeks teinud, et ükski inimene ei ole siin asendamatu. Oli Irdi teater, Tovstonogovi teater jne. Estonia ei ole aga kunagi olnud ühe inimese teater ja sellisena on ta üle elanud nii paremaid kui halvemaid aegu. Aga Estonias on olnud usumatult hulle entusiaste. Mõtlen vahel, kas me mõistame ja hindame aegu, mil Altermann ja Pinna seda teatrit tegid? 1906. aastal lavastas Pinna üksinda 35 näidendit ja mängis ise kaasa. Igal nädalal esietendus!

Kui oleksite kultuuriministri nõunik, mida teeksite, et noorte järelkasvu soodustada?

Kui Karl Ots käis kunagi Itaalias laulu õppimas, kutsus ta Eestisse õpetajaks Armanda degli Abbati, kes kasvas enne sõda üles terve põlvkonna võimekaid lauljaid. Kui oleksin nõunik, üritaksin leida ühe väga hea õpetaja, kes töötaks teatri juures, oleks pidevalt paigal, mitte ei käiks episoodiliselt. See maksab palju, aga tooks rohkem kasu kui mitmetest fondidest antavad toetused. Praegu pole noortel aega küpsemiseks. Kes tunneb end vähegi perspektiivikana, tahab kohe hakata laulma suuri rolle, ja oleme näinud, et põleb läbi. Vanasti määrasid pedagoogid, millal ja mis rolle tohib laulma hakata... Elus on ikka ohud ja rõõmud segamini.

Võimalusel tooksin terveks hooajaks ühe hea lavastaja, et sünniks detailideni viimistletud etendused. Boriss Pokrovski 1987. aastal lavastatud Mussorgski "Hovanštšina" on parim, mis minu poole sajad pilgu all Estonias lavastatud.

Loodan, et eesti noored, kes on kuskil jala maha saanud, tunnevad mingil ajal suurt rahuldust ja rõõmu ka kodumaal koos esinedes ja toovad siia oma rahvusvahelisi kogemusi.

Kunas see hetk võiks tulla?

Seda ei tea. Arvan, et võtab parkümmend aastat, see peab olema ühe põlvkonna jõuline tulek. Meil on häid noori interpreete, noori sportlasi, aga täiskas-

vanuks saades me justkui ei suuda ettevalmistust uuele tasandile viia. Oleks vaja stimuleerida ja suunata süvenemist ning lõpunimineku protsessi.

Olete üle kahekümne viie aasta töötanud noortega Eesti Muusikaakadeemias. Kuidas hindate noorte osa Estonias?

Olen üritanud noortele anda maksimaalselt võimalusi enda tõestamiseks. Sel kevadel saab näha "Macbethi", "Nabuccot" ja "Traviat" meie oma lauljatega. Nad kõik ei ole võib-olla tipud, aga leian, et väliskülaliste kõrval peab rahvusoperaandma võimalusi oma rahvusest kunstnikele.

Praegune maja on ju kodune, remont on lisanud uusi võimalusi.

Seda küll. Sel majal on peaaegu saja-aastane ajalugu. Teatri ja kontserdimaja kooseksisteerimine on fantastiline kooslus. Kui ainult lava oleks laiem ja akustika parem. Ka soomlased ütlevad, et vanas ooperimajas olid nad nagu üks pere, aga suures majas inimesed võõranduvad, ühtekuuluvustunne jääb formaalseks.

Kas miljonilisele rahvale on vaja uut ooperiteatrit?

On. Aga alati on ka ironiseerijaid. Siiski oleks absurdne see idee pävakorrast maha võtta. Projekt ei teostu kohe, enne

viitteist aastat ei kerki ooperimaja mingil juhul. Praegune unistus on poliitiline kompromiss, et leida linnas üks krunt. Ma ei näe Eestis sellist jõudu, kes prantslaste Opéra Bastille' eeskujul lammutaks vana kvartali ja paneks püsti uue teatrimaja, aga kui on vaja äripinda, on Linnahalli lammutamine kohe kõne all.

Ilmar Pihlak pakkus välja idee ehitada uus teater Kosmose kino asemele. Arvan, et see oleks ideaalne koht. Kui Sakalas valmib kobarkino, siis Kosmose asemele üht ärikeskust teha oleks õudne. Eestis pole veel kunagi ühtki ooperiteatrit ehitatud. Ka soomlased ootasid oma uut maja kohutavalt kaua aega. Uued ooperimajad kerkivad praegu Kopenhaagenis ja Oslos...

Teie perest on alguse saanud mitmed heategevusprojektid. Kas idee algataja olete teie?

Estonia katusekivi aktsioon oli minu idee, "Kuningas Arthuri gala" aga poeg Mardi mõte. On tohutult hea tunne, kui saad sel moel kasulik olla. Suured metseenid on maailmas heategevusega kunstimuseume ehitanud ja teinud sellega kingituse kogu rahvale. Varakapitalismi nähtus on, et sajad inimesed lunivad firmadelt raha. Kõikide abistamise korral oleksid firmad varsti pankrotis. Ja samas on

piinlik, et olukorras, kus eraannetaja andis Okupatsioonimuseumiks 35 miljonit, vaidleme, kas pr Ritsot võiks tunnustada Tallinna teenetemärgiga või mitte. Me ei oska olla tänulikud, tunda vastastikust rõõmu. Meil on, mida õppida.

Kas stress on teie jaoks moesõna või tõeline katsumus?

Isiklikult ma mingis sügavas stressis ei ole olnud (koputab kolm korda). Õnneks pole perekonnas või teatris olnud sellist momenti, et ei tea, mida edasi teha. Kui on juba mingi märk pingetest, tuleb hakata neid varem maandama. Peab tunnistama vigu, vabandama, vajadusel tegema tagasikäigu.

Kus tahaksite olla oma 70. sünnipäeval?

Olen teatris, siin on etendus.

See on reaalsus, aga kui ei oleks teatris...

Irimaal. Olen oma sõpradelt palunud, et ei mingeid kingitusi, aga soovi korral võivad nad reisikohvrissse panna lillede jaoks mõeldud raha, et toetada minu ja abikaasa (kellel oli ka hiljuti juubel) reisi. Me pole kunagi Irimaal käinud, aga laulude ja kirjanduse kaudu tundub see üks idülliline paik.

Reedel, 9. aprillil kell 14.55 Tallinna Rootsi-Mihkli kirikus

Etiam pro nobis

Esinevad:

Coro Consonante

Collegium Consonante

Helen Lokuta

Koormeister: Heli Jürgenson

Dirigent: Lehari Kaustel

Kavas:

P. Rips Stabat Mater (esiettekanne)

J. Sibelius Valse Triste

T. Albinioni Adagio

Sissepääs tasuta
www.sonico.ee

Tartu botanikaaiia värvikirevuses.
Suvefestivali "Tosin+1" kontserdi vaheaeg.
FOTO MANUELA KOLLOM

UVERTÜÜR

Mitmepalgeline muusika- produtsent Merle Kollom

Eesti Kontserdi aasta inimene 2003 produtsent Merle Kollom tegutses sellel ametikohal kuuendat hooaega. Kes ta on? Muusikateoreetik? Organist? Koolijuht?

Õpetaja? Teoloog? Tartu raekoja kella mängu hing? Rahvusvahelise festivali eestvedaja? Teda oleks justkui mitu, sest fantaasiat ja energiat jätkub mitmele poole.

Teie haridustee?

Olen inimene, keda huvitab see, mis on "kella sees". Nagu laps, kes lisaks numbrilaua vaatamisele nokitseb kella ka lahti. Meelsamini otsin vastuseid küsimusele: kuidas? See on ka põhjus,

miks huvi on kaldunud teoreetiliste alade poole. Heino Elleri nimelises Tartu Muusikakoolis õppisin muusikateooriat. Suur huvi "kõrgemate sfääride" vastu kannustas mind muusikaõpetaja töö kõrvalt õppima Tartu Teoloogia Akadeemias, kust sain väga laialdased teadmised ning bakalaureusekraadi teoloogias. Olin võlutud vanadest keeltest: heebrea, kreeka, ladina; aga ka inimpsüühika keerukusest. Õppides eriprogrammi alusel, omandasin kirikumuusik-organisti kutse. Teoloogiat olen õppinud ka Helsingi ülikoolis. Pean lugu "eneses olemisest" ja sisevaatlusest, selleks annab hea võimaluse organistitöö väikeses Äksi maakirikus. Oluliseks pean aega, mil andsin kogu oma energia maal

elavate laste muusikalise hariduse heaks. Pingelise töö tulemusena õnnestus 1995. aastal avada Heino Elleri nimelise Tartu Muusikakooli filiaal Tabiveres, kus lapsed said tasuta õpet. Ise olin seal remondimehest filiaali juhatajani. Aastal 1997 tehti mulle ettepanek tööle asuda vast renoveeritud Vanemuise kontserdimajja. See ettepanek esitas julge väljakutse, jätkan heal meelel juba kuuendat hooaega.

Teie uued projektid?

Käesolev hooaeg on väga töömahukas, palju on originaalkavasid: Aleksander Rjabovi juubelikava "Fööniks", rahvusvahelisele muusikapäevale pühendatud kontserdid Üle-eestilise Noorte

Sümfooniaorkestriga, oreligala "Ave Maria", Lembit Saarsalu ringreis "Elu saksofoniga", filmimuusikakontserdid "Unustamatu Charlie Chaplin" maestro Peeter Sauli eestvedamisel, Villu Veski ideest sündinud programm "Elu ja rütm", aprillis Eesti parimate tenorsaksofonistide kontserdid "Kolm tenorit" koos džässansambli ja sümfooniaorkestriga. Hooajale paneb punkti suurejooneline Orffi "Carmina burana".

Millised on teie produtsenditöös senijani olnud olulisemad projektid? Uued ideed ja algatused?

Alustasin koolikontsertide korraldajana, õnneks olin sellel alal "valge leht". Meenub kooliaegne kogemus, kui kontsertvestlust viis läbi soolopianist, kes sisuliselt harjutas kuulajate ees oma diplomikava. See oli puberteedias noortele hirmigav. Eesti Kontsert pakkus mulle hea võimaluse tutvuda koolikontsertide korraldusega Norras. Sealt tõin kaasa Eesti oludesse kohandatava nipi: kui õpilased näevad kooliõuel Eesti Kontserdi logoga bussi, on oodata midagi põnevat. See on kaubamärk, mille kvaliteedile võib kindel olla. Pean riigi toetusel kontsertvestluste korraldamist väga oluliseks, sest tänu heale koostööle koolide ja koolinoortega on arvukatel kõrgharidusega muusikutel kedagi kontserdisaali oodata ka tulevikus. Eelduseks on haaravad programmid algastmest gümnaasiumini. Norras nägin kontserti, kus esines riigiooperi tiptenor ning samal ajal näidati tema paljal kõhul videot. Kuigi pidasin seda liialduseks, oli see hea süst oma programmide koostamisel, klassikalise muusika "joonistamisest" džässmuusikani, balletist *break*-tantsuni. Koolidest sain palju põnevaid emotsioone: oli lapsi, kes nägid esmakordselt viulit, oli neid, kes hakkasid laginal naerma, kui kuulsid esimest korda elus "ooperihäält". Noorele ilmakodanikule on oluline pakkuda klassikalise muusika kuulamise kogemust ja ka teadmist: kui ei meeldi, siis on viisakas vaikselt ära kuulata. Muusika on ainus kunstiliik, mida tarbitakse nii suures mahus. Tänu meediakanalite popmuusika-eelistusele on noored ümbritsetud üheülbalisest muusikast. Tegelikult piisab juhtme seinast väljatõmbamisest ja staari pole enam ollagi. Imetletakse *heavy*-muusikat, teadvustamata, et see kannustab vägivalatsema. Hiljuti Saksa TVst nähtud saatte kinnitasid eespool öeldut noored ise.

Äksi kiriku oreli taga.

FOTO KALJU TISLER

Klassikaline muusik ei rebi pärast kontserti oma harfilt keeli maha ja ei ela laval välja oma narkouima. Enne lavale astumist õpib ta oma instrumenti vähemalt viisteist aastat, harjutab pilli oma aktiivse loometee lõpuni, seda sageli vähem kui Eesti keskmise palga eest.

Koolikontsertidest kasvasid välja meenukad lastekontserdid. Olen koostanud programme "kiviajast" tänapäevani, toonud lavale šamaanide rituaalantse, gregoriaani koori, Händeli tulevargimuusikat koos ilutulestikuga... Hindan muusikuid, kellel on olnud missiooni nendes projektides kaasa lüüa. Lastekontsertide puhul peab lähtuma vanuseastmest. Kui muusikutepoolne koostööpartner on oma seisukohtades järeleandmatu, usaldamata korraldaja aastatepikkust kogemust, võib tulemuseks olla kontsert, mis tundub saalis olevale vanuseastmele mõistetamatu ja raske. Kuulaja järeldus: "See oli nii igav, et rohkem ma kontserdimajja ei lähe." Nii lihtne see ongi.

Tartu seisukohast pean oluliseks Tartu muusikute osavõtul toimunud kammermuusika sarja "Kesknädal raekojas". Sama menukas oli ka pühapäevane kontserdisari "Linna Muusikud linnamuuseumis". Koostöös Vanemuise sümfooniaorkestriga valmis sari "Kuus kuningat", kaks aastat on toimunud suvemuusika festival "Tosin + 1". Tegime kontser-

See, mis meid ümbritseb, jääb meelde ja hakkab lõpuks ka meeldima. Miks ei võiks see olla kõrgkultuur?

te läbi kolme suvekuu: põnevad esinejad, põnevad kohad; tähetornis toimus kontsert "Tähistaeva tsükkel", botaanikaaed oli tulvil džässihuvilisi, Tartu panoraami vaatlesime nüüdismuusika saatel "Plaskust"... Vanemuise kontserdimaja oli ka džässmuusika kontsertide sarja algataja, millest kasvas välja minu senini kaalukaim ettevõtmine, rahvusvaheline festival "RainbowJazz". Aasta tagasi käisin õpireisil Ameerikas, kus tutvusin maailma ühe suurema ja ühtlasi pikima traditsiooniga festivali "Lionel Hampton Jazz Festivali" korraldusega. Kogetu oli kõige paremas tähenduses vapustav. Õppisin palju ameeriklaste korrektsusest ja täpsusest, aga ka maailmastaaride südamlikkusest. Sealt sain kinnituse salasoovile tuua laitmatult funktsioneeriva suurfestivali minimudel Eestisse. Ettevalmistusel oli mulle hea nõuandja Hamptoni festivali peadirektor Lynn Skinner. Olen tänulik ka festivali kunstilisele juhile Lembit Saarsalule. Tuleval sügisel toimub "RainbowJazz" 6.–8. oktoobrini. Ekstravagantne peaesineja on oma jahsõna juba andnud. Võtsime enda kanda ka festivali juurde kuuluva noortekonkursi korraldamise ning möödunud aastal pühendasime ühe festivalipäeva Uno Naissoole.

Millised kontserdid ja festivalid pakuvad teie arvates publikule huvi?

Igale žanrile leidub kuulajaid, peaasi, et proportsioonid liiga tugevalt komertsi suunas ei kalduks. Kuulsin, et Maie ja Valduri suvetuur tõi Tartu lauluväljakule neliteist tuhat pealtvaatajat. Mida kosta? Ütleksin nii, nagu ütles üks eesti lugupeetud helilooja: "See on ühtviisi kurb ja piinlik." Kaua võib huvi pakkuda mehe vaatamine naiste riietes ja vastupidi? Ma ei mõista, miks kirjutatakse "teisest Arnoldist" rohkem kui näiteks Eesti andekatest noortest muusikutest, kes esindavad meie riiki klassika Eurovisioonil? Olen kuulnud väljendit, et rahvas saab seda, mida ta väärib. On kindlad isikud, kellest sõltub see, mis jõuab avalikkuse ette ja mis mitte. Miks "avalikustaja" arvab, et tahetakse puu otsa tagasi ronida? Siin jõuamegi tagasi loo algusesse: noorte kujundamisel on olulisem osa, kui arvatakse. See, mis meid ümbritseb, jääb meelde ja hakkab lõpuks ka meeldima. Miks ei võiks see olla kõrgkultuur?

Vahendanud Mirjam Tally

Eurovisiooniseebi kired lõõmavad edasi

MARGUS KIIS

Eesti pop/rock magaks vist rahulikku talveund, kui külma aastaaja lõppfaasis ei toimuks jälle Eurovisiooni eelvooru, mis kütab üles peaaegu kogu rahva. Pahandused, arusaamatused, solvumised ja väljaütlemised aitavad kõigil ületada mööduvat talvekaamost ning saabuvat kevadmasendust. Närvilisust oli juba laulude tutvustusklippide lindistamisel, sest helimees oli seekord *industrial*-grupi No Big Silence'i liige Kristo Kotkas, kes popstaaridele sugugi armu ei andnud. Seega tehti duubleid kas või veerandsada, mis löi hääle kähisema ja lauba pärlendama isegi sellisel "vanal hail" nagu Maarja-Liis Ilus. Vaevaliselt toimunud salvestused ennustasid justkui ette otsesaadet 7. veebruaril, mil rahvas sai välja valida oma lemmiku.

Saatele andsid omapärase ilme tehnilised apsud. 2 Quick Starti tiimi artisti, ebakindla olemisega teismelise Charlene'i etteaste ajal läks TV-pilt mitu korda mustaks, sama asi kordus Kerli Kõivuga. Pearu Paulus ja Alar Kotkas kihutasid mööda telemaja koridore ringi, pidasid mitmes nurgas sõjanõu, krabasid lõpuks Kõikide Asjade Koordineerija Juhan Paadami kinni ja lugesid talle ette oma nõudmised. Sellest johtus, et higin Paadam tormas otse-eetrisse ja teatas, et Charlene saab esitada oma laulu teist korda, ja otse loomulikult tekkis auk ka Paadami hädaesinemisse! Too tegigi nii, kuid ega see tagedaid popiässasid rahustanud.

Rahvahääletus toimus nii laua- kui ka mobiiltelefonide teel viie minuti jooksul ning loomulikult läksid kõikvõimalikud kanalid sellise pressingu peale umbe. Lõpuks selgus tõsiasi: lugedes kokku kõigile esinejatele antud hääled, selgus, et üle Eesti osales eurolaulu valimisel vaid 19 478 inimest. Neist lõviosa, 8696, hääletas "Tii" poolt. Teiseks jäänud Kerli Kõivu ja "Beautiful Inside" said

Merle Merca Jääger, tegija mitmel rindel. Tema peeglitele maalitud kitsimaigulised taiesed rippusid mittekunstnikest kultuuritegelaste näitusel "Keeniused".

3638 punkti. Samas kui saadet vaatas veidi alla neljasaja tuhande inimese. Publiku hulgast tuli signaale, et hääletada olevat olnud võimatu ja eriti raske olnud seda teha taskutelefonidelt (kokku 4857 hääletust).

See ajas marru hoopis 2080 häälega kolmandaks tulnud Slobodan Riveri seltskonna (nende taga on jällegi Paulus-Laisaar-Hallas), kes algatasid viie teise meeskonna vaikselt toetusel protesti, nõudes rahvahääletuse tulemuste tühistamist ja nn hädažürii otsuse kehtestamist.

ETV ja hääletust korraldanud firma Elion lükkasid kõik protestid tagasi ja seega sõidab Türki ansambel Neiokösö koos löökriistamängija Peeter Jõgiojaga. "Tii" oli mõnes mõttes üllatusvõitja. Enne hääletust oli kõige rohkem lärmi löönud Lauri Laubre juhitud Kerli Kõivu meeskond, kes lasid ajakirjanduses ja anonüümsetes internetikom-

mentaarides ennast varakult võitjaks kuulutada. Tema kõrvale tõusis samades kanalites Slobodan River. Võrukeelset ugriharmooniate ja internatsionaalse pseudoetnopopi segu "Tiid" peeti ikkagi liiga ekstravagantseks, kuigi tüdrukute vahetult rõõmus ja Peeter Jõgioja atraktiivselt agressiivne esitus võlus salamisipaljusid. Pärast võidu selgumist ilmes netiportaalides, et peaaegu kõik on Neiokösö pooldajad. Samasugune reaktsioon tuli ka ajakirjanduses kõiksugustelt arvamustelidritel ja intellektuaalidelt, kes, nagu eelmiselgi aastal, tervitasid maakeelse ja rahvusliku kõlaga loo Eurovisioonile saatmist.

Eestieuro Leedus

Kerli Kõivu teiseks jäämisest äärmiselt pettunud Laubre meeskond üritas 14. veebruaril ka Leedus, kuid lõpetas nii-samasuguste tulemustega, kuigi seal oli võit tunduvalt lähemal. Laul "Over" jäi Eurovisiooni lauluvõistluse Leedu eelvoorus teiseks, kaotades võidulaulule ühe punktiga. Teise Vendti ja Laubre produtseeritud lauluna oli Leedu eurolaulu finaalis Vaiko Epliku "Morning", mida esitas kohalik artist Mantas. Laul jäi kaheksateistkümnelt finalistilt hulgas kuuendaks.

Pärast lõpphääletust olevat selgunud, et eestlaste "Over" ning Küprose helilooja Michalis Antoniou ja leedulase Linas Adomaitise "What Happened to Your Love" said ühepalju punkte. Seetõttu korraldati kordushääletus, milles žürii sai valida kahe laulu vahel. Kordushääletuse tulemusena sai leedulaste laul ühe punkti rohkem.

Leedu lauluvõistluse süsteemis valis žürii nelikümmend viis lugu poolfinaali ning kuue telesaate põhjal hääletasid vaatajad neist kaheksateist lugu finaali. Võidulugu said valida ühiselt nii rahvas kui ka žürii: poole häälest andis žürii ning poole rahvas telefonihääletuse teel.

Pia Fraus figureerib kultuskogumikul "Vibratsioon".

FOTOD INTERNETIST

Chalice, omapärane täristaja Tartust.

FOTO LAURA KALLASVEE

Räpparid panid plaadi Paide linna abil kokku

Eesti räpparid on lõpuks õppust võtnud punkidelt ja jõudnud arusaamisele, et koos on julgem, ökonoomsem ja jõulisem. Veebruari keskpaigas ilmutasid nad plaadi "Volüüm", millele eesti enam-vähem tähtsamad räpimehed on pannud oma lugusid nii eraldi kui ka koostööd tehes. Kamba on kokku ajanud oma firma Mindnote'i märgi all tuntud plaadikriibija ning arvutil helide liimija DJ Critical. Ta tunneb muidugi paljusid eesti kõnelaulumeistreid: plaadil lobisevad soome räpistiili üks peamisi juurutajaid Eestis Toe Tag, eesti räpi "supergrupp"

A-Rühm, Chalice, omapärane täristaja Tartust; Cool D, jällegi Tartust pärit eesti räpi "pioneer", "tänu kellele" eesti räpp tundub sageli nii nõme ja tobe. Lisaks veel uuemad nimed Stupid F, Põhjamaade Hirm jt.

Huvitav on, et plaati aitas välja anda ja esitleda Paide linn, mis saab igalt müüdud plaadilt viiskümmend senti Paide Andeka Lapse Fondi.

Uued plaadid

Aga ega ainult räpparid plaate välja anna. Ka pungid on kokku pannud oma järjekordse stiilipundi ja ilmutanud see-ri "Punk on surn'd" VI volüümi. Sellel

osalevad bändid Conflict OK, mille ki-tarrist Aarne Mõttus seda sarja välja annabki, Psychoterror, Eutanaasia, Mirror Conspiracy, Operatsioon Õ, JuKu, Kurjam, Punkentsefaliit jt.

Aprillis muide ilmub Esto TV punkdokumentaali "Vali kord" heliriba, kus osalevad JMKE, Chalice, Koer, Janek Murd jt.

Eesti alternatiivsema tantsu- ja elektroonilisema muusika ammu ilmunud kultuskogumik "Vibratsioon" tegi märtsis *come back*'i. Vanematest tegijatest on peal Holmes, Kalm, Ninja ja Pia Fraus, teised uued ja tundmatud.

Muusikud jälle näitusel

Tartu Y-galeriis oli 17.–29. veebruarini avatud mittekunstnikest kultuuritegelaste näitus "Keeniused", kus osales mitu muusikut. Kuulsaimad neist olid eelmisel aastal Kago nime all plaadi "Piimaš" välja andnud mitmekülgne muusik Lauri Sommer oma abstrakt-sürrealistlike joonistustega ja setu-võru punk-folki viljeleva pundi Lökõriq juht Merle Merca Jääger peeglitele maalitud kitsimaiguliste teostega. Veidi vähem tuntutest olid näitusel Tartu kultusmuusik Erkki Hüva oma lapsepõlvemaalide-kollaažidega, mitmetes bändides mänginud ja solistina omapärase minimalismi viljeleja Martini installatsioonid ja jazzkamba Martin Tamm Quartet trompetisti-flötisti Tõnu Vormsi psühholoogilised portreed. Muusikaga seotud inimestest osalesid veel kriitik Berk Vaher tudengiperioodil sümboleid ja miniportreid täiskribitud paberipoog-natega ja kriitik-ajakirjanik Valner Valme naiivpopisarjaga "Mis on moes".

Võõrsilt naasnud plaat

Mõni aasta tagasi hakkas toona varjusurmas olevat *indie*-pop bändi Dallas nii muusikaliselt kui väliselt imiteerima Tallinna punt nimega Pia Fraus. Selline matkimine aga leidis kriitikute ja teiste muusikaasjameeste sooja suhtumise. Nagu naksti avaldas USA plaadifirma Clairecords 2002. aastal LP "In Solarium". Käesoleva aasta alguses ilmus see isegi Jaapanis. Nüüd veebruaris jõudis sama plaat koos mõningate täiendustega lõpuks ka Eestisse.

Ud – pillide printsess hommikumaaalt

HANNES PIKKAT

Võib liialdamata väita, et ei saa rääkida araabia muusikast ilma udi-ta. Viide kuninglikule päritolule ei ole kunstiline liialdus. Selle noobli instrumendi sugu on iidne, ulatudes välja vaa-raode Egiptusse.

“Pimedal” keskajal sattus see imetabane pill Vahemere põhjakaldale, kus kohanes kiiresti. Pärast paratamatuid modifikatsioone kõlas (*al-úd*, araabia keeles “puu”) küll pisut teisiti, kuid see-eest kinnitas õhtumail jäädavalt kanda: *laúd* (hisp), *liute* (it), *luth* (pr), *lute* (ingl), *Laute* (sks)... Peagi vallutasid õrnad helid daamide südameid kõikjal, kuhu trubaduuride rajad vähegi ulatusid. Suurima populaarsuse saavutas “euroopastunud” ud 16. ja 17. sajandil õukondades. Kui pikema muusikalise mäluga eurooplane meeliskleb ehk meeleldi nostalgias, mida tolleaegsed meloodiad temas tänini esile kutsuvad, siis keskmise eestlase teadvuses seondub lauto vaevalt enamaga kui üks tolmukorraga kaetud võõrsõna ajaloo, aristokraatia ja vanamuusika hämarast vallast. Tegelikult aga ei maksa seda pilli veel maha kanda.

Ei saa mööda minna asjaolust, et islamimaailmas on ud olnud läbi aegade heliloojate ja pillimeeste lemmik, mängides rolli, mis Euroopa kontekstis kuulub klaverile. Kuid see ei ole mitte ainult väärikas, vaid ka äärmiselt “volüümikas” pill! Nii nagu kitarr (või kontrabassi), nii armastatakse ka udi juba üksnes tema ürgemaliku vormi tõttu. Tihtilugu eksponeeritakse seda ilma igasuguse “muusikalise tagamõtteta”. Olgu suursugustes saalides või väikekodanlikes salongides, igal pool äratav pilli alasti ilu tähelepanu kui huvitav, dekoratiivne element. Ja miks ka mitte, kui udi korpuse lopsakas ümarus on inspireerinud parimaid poeetide seast, tuues nende huulile võrdlusi nagu “rind”, “tuhar”, “puus” ja isegi “pea”!

Van Rainy Hecht-Nielsen (1974) maal “Udimängija” (“Oud Player”, õli).

Kõlakasti arabeskseid dekoratsioone on võrreldud kuu, päikese ja armsama silmadega. Instrumendi kael on habras: lühike, kuid naiselikult nõrke ja laba juurest justkui andumise märgiks tahapoole paindunud. Keele arv võib varieeruda, kuid tavaliselt on neid viis paari, pluss üks paaritu. Kuna keeled on suhteliselt jämedad, aimab kõrv nende helinas harfi tämbreid. Tõeline udivõlu on varustatud kotkasul-est plektroniga.

Pikki sajandeid oli ud lauljatele asendamatu saateinstrument. Kui aga tänapäeva islami heliloojad hakkasid muusikale kirjutama keerulisemaid seadeid, kogunes laulja ümber üha uusi pille.

Tagasihoidliku kõlaga ud jäi löökpillide ja viulite virvarri varju ning sunniti areenilt taanduma. Möödunud sajandi keskel Egiptusest alguse saanud grandoossed ansamblid levisid hoogsalt kogu araabiamaaailmas, ent udi osatähtsus neis külluslikes orkestrites oli marginaalne, et mitte öelda dekoratiivne. Ühtäkki oli pillide printsess mängust väljas. Udide valmistamine jäi soiku, nende kvaliteet langes. Kiiresti käis alla ka udimängu viljelemine; selle ala parimad olid sunnitud ameti maha panema või ümber orienteeruma. Paarikümne aasta vältel ähvardas iidset instrumenti reaalne väljasuremis-oht...

Kuni 1970. aastate algul ilmus päästja, Iraaklane **Munir Bachir** oli enamgi, ta oli udi “lunastaja ja prohvet”. Maailemale avatud muusikuna sai temast udi saadik Läänes; nii nagu sitarile oli Ravi Shankar. Munir Bachir oli esimene, kes suhtus udi kui sooloinstrumenti. Tema introspektiivne mäng, mis lasi kõlada ka vaikusel nootide vahel, pani aluse tervele koolkonnale (tuntumatest esindajatest olgu nimetatud alžeerlane Alla ning marokolane Saïd Chraïbi). Ta armastas otsida heli absoluuti absoluutsest vaikusel ning näis nautivat, kuidas terved saalitäied hoidsid hinge kinni, lummatuina tema sõrmede all vallanduvaist helidest. Leidus neidki, kes heitsid muusikule ette liiga lääneliku esteetika kultiveerimist ning *tarab*’i, araabia muusika emotsionaalse olemuse ignoreerimist.

1997. aastal lahkunud Munir Bachir oli esimeste seas välja jõudnud Ida-Lääne ristreele, kuid tema koostöö džässi- või ooperiartistidega ei olnud eesmärk omaette. Seevastu viimase viieteistkümne aastaga on esile kerkinud udimängijaid – teiste seas tema poeg Omar Bachir –, kelle dialoog džässi ja eri ilmakaartest pärit rütmidega on olnud mitte ainult põnev, vaid ka regulaarne.

Neljakümnendais aastais tuneeslane **Anouar Brahem** on maneerilt elegantne minimalist. Udi andunud fanaatikuna ning selle ühe tuntuma tutvustajana maailmas valib ta oma pilli iseloomustades hoolikalt metafoore: “Minu jaoks on ud laevuke, mis kannab meid kujutluste maailma poole, omamoodi vaimupikendus.”

Anouar Brahemi ud on suurepäraselt kokku kõlanud John Surnami ja Jan Garbareki saksofonide ning Dave Hollandi kontrabassiga. Tema viimane kauamängiv (aastast 2002, juba seitsmes ECMi märgi all) on tunnustus sellest, et ud võib edukalt dialoogi astuda ka klaveri (François Couturier) ja akordioniga (Jean-Louis Matinier). “Ma teadsin, et lähen välja riskile, sest udi ja klaverit ei ole lihtne omavahel klappima panna – nende pillide dünaamika on väga erinev. Kui see aga kord õnnestus, oli akordioni juba märksa lihtsam juurde sobitada.”

Teine džässist nakatunud udimängija, samuti neljakümnendais aastais mees, on Münchenis resideeruv liibanonlane **Rabih Abou-Khalil**. Kui tema viimati ilmunud kauamängival mediteerib ud *in solo*, siis vähemalt kümme varasemat plaati on sündinud koostöös džässitippu-

Õrna kõla ja lopsaka vormiga ud – mitmete Euroopa pillide kuninglik esiema. Fotol egiptuse ud.

FOTOD INTERNETIST

Ud ei ole mitte ainult väärikas, vaid ka äärmiselt “volüümikas” pill, mida armastatakse juba üksnes tema iirgemaliku vormi tõttu.

dega, kellest trompetist Kenny Wheeler, saksofonist Charlie Mariano või kontrabassist Steve Swallow moodustavad vaid murdosa. “Üritan luua sidet euroopalike harmooniatega,” selgitab ta, “mängides rütme, mis oleksid meloodiale mootoriks: tavaliselt kasutan sealjuures väga vähe araabiapäraseid elemente, kuid ometi, ilma et isegi teaksin, kuidas, on tulemus alati üsna idamaine.” Kõneldes udist, leiab Rabih Abou-Khalil sobivaima vaste füsioloogiast: “Ma ei ole kunagi suutnud seda pidada millekski omaene keha väliseks, ta on mulle rohkem nagu hääle eest, sest laulda ma ei mõista – udi keeled on mu häälepaelad.”

On aasta 2004 ja udi odüsseia jätkub. Nagu mullu, nii figureeris selgi aastal BBC Radio 3 World Music Awards nominentide seas **DuOud**, udi-duo Pariisist. Auhinna viis keegi teine, aga ud võitis sellele vaatamata kümneid tuhandeid austajaid Euroopas ja mujal maailmas.

Jean-Pierre Smadja ja **Mehdi Haddab** on pärit Põhja-Aafrikast ning kasvanud ja kujunenud koos 70ndate, 80ndate ja 90ndate aastate muusikapõlvkonnaga. Kumbki ei hõbene ei oma päritolu ega ka muusikalisi mõjutajaid. Vastupidi, tunnevad uhkust, et nende muusika pärisosaks on *Marshall*’id ja detsibellid, *distortion*’id ja sãmplerid.

Kaks meest, kaks udi, vahelduvvoolust rääkimata – see on uus *tarab*: elektrooniline *oriental groove*. Smadja ja Haddab ei pruugi olla puristide lemmiklapsed, aga üks on kindel – ud on äratatud uuele elule ja kes on seda pilli eales kuulnud, on selle üle rõõmsad.

Valik udimuusika albumeid: **Munir Bachir** “Mesopotamia” (*Le Chant Du Monde*), **Saïd Chraïbi** “La Clef de Grenade” (*Institut du monde arabe*), **Alla** “Zahra” (*Lyndaris*), **Anouar Brahem** “Le pas du chat noir” (*ECM/Universal*), **Rabih Abou-Khalil** “Il sospiro” (*Enja/Harmonia Mundi*), **DuOud** “Wild Serenade” (*Label bleu/Indigo*).

Udi kõla võib nautida ka tänavusel Jazzkaarel: 22. aprillil kell 20 Viljandi kultuurimajas, 23. aprillil kell 20.30 Sakala keskuse suures saalis ja 24. aprillil kell 22 Tartu klubis Tallinn annab kontserdi karismaatiline udi-duo **DuOud**.

Juhan Aavik 120

“Hoia, Jumal, Eestit” autori tähtpäeva puhul

TIIU TOSSO

Juhan Aavikust kõnelemiseks on kolm olulist põhjust: hiljuti möödus 120 aastat tema sünnist, helilooja Roots ja kodumaal asunud arhiivid on Teatri- ja Muusikamuuseumis ühisele riulile jõudnud ning märtsis tähistas Muusikamuuseum, mille asutamisloos Aavikul oluline roll, oma 80. tegevusaastat.

Teguderohke elu

Juhan Aavik sündis 29. jaanuaril 1884 Viljandimaal Holstre vallas. Ta lõpetas Peterburi konservatooriumi trompeti- ja kompositsioonierialal (vastavalt 1907 ja 1911). Õpinguaastail mängis Aavik Peterburi eesti puhkpillikvartetis, esines solistina ja käis kodumaal rahvaviise kogumas. Ta on töötanud Vanemuise ja Estonia muusikajuhina ning Tartu Kõrgema Muusikakooli ja Tallinna konservatooriumi õppejõuna, oli 1933–1944 viimase direktor. Ta tegutses pikka aega eesti muusikaelu juhtpositsioonidel, oli Eesti Akadeemilise Helikunstnike Seltsi asutajaid, Eesti Lauljate Liidu esimees. Juhatas mitmeid sümfooniaorkestreid ja koore, kandis ette suurvorme (näiteks Artur Kapi oratooriumi “Hiiob”), oli laulupidude üldjuht ja koolilaulukute autor. Aavik oli ka Peeter Süda Mälustuse Jäädvustamise Ühingu ja Muusikamuuseumi Ühingu asutajaliige ning aitas oluliselt kaasa Muusikamuuseumi sünnile.

Aastal 1944 põgenes ta Rootsi, kus tegutses entusiastlikult ja tulemusrikkalt eestlaste muusikaelu edendamisel, asutas koore (sh omanimelise segakoori), juhatas laulupidusid ning avaldas uurimuse “Eesti muusika ajalugu” I–IV ja mälestusteraamatu “Muusika radadelt”. Ta oli väliseestlaste hulgas kõrgelt hinnatud kultuuritegelane ja loovisiksus, kes säilitas aktiivsuse kuni surmani 26. novembril 1982.

Aaviku muusikalise tegevuse üks juhtmotiive oli soov, et muusika jõuaks laia-rahvahulkadeni. Aastal 1932 kirjutab ta Vanemuise suvemuusika 25. aastapäe-

Peaaegu sajandipikkuse elu jooksul jäädvustas Juhan Aavik end igaveseks eesti muusikalukku. Foto aastast 1931.

FOTO TMMI ARHIIVIST

va puhul Postimehes: “Ei tahaks nagu uskuda, et sellest juba 25 aastat mööda, kui hakkasime esmakordselt “Wanemuise” suvemuusikat tegema. See oli nagu teine ärkamisaeg, kui uus “Wanemuine” oli äsja valminud ning seal hakati peale teatri ka sümfoonilise muusika arendamisele püsivat ja põhjalikumat alust panema. [...] Ilusad olid need ajad eriti sellepöolest, et kõigil jätkus idealismi, julgust ja optimismi. Paistab, et praegune aeg oma majanduse ja poliitikaga sellepöolest on nagu teistsugune: waimlised ja eriti kunstilised üritused on nagu kärbitud tiibadega, mida see aeg neilt ikka jälle ära nudib, kuigi olud üldiselt on palju avaramad ja oleme edasi jõudnud kõigil aladel – ka muusikas ja ega need, kes “Wanemuise” suvemuusikat algasid, selles edenemises ainult pealtvaataja osas pole olnud.”

Rahva muusikalise haridusearendamine oli üks samm selles suunas. Nii kanti ühe aasta jooksul ette kõik Beethoveni sümfooniad (v.a Üheksa-

sümfoonia), aastal 1920 oli 50-liikmelise orkestri ja Vanemuise koori osalusel järg ka Beethoveni Üheksanda, Brahmsi Neljanda, Tšaikovski Neljanda ja Viienda ning Skrjabini Esimese sümfoonia käes. Aavik korraldas hulga kontserte eesti helitöödest, nimetagem kas või Artur Kapi kantaadi “Päikesele” ettekannet 1915. aastal.

Muusikahariduslikku põhimõtet järgis Aavik ka oma muusikakirjandusliku tegevusega. 1922. aastal hakkas ta koos Juhan Simmi, Juhan Zeigeri, Eduard Visnapuu ja Raimund Kulliga rahamurede kiuste välja andma muusikakuukirja Sireen. Avaartiklis kurdab ta: “Meie muusikaringkonnad on ammu muusikaajakirja [järele] puudust tundnud.” Aastal 1924 hakkabki ilmuma Muusikaleht, mille peatoimetaja aastast 1929 oli Juhan Aavik.

1925 kandus Aaviku tegevus Tallinna, kus ta tegutses viljakalt peaaegu 20 aastat. Näib, nagu poleks olnud ühtki vastutavat ametikohta, kus temata läbi oleks saadud. Õieti oli see Estonia muusikaosakonna koor, kes Aaviku Tartust Tallinnasse meelitas. EMO koor oli tol ajal esinduskoor, kes oli suuteline õige tõsisteks ettevõtmisteks. Kindlasti pidasid eesti heliloojad oma vokaalsümfoonilisi suurteoseid kirjutades silmas just seda kollektiivi.

1929. aastal kanti Aaviku juhatusel ette Kreegi vast valminud “Reekviem”, 1931 Artur Kapi oratoorium “Hiiob”. Viimast korda seisis ta EMO koori ees 1943. aastal, juhatahes (haigestunud Olav Rootsi asemel) Beethoveni Üheksandat sümfooniast. Alustades sümfooniakontserte Tallinnas, seadis ta kavad kokku rahvuslike või ajalooliste lähtekohtade alusel, lisades kavalehele asjalikud selgitused ja ülevaated. Nimetagem kontserte soome, läti, poola, prantsuse, vene nn võimsa rühma heliloojate loomingust, mille vastu publik elavat huvi tundis.

Gustav Ernesaks on meenutanud: “Ta oli äärmiselt sümpaatne, heatahtlik lüürik. Kui professor August Topmani armastatuimaks sõnaks oli “illos”, siis

Juhan Aavikul oli alati käepärast “häda selle asjaga”. Ütle mata armas mees, lõunaeestilikult pehme ja sõbralik.”

Mitmekülgne looja

Kodumaal oli Aavik tuntud kui väikevorme autor, peaaegu hümnilise tähenduse on omandanud tema koorilaul “Hoi, Jumal, Eestit”. Praktiline muusikaline tegevus jättis suurvormide jaoks ilmselt vähe aega ja võimalusi. Erandiks on ooper “Sügisunelm” (1938–1939), mis oli kirjutatud konkursiks, ning 1943. aastal valminud Klaverikontsert. Võõrsil on aga Aaviku sulest peale lühipalade ilmunud ka hulk suurteoseid: kaks sümfooni, viiuli-, tšello- ja kontrabassikontserdid, reekviem, trio klassikalisele koosseisule, viiuli- ja orelisonaadid. Tema sulest on ilmunud ka üle 200 koorilaulu, neist 150 segakoorile, ning ligi 100 soololaulu. Aastal 1968 trükkis ilmunud Juhan Aaviku helitööde nimekirja sisaldab 55 aasta jookul valminud teoseid; oopus 1 on üks esimesi eesti klaverisonaate (kirjutatud Peterburi päevil, 1911. aastal).

Trükist on ilmunud neist peamiselt väikevormid. Suurvormid on jäänud peaaegu kõik käsikirja ning enamasti ka et-

te kandmata. Tähelepanev osa Aaviku loomingust moodustavad lastelaulud, mis antud välja laulikutes “Laste laul” ja “Kooli leelo” (koos V. Tammaniga).

Juhan Aavik oli üks esimesi, kes vastusena Oskar Kallase üleskutsesele läks 1904. aasta suvel rahvaviise koguma. Aaviku looming toetubki peaaegu tervelt rahvalaulule. Rahvaviisitöötlustes jääb ta traditsioonilisele pinnale – nende võlu ei seisnud uudsuses ja originaalsuses, vaid maitsekas lihtsuses. Aavik on lüürik, tema muusikalises maailmas valitseb südamesoojus ja hell tundelisus. Ta jälgib oma muusikalisi kangelasi justkui heldinult ning väldib suuri konflikte ja draamatilisilist vapustusi.

Aaviku kojutulek

Juhan Aaviku arhiiv Teatri- ja Muusikamuseumis sisaldab rikkalikult dokumente, fotosid ja noodikäsikirju, mis suures osas on saadud Stockholmis asuvalt Juhan Aaviku Fondilt. 1994. aastal käisid TMMi tollane direktor Arvo Saar ja muusikaosakonna juhataja Alo Põldmäe Juhan Aaviku Fondi esimehe Kaljo Kääriku kutsel Stockholmis ja töid ära põhiosa Aaviku seni seal asunud käsikir-

jadest. Heliloomingu originaalkäsikirjade arv suurenes 121 teose võrra. Nüüdseks on Aaviku fond korrastatud ja uurijatele kättesaadav. Lavateostest on arhiiviriulil ooperi “Sügisunelm” ja laulumängu “Kaval Ants ja Vanapagan” partituurid. Tähtsal kohal on sümfooniliste teoste käsikirjad, millest enamik on valminud Rootsis, näiteks Teine sümfoonia op. 107 (1948), süit “Aastaajad” suurele orkestrile (1947), viiuli-, tšello- ja kontrabassikontserdid (neist viimane on pühendatud kuulsale kontrabassivirtuoosile Ludvig Juhtile). Kuna Aavik on kirjutanud väga paljudes žanrides, siis hõlmab kõnealune käsikirjade arhiiv ka kammer- ja oreliloomingut, koori- ja soololaule aastaist 1938–1970.

Juhan Aaviku kui helilooja, koorijuhi, muusikaajaloolase ja -publitsisti väärrikas looming ning tema elutööd kajastavad materjalid on oma koha leidnud muuseumiriivulitel ja ootavad muusikateaduslikku uurimist ja avalikkuse ette toomist, kuna Aavik on seni põhjendamatult vähe käsitlemist leidnud. Tema 120. sünniaasta võiks sellele tähelepanu tõmmata ja ärgitada muusikateadlasi tekkinud lünki täitma.

MELOMAAN

Eduard Tubin. Complete Symphonies vol 5: 9th, 10th & 11th Symphony. Estonian National Symphony Orchestra / Arvo Volmer. Alba Records abcd 172

Kõik Tubina sümfooniad on juba mõnda aega karbis ERSO esituses ja Arvo Volmeri juhatusel. See on tohtu ja hindamatu väärtusega eesti kultuuriaare, mille üle oleme kindlasti uhked. See on pool sajandit autori elust ja vaieldamatult eesti sümfoo-

nilise muusika kõrgeim tipp ning ilma Tubina sümfonismita oleks maailma 20. sajandi muusikalugu oluliselt vaesem. Viimased sümfooniad hõlmavad helilooja kolmteist viimast eluaastat ja pisut enamgi, kuna Üheteistkümnenda ehk lõpetamata sümfoonia viimased 72 takti jõudsid partituuri alles 1987. aastaks eesti helilooja Kaljo Raidi käe läbi, kes teostas Neeme Järvi palve. Üheksas sümfoonia “Semplice” (“Lihtne” aastast 1969) on võib-olla lihtne “...oma must-valge käsitluslaadiga, kuid kätkeb endas elu varjatud hoovuste erinevaid tasandeid, helilooja tollaegset hingeseisundit” (Vardo Rumessen), kuid sugugi mitte lihtne sisult või vormilt, pigem küpse kunstniku eksistentsiaalsed küsimused iseendale.

Kümnes sümfoonia (1973) on küll ainus üheosaline sümfoonia autori loomingus, kuid

selgelt kombatava kolmeosalise vormipiiriga, selge faktuuriga, eepiline, aga suurt sisemist jõudu peegeldav lõuend. Meie jaoks on teosel ka märgi tähendus, sest Eesti esiettekanne toimus 1. oktoobril 1979 Neeme Järvi juhatusel, mis oli teatavasti maestro lahkumiskontsert Eestist. Veel olulisem oli teos autorile, sest raskest haigusest hoolimata viibis ta viiel õhtul sümfoonia ettekandel – mängis Bostoni SO oma 100 aasta juubelil 1981. aasta jaanuaris ning see sündmus tõi Tubina loomingule suure tunnustuse.

Lõpetamata Üheteistkümnenda sümfoonia (valmis vaid esimehe osa) on eelnevast kahest ootamatult erinev. Juba *Allegro vivace, con spirito* on esimese osa kohta ootamatu ning me ei saa kunagi teada, kuidas helilooja kogu neljaosalise sümfoonia vormiline lahendus oli kavandatud.

Nagu eelnevad neli heliplaati, nii on ka 5. väljaanne interpretatsioonilisel ja helirežiivil suurepärase teostusega. Tubina sümfooniate salvestamisel (arvan, et ma ei eksi) on üsna suur probleem, kuidas saavutada isegi Estonia kontserdisaali soodsas akustikas partituuri läbipaistvust ja tämbrite tasakaalu. Eesti Raadio helirežissöör Mairo Maadik on teinud meistritöö. Arvo Volmeri interpretatsioon on rangelt täpne ja raudse vormitunnusega, efektiivne, ning ERSO mäng kõrget tasemel. Gigantne töö võttis aega neli ja pool aastat, kuid nüüd on meil Estonia kontserdisaalis salvestatud Eduard Tubina sümfooniline looming ERSO esituses n-õ kaante vahel. Maestro Arvo Volmer aga on püstitanud endale ausamba, teatud kätega.

Toomas Velmet

M E L O M A A N

Leelokoor Siidisõsarõ.
Helisalvestusi Eesti Rahvaluule Arhiivist 2. Eesti Kirjandusmuuseum 2003.

Heliplaate, millele on salvestatud rahvamuusika, võib liigitada kahte rühma: ühte kuuluvad tekimise keskkonnas käibivad, teise algupärasest keskkonnast välja juuritud ja uude isutatud lood ja laulud. Sobivaid näiteid selle väite kinnituseks leiab meie kuulsalt rahvalaulualalt Setumaalt. Kui Eesti Rahvaluule Arhiivi CD-sarja esimesel heliplaadil "Kuldatsük" on esindatud laulud, mis Setumaal sündinud ja samas ka lauldud, siis sarja teisel plaadil "Siidisõsarõ" on Setumaal sündinud, kuid Tallinnas esitatud laulud.

Milles avaldub see kvalitatiivne vahe, mis võimaldab pealtnäha sarnased heliplaadid eri rühmadesse paigutada? Minu nägemuse kohaselt interpreteerivad esitajad omas keskkonnas traditsioonilisi laule vastavalt pidevalt muutuva keskkonna nõuetele. Võõras keskkonnas säilitavad aga vanad laulud väljakujunenud vormi ja ei varieeru kuigivõrd. Samal ajal loovad võõras keskkonnas elavad esitajad uusi laule, mis distantsilt vaatavad tagasi vanadele lauludele ja on täis nostalgiat.

Leelokoor Siidisõsarõ kuulub teise rühma. See on setu naisest koosnev ansambel või laulgrupp, kes alustas kooskäimist Tallinnas rahvamuusikaansambli Leegajus juures 1972. aastal. Leegajuse tookordne juht Igor Tõnurist meenutab tekstivihiku

avaldatud artiklis, et setu naised tekitasid Eesti kultuuripildis oomoodi pretseedendi – nende laulurühm oli esimene väljaspool kodust külamiljööd tegutsev setu rahvalauluansambel. Ansambli vanemad liikmed on sündinud eestiaegsel Petserimaal, praeguse Venemaa Pihkva oblasti setu küla-des. Kui sundkollektiviseerimise ajal lõhuti talud, pered ja sellega koos ka laulukultuuri alustalad, asus noorem rahvas Eestisse, kus elu- ja töötõingimused olid mõnevõrra lahedamad. Puudus tuli aga kätte sellest, mida esialgu oodatagi ei osatud – omast laulust. Seda puudust aitas leevendada rahvalauluharrastus.

Heliplaadil "Siidisõsarõ" leidub 13 setu laulu. Neist kolm esimest kuuluvad rahvakalendri tähtpäevadel ja tubaste tööde juures esitatavate tavandilaulude hulka ning on tänapäevaga võrreldes uskumatult raskete elutingimuste kiuste täis elurõõmu. Esindatud on setu vastlapäeva (maaselitsa) ja kadriõhtu laul, samuti ketruslaul. Viit keskmist laulu ühendab elu ja surma künnise ületamist käsitlev temaatika. Siit leiab kaks itku: matuserituaaliga seotud surniitku (tütar itkeb ema) ja pulmarituaaliga seotud mõrsjaitku (mõrsja koos sõbrataridega itkeb emale). Lisaks neile on siin kaks eepilist laulu, kus jutustatakse künnise ületamise ebaõnnestunud katsetest. Esimesel puhul kuuleme Truba küla neiust Tarjast, kes vanemate poolt sõlmitud kosjakaubad purustas. Teine laul, tüübimimetusega "Kosjad koolust", viib meid arhailisse, kuid antiikkirjandusest tuttavasse mõtte-maailma, kus tüdruku tuleb kosima Surm. Ema hhib tütre ja annab ta kõrgele kosilasele, kes tütre teispoole soid ja vett viib. Kui kreeka Orfeuse-müüdis läheb surm otsima mees, siis setu müütilises laulus läheb naine – tütre ema. Mõlemad jõuavad kohale, aga setu ema jõuab ka tagasi. Ja siis itkeb ema tüdruku. See on heliplaadi kõige pikem laul (üle kümne

minuti) ja esitatud murdekeeles, kuid jutustus on kaasahaarav. Ehk kõige ootamatum pala selle heliplaadil on keskmise tsükli viimane laul "Maarja otsib poega", mida folkloristide hulgas nimetatakse vaimulikuks värsilugemiseks. Muusikud eelistaksid ehk kasutada tuttavamat žanrimääratlust ja nimetada seda Kagu-Eesti vaimulikuks rahvalauluks.

Heliplaadi "Siidisõsarõ" lõpus leiame ansambli iseloomulikke uusi laule, mis on täis mälestusi kodust ja noorusest. Laulikud ei igatse möödunud aegadesse tagasi, kuigi mälestused ühistest kufatamistest ja kirmaskil käimistest on ilusad. Sūdamevalu teeb hoopis see, et setu külad teispool piirijoomit kaovad (*kāo kuugi, küla kuivi, kaku iki, küla kattõ*) ja nad ei pääse ilma viisata isegi vanemate haudadele Petseri kalmumaaal.

Kui eesti vanemate rahvalaulude juures kasutati sageli nn üldviise, et laulusõnu mõnuga välja öelda, siis enamik setu laululiike kasutab spetsiifilist viisi. Ka heliplaadil on igal laulul oma viis, mis enamasti kõlab eeslaulja ja mitmehäälsel koori esituses. Kuigi viisid on osalt raamatutest õpitud ja Leegajuse kontserdikavades ette kantud, on laulud muusikalisel mõttes huvipakkuvad ning isikliku elu rõõmude ja muredega läbi põimunud. Esitajateks on õed Alli Lohk ja Anne Täht, Anne tütar Ilme ja õetütar Aino, lisaks Anne Sepamägi ja Leida Heliste. Heliülevõtted on tehtud Eesti Muusikaakadeemias 2002. aastal, vaid üks laul pärineb varasemast ajast. Heliplaadi juurde kuulub tekstivihik, kus on ära toodud ka viiside noodistused. CD "Siidisõsarõ" puhul pole tegemist ainult rahvamuusikahuvilisele või vanade heade aegade meenutajale mõeldud helisalvestusega, vaid ka akadeemilise publikatsiooniga, mis avardab teadmist setu vanemast ja uuemast rahvalaulust.

Vaike Sarv

Mereloomad. Tõnu Raadik.
Laulu väikestele ja suurtele. DDD, Tõnu Raadik, 2003

Tõnu Raadik on natuke alahinnatud laulja-helilooja-pillimees. Kaksikümne aastat tagasi oli ta Kukerpillide liige, siis viiuliga näitleja, üheksakümneandatel sai Estonia teatri heliloojaks ja 2000ndatel on lasknud välja mitu kena sooloalbumit, kus selline mõnus folkpopmeeleolu koos teatud omapäraga (kohustuslik viiul ning Raadiku kõrval laulmas erinevad inimesed). Mitte eriti pretensioonikas, aga samas pole ka mingi tühi-tähi, vaid muusikaliselt suurepärase.

Mul isiklikult tekivad Raadiku loomingut kuulates seosed näiteks Rein Rannapiga, eriti tolle varase perioodiga, kuuekümnendate lõpu "Vettinud peiri" tsükliga. Selline akustiline, viiuliga, rahvamuusika elementidega, samas mehelik ja natuke karm. Rannap on teinud palju lastelaule, nagu ka lõbusa imagoga Raadik, ning ka tema uus plaat on peamiselt lastele mõeldud. Tõsi, seda eelkõige Henno Käo tekstide pärast. Muusikaliselt jätkab plaat Raadikule omaseks saanud rida, ainult laulud on keskmisest veidi lühemad. Laulavad nii Raadik ise kui ka lapsed, samuti Marko Matvere, Liisi Koikson ja isegi Heiti Kender (huvitav, kas endine kelmar ja väidetav arvutigeenius üritab tõsiselt lauljakarjääri?).

Tore positiivne plaat selle sõna parimas tähenduses.

Margus Kiis

The Blue Notebooks. Max Richter.
130701. CD13-04

See on tuntud eksperimentaal-
muusika *label*'i FatCat instru-
mentaalsemale ja orkestreeri-
tumale muusikale pühendunud
tütarfirma neljas plaat. Esimene
oli suurepärase "Set Fire to
Flames", Max Richter üle-
tab aga juba kõik ootused. Kui
FatCat on sageli (või isegi cel-
kõige) krigisev elektroonika, siis
130701 laseb välja juba enam-
vähem klassikalist muusikat.
Richter on klassikalise, samuti
kammerlikum kui mõneteist-
kümnest osalejast koosnev "Set
Fire to Flames"; koosseis (tšello,
klaver, viiul, vioola, kõik-
võimalik elektroonika) on tra-
ditsioonilise ja välilindistusi
vähem, kuigi aeg-ajalt miksitakse
veel sisse vareseid ja öökulle,
samuti Jarmani põhinäitlejanna
Tilda Swintoni loetud katkeid
Kafkalt ja Miloszilt, mida saa-
dab kirjutusmasina klõbin – tüü-
tuseeni kulunud "illustreeriv"
võte; õnneks rakendatakse seda
nii harva, et see ei muuda siin
midagi. Ülejäänud osa plaadil
on põhiliselt klassikaline inst-
rumentaalmuusika, mida siit-
sealt *ambient*'iga (elektrooni-
ka, pedaalid jms) tihendatakse.
Domineeriv mulje on segu süga-
vast melanhooliast ja ebatavalisest
ilust, dekadentlik ja heliri-
balikult mahlane.
Erkki Luuk

**Rhythm Science. DJ Spooky
that Subliminal Kid.**
Sub Rosa. SR201

Suur, samuti õel plaat. DJ
Õudne, see Teadvustamatu
Imik, on kokku miksinud pea-
aegu kogu Sub Rosa kataloogi,
kusjuures Antonin Artaud on
sunnitud räppima mingi jatsu
põhjal. Sarnane, kuid samas ka
leebem saatus on tabanud veel
Guillaume Apollinaire'i, E. E.
Cummingsit, Tristan Tzarat,
Marcel Duchampi, Gertrud
Steini jt teada-tuntud modernis-
miheerosi, kelle valitud kõnesid
armastab Sub Rosa ju ikka aval-
dada. Et nende südame ja kataloogi
teine pool kuulub häma-
ramat laadi muusikale, siis näib
asjade selline käik isegi mõne-
ti paratamatu. Mis puutub DJ
Spooky isiklikku panusesse,
siis on ta loonud mitu täiesti
muljetavaldavast kooslust, näi-

teks E. E. Cummingsi tontlikult
eteldud luuletus ja Directionsi
"Encode"; Kurt Schwittersi
"Ursonate" seguneb tähelepa-
nuväärse eduga lausa kahe loo
ja viie loojaga (Vedici remiksiga
Bill Laswelli loost "Oscillations"
ja Scanneri "Biological Closure"
pluss Freeform vs Michael
Mayer), Marcel Duchamp kol-
me loo ja nelja loojaga. Ei puu-
du ka James Joyce'i "Finnegan's
Wake", Majakovski luule jms,
kõik muidugi autorite ettekan-
des. Kogu see tingeltangel on,
nagu isegi võite arvata, täiesti
eufooriline, umbes nagu dadais-
tide kabaree teie elutoas.

Erkki Luuk

Moco. Chib.
FatCat FATCD30

Yükiko Chiba, kolmekümnen-
dates naine Tokyo äärelin-
nast, teeb oma soolodebüüdi
(esmakordselt ilmnis ta FatCati
2001. aasta avaldamata artis-
tide kogumikul "No Watches.
No Maps"). Maitsekalt minima-
listlik *low-key* "meeleolumuu-
sika" loob võrdluse Stephan
Mathieu tööde ja Curd Duca
"liftimuusikaga". Kõik eelnime-
tatud segavad madaltehnoloogi-
list esteetikat – välilindistu-
si, "leititud helisid", analooglin-

distuse räpast *sound*'i (viimane
rajas hiljem teed *glitch*-estee-
tikale, mida Chib, tõsi küll,
ei kasuta) – meloodilise, näi-
valt lihtsa, n-õ kergemuusikali-
se üldmulje ja kompositsiooni-
ga, kusjuures ühendavaks lüliks
on "mikroambient" ehk ainult
lühemas ulatuses, sideainena
kehtestuv *ambient*. Kõik kolm
näivad täiel määral nautivat
vanaaegse tehnika, sãmpleri ja
sekventseri eelseid. Tulemus on
suurepärase nende kõigi puhul,
ja "Moco" jõuabki Mathieu/
Ehlersi "Heroinile" ja Curd
Duca "Elevator 3-le" (mõlemad
mu kunagised "aasta plaadid",
vastavalt 2003 ja 2000) päris
lähedale. Plaat mõjub kui lühike
paus ühiskondliku looma nüris-
tav-kurnavas jätkusuutlikkuse
kõrbes.

Erkki Luuk

Alessandro Baricco
NOVECENTO

Esmaspäeviti kell 20.00
Meistrite Hoovi Teatrisaalis (Vene tn. 6)

Piletid 50.-/100.-/150.- müügil Meistrite Hoovi HOFF
galeriis iga päev kella kümnest viieni.

 UUS VANA TEATER

SAATKE SÕBRAD KA TEATRISSE! WWW.UUSVANATEATER.EE

Aprill

Tallinnas

1.–6. 04 IV Klavessiinipäevad
 1. 04 kell 18 Wolfgang Brunner (klavessiin) Rüütelkonna hoones
 1. 04 kell 18 Doktorikontsert: Kai Ratassep (klaver) Eesti Muusikaakadeemias
 1. 04 kell 19 Kuldne klassika kuu-lajate valikul: ERSO, Marius Järvi, (tšello), Kaisa Roose (dirigent) Estonia kontserdisaalis
 1. 04 kell 19 Verdi ooper "Nabucco" Rahvusoperis Estonia
 1. 04 kell 19 Naljapäev sõna ja tantsuga: Eesti Rahvusmeeskoor, Ants Soots (dirigent), Margo Mitt (tekst), tantsuansambel Kuljus Mustpeade Majas
 2. 04 kell 18 Magistrikontsert: Anna Rõtikova (klaver), Anna Lvova (klaver) Eesti Muusikaakadeemias
 2. 04 kell 19 Delibes'i ballett "Coppélia" Rahvusoperis Estonia
 3. 04 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus
 3. 04 kell 14 ja 16 Villu Valdmaa ja Heini Vaikmaa lasteetendus "Suur Munamägi" Rahvusoperis Estonia
 3. 04 kell 19 Tallinna Filharmoonikud, Francois Leleux (oboe), Andres Mustonen (dirigent) Estonia kontserdisaalis
 3. 04 kell 19 Strauss'i operett "Viini veri" Rahvusoperis Estonia
 4. 04 kell 13 Orelitund: Toomas Trass Eesti Muusikaakadeemias
 4. 04 kell 14 ja 16 Villu Valdmaa ja Heini Vaikmaa lasteetendus "Suur Munamägi" Rahvusoperis Estonia
 *
 4. 04 kell 16 EMA XV trompetipäevade lõppkontsert Eesti Muusikaakadeemias
 7. 04 kell 18 Musta lae kontsert: NYED Ensemble'i puhkpillikvintett, Jana Peäske (klaver), Tabasalu lasteteatri stuudio, Andres Ots (näitleja) Kirjanike Majas
 7. 04 kell 19 Verdi ooper "La traviata" Rahvusoperis Estonia
 8. 04 kell 16 Villu Valdmaa ja Heini Vaikmaa lasteetendus "Suur Munamägi" Rahvusoperis Estonia
 8. 04 kell 19 Prokofjevi ballett "Romeo ja Julia" Rahvusoperis Estonia
 9. 04 kell 17 Suure reede kontsert. Mozarti Missa c-moll (KV 427): Eesti Filharmoonia Kammerkoor, ERSO, Klaudia Kidon (sopran),

Ellen Hargis (sopran), Mati Turi (tenor), Uku Joller (bass), Roland Böer (dirigent) Estonia kontserdisaalis
 10. 04 kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus
 10. 04 kell 19 Vaikse laupäeva kontsert. Pergolesi "Stabat mater": Tütarlastekeor Ellerhein, Tiia-Ester Loitme (koormeister), Hortus Musicus, Andres Mustonen (dirigent) Niguliste kirikus
 11. 04 kell 13 Orelitund: Andres Uibo Eesti Muusikaakadeemias
 11. 04 kell 16 Klassika koos Klasiaga: Tallinna Kammerorkester, Eri Klas (dirigent) Mustpeade Majas
 11. 04 kell 17 Akadeemiline kammermuusika Kadrioru lossis: Kalev Kuljus (oboe), Marko Martin (klaver)
 11. 04 kell 19 Tšaikovski ballett "Uinuv kaunitar": Vene Rahvusliku Balletiteatri külalisetendus Rahvusoperis Estonia
 *
 12. 04 kell 17 Magistrikontsert: Andra Kaus (klaver) Eesti Muusikaakadeemias
 14.–21. 04 XXV Eesti Muusika Päevad
 14. 04 kell 19 Kolm tenorit: Lembit Saarsalu (tenorsaksofon), Villu Veski (tenorsaksofon), Raivo Tafenau (tenorsaksofon), Vanemuise sümfooniaorkester; Jürmo Eespere (klaver), Mihkel Mälgand (kontrabass), Tanel Ruben (löökpillid) Estonia kontserdisaalis
 15.–18. 04 Rahvusvaheline viiuldajate, tšellistide ja pianistide konkurs "Noor Muusik 2004"
 15. 04 kell 19 Silesian String Quartet (Poola) Mustpeade Majas
 15. 04 kell 19 Cannito ballett "Cassandra" Rahvusoperis Estonia
 16. 04 kell 18 Külaliskontsert: Moshe Aron Epstein (flööt; Hamburg) Eesti Muusikaakadeemias
 16. 04 kell 19 Esietendus: Tšaikovski ooper "Padaemand" Rahvusoperis Estonia
 *
 17.–25. 04 Festival "Jazzkaar"
 17. 04 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus
 17. 04 kell 17 Pièces de Viole.

VIII Rameau: Aapo Häkkinen (klavessiin), Sirkka-Liisa Kaainen (barokkviiul), Markku Luolajan-Mikkola (viola da gamba) Kadrioru lossis
 17. 04 kell 17 Raivo Peäske flöödiklassi kontsert Eesti Muusikaakadeemias
 17. 04 kell 17 Külaliskontsert: Jean Philipp Guillo (klaver; Prantsusmaa) Eesti Muusikaakadeemias
 17. 04 kell 19 Prokofjevi ballett "Romeo ja Julia" Rahvusoperis Estonia
 18. 04 kell 12 Britteni laste-ooper "Väike korstnapühkija" Rahvusoperis Estonia
 18. 04 kell 18 Moshe Aron Epsteini meistrikursuste lõppkontsert Eesti Muusikaakadeemias
 18. 04 kell 19 Tšaikovski ooper "Padaemand" Rahvusoperis Estonia
 19. 04 kell 18 Agnethe Christensen (vokaal) Rootsi-Mihkli kirikus
 20. 04 kell 15 Lõunamuusika. Noored Läti ja Leedu tippsolistid: Shady Brass Quartet (Läti), Vilniaus Fagotynas (Leedu) Estonia kontserdisaalis
 20. 04 kell 18 Magistrikontsert: Ursula Saal (saksofon) Eesti Muusikaakadeemias
 20. 04 kell 19 Lehäri operett "Löbus lesk" Rahvusoperis Estonia
 21. 04 kell 18 Magistrikontsert: Anu Aimla (sopran) Eesti Muusikaakadeemias
 21. 04 kell 19 Strauss'i operett "Viini veri" Rahvusoperis Estonia
 21. 04 kell 19 Tõnis Mägi autori-kontsert Mustpeade Majas
 22. 04 kell 19 Tšaikovski ballett "Luikede järv" Rahvusoperis Estonia
 23. 04 kell 18 Darja Rodištsenko (klaver), Kaili Eermaa (klaver) Eesti Muusikaakadeemias
 23. 04 kell 19 Fööniksi kutse. Vokaalkvartett Orlando Consort (Suurbritannia) Estonia kontserdisaalis
 23. 04 kell 19 Tõnu Raadiku muusikal "Vargamäe tõde ja õigus" Rahvusoperis Estonia
 *
 24. 04 kell 12 Cannito ballett "Cassandra" Rahvusoperis Estonia

24. 04 kell 13 Magistrikontsert: Eneli Hiimaa (flööt) Eesti Muusikaakadeemias
 24. 04 kell 12 Orelipooltund: Maris Oidekivi-Kaufmann toomkirikus
 24. 04 kell 16 Väravatorni muusika: Hortus Musicus Väravatornis
 24. 04 kell 19 Tšaikovski ooper "Padaemand" Rahvusoperis Estonia
 25. 04 kell 12 Britteni laste-ooper "Väike korstnapühkija" Rahvusoperis Estonia
 25. 04 kell 16 Magistrikontsert: Kairi Sakkos (klaver) Eesti Muusikaakadeemias
 25. 04 kell 17 Akadeemiline kammermuusika Kadrioru lossis: Vardo Rumessen (klaver)
 26. 04 kell 17 Ivo Kuuse lauluklassi ja Helin Kapteni kammeransambli klassi kontsert Eesti Muusikaakadeemias
 27. 04 kell 16 Toivo Nahkuri klaveriklassi lõpetajate kontsert Eesti Muusikaakadeemias
 28. 04 kell 19 Muusikal! Muusikal! Tallinna Saksofonikvartett, Pille Lill (sopran) Estonia Talveaias
 28. 04 kell 19 Verdi ooper "Nabucco" Rahvusoperis Estonia
 29. 04 kell 18 Magistrikontsert: Dainis Valpeteris (klaver) Eesti Muusikaakadeemias
 29. 04 kell 19 Rahvusvaheline tantsupäev: balletigala Rahvusoperis Estonia
 29. 04 kell 19 *Una fermata musicali del coro maschile in Italia*: Eesti Rahvusmeeskoor, Ants Soots (dirigent) Mustpeade Majas
 30. 04 kell 18 Tarmo Eespere saateklassi kontsert Eesti Muusikaakadeemias
 30. 04 kell 19 Pidulik kontsert taasühinevale Euroopale: Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks (München), Thomas Dausgaard (dirigent) Estonia kontserdisaalis
 30. 04 kell 19 Tšaikovski ooper "Padaemand" Rahvusoperis Estonia

Tartus

1. 04 kell 12 Bocki muusikal "Viiuldaja katusel" Vanemuise suures majas

1. 04 kell 19 Laudaukse
Kääksutajad Lutsu teatrimajas

2. 04 kell 19 IV Klavessiinipäevad.
Ühendatud stiilid Bachi muusikas:
Wolfgang Brunner linnamuuseumis

2. 04 kell 19 Tallinna Filharmoonikud,
Francois Leleux (oboë), Andres
Mustonen (dirigent) Vanemuise
kontserdimajas

3. 04 kell 19 Kálmáni operett
"Krahvinna Mariza" Vanemuise
suures majas

4. 04 kell 15 IV Klavessiinipäevad.
Meistrid, sellid, õpipoisid: Elleri
kooli õpilased, Tartu Ülikooli tuden-
gid linnamuuseumis

4. 04 kell 19 Vanemuise süm-
fooniaorkester, Sten Lassmann
(klaver), Lauri Sirp (dirigent)
Vanemuise kontserdimajas
*

6. ja 7. 04 kell 19 Bocki muusikal
"Viuldaja katusel" Vanemuise suu-
res majas

7. 04 kell 19 Robert Jürjendal
(kitarr, elektroonika), Priit Lehto
(vokaal) linnamuuseumis

8. 04 kell 19 Suure reede kontsert.
Mozarti Missa c-moll (KV 427):
Eesti Filharmoonia Kammerkoor,
ERSO, Klaudia Kidon (sopran),
Ellen Hargis (sopran), Mati Turi
(tenor), Uku Joller (bass), Roland
Böer (dirigent) Vanemuise kontser-
dimajas

8. 04 kell 19 Rossini ooper "Sevilla
habemeajaja" Vanemuise väikeses
majas

11. 04 kell 16 Kálmáni operett
"Krahvinna Mariza" Vanemuise
suures majas
*

13. 04 kell 19 Silesian String
Quartet (Poola) Vanemuise kont-
serdimajas

14. 04 kell 19 Janek Savolainen
tantsuetendus "This is a small step
for a man..."; Ruslan Stepanovi
tantsuetendus "L'amour" Yann
Tierseni muusikale Sadamateatris

15. 04 kell 19 Kolm tenorit:
Lembit Saarsalu (tenorsakso-
fon), Villu Veski (tenorsaksofon),
Raivo Tafenau (tenorsaksofon),
Vanemuise sümfooniaorkester;
Jürmo Eespere (klaver), Mihkel
Mälgand (kontrabass), Tanel
Ruben (löökpillid) Vanemuise kont-
serdimajas

15. 04 kell 19 XXV Eesti Muusika
Päevad: Crash Ensemble (lirimaa)
Sadamateatris

17. 04 Rahvamuusikute päev Tiigi
seltsimajas

17. 04 kell 19 Agnethe Christensen
(vokaal) Tartu Ülikooli aulas
*

22. 04 kell 19 Fööniksi kutse.
Vokaalkvartett Orlando Consort

(Suurbritannia) Vanemuise kont-
serdimajas

24. 04 kell 22 Jazzkaar: udi-duo
DuOud klubis Tallinn

25. 04 kell 16 Kevad barokkmuu-
sikaga: Taisto Noor (tenor), Heiki
Mätlik (kitarr), Oksana Sinkova
(flööti), tantsugrupp Rufina Noore
juhendamisel Tartu Ülikooli ajaloo-
muuseumis

Pärnus

3. 04 kell 18 IV Klavessiinipäevad.
Duo galante: Imbi Tarum, Anssi
Mattila Ammende villas

10. 04 kell 19 Suure reede
kontsert. Mozarti Missa c-moll
(KV 427): Eesti Filharmoonia
Kammerkoor, ERSO, Klaudia Kidon
(sopran), Ellen Hargis (sopran),
Mati Turi (tenor), Uku Joller (bass),
Roland Böer (dirigent) Pärnu kontser-
dimajas

11. 04 kell 17 Pärnu Linnaorkester,
Olari Elts (dirigent) Pärnu kontser-
dimajas

14. 04 kell 19 Silesian String
Quartet (Poola) Pärnu kontserdi-
majas

16. 04 kell 19 Kolm tenorit:
Lembit Saarsalu (tenorsakso-
fon), Villu Veski (tenorsaksofon),
Raivo Tafenau (tenorsaksofon),
Vanemuise sümfooniaorkester;
Jürmo Eespere (klaver), Mihkel
Mälgand (kontrabass), Tanel
Ruben (löökpillid) Pärnu kontser-
dimajas

18. 04 kell 16 Jazzkaar: Ewert
Sundja & Priit Jääger Uue Kunsti
Muuseumis

21. 04 kell 19 Noored Lāti ja Leedu
tippolistid: Shady Brass Quartet
(Lāti), Vilniaus Fagotynas (Leedu)
Pärnu kontserdimajas

24. 04 kell 19 Fööniksi kutse.
Vokaalkvartett Orlando Consort
(Suurbritannia) Pärnu kontserdi-
majas

27. 04 kell 19 *Una fermata musicali
del coro maschile in Italia*: Eesti
Rahvusmeeskoor, Ants Soots (diri-
gent) Pärnu kontserdimajas

Kõikjal üle Eesti

1. 04 kell 18 Mozart ning tema
naised: Kalle Randalu (klaver),
Ülle Kaljuste (tekst) Valga muusi-
kakoolis

4. 04 kell 16 IV Klavessiinipäevad:
Bachi kõlamaastikud: Marju
Riisikamp (klavessiin), Darius
Stabinskas (*viola da gamba*)
Viinistu kunstimuuseumis

4. 04 kell 16 Muusikal! Muusikal!:
Tallinna Saksofonikvartett, Pille
Lill (sopran) Kohtla-Järve kultuuri-

hoones
*

6. 04 kell 17 Silver Brass Kohtla-
Järve kunstide koolis

7. 04 kell 18 Pergolesi "Stabat
mater": Tütarlastekoor Ellerhein,
Tiia-Ester Loitme (koormeister),
Hortus Musicus, Andres Mustonen
(dirigent) Jõhvi Mihkli kirikus

8. 04 kell 19 Pergolesi "Stabat
mater": Tütarlastekoor Ellerhein,
Tiia-Ester Loitme (koormeister),
Hortus Musicus, Andres Mustonen
(dirigent) Loksa kirikus

8. 04 kell 19 Oma saar: Kait Tamra,
Indrek Kalda Aruküla kultuurimajas

8. 04 kell 19 Raimond Valgre
laulude kontsert "Sinilind": Yvetta
Raid (vokaal), Olav Ehala (klaver),
Lembit Saarsalu (saksofon), Toivo
Unt (kontrabass), Aivar Vassiljev
(löökpillid) Viljandi kultuurimajas

9. 04 kell 17 Pergolesi "Stabat
mater": Tütarlastekoor Ellerhein,
Tiia-Ester Loitme (koormeister),
Hortus Musicus, Andres Mustonen
(dirigent) Kuusalu kirikus

11. 04 kell 17 Maarjamaa laulud.
Ansambel Hüüd & Hää: Kadri
Hunt (vokaal), Mari Poll (viul),
Mart Soo (kitarrid), Taavi Kerikmäe
(klahvpillid), Taavo Remmel (kont-
rabass), Marko Naissoo (löökpillid)
Avinurme kultuurikeskuses

11. 04 kell 18 Siit nurgast ja sealt
nurgast...: Tuule Kann (kannel,
psalteerium), Ene Nael (klavessiin),
Juhan-Hendrik Uppin (kannel)
Paide raekojas
*

14. 04 kell 18 Virgo Veldi (sak-
sofonid), Meelis Milli (kitarr), Mati
Mikalai (klaver) Kuressaare kultuuri-
keskuses

14. 04 kell 19 Tõnis Mägi autori-
kontsert Palamuse rahvamajas

15. 04 kell 17 Virgo Veldi (sak-
sofonid), Meelis Milli (kitarr), Mati
Mikalai (klaver) Ahtme kunstide
koolis

15. 04 kell 19 Tõnis Mägi autori-
kontsert Võru kultuurimajas Kannel

15. 04 kell 19 Balletiõhtu.
"Chopiniana" Chopini muusi-
kale, Minkuse "Quiteria pulm":
Vanemuise teatri külalisetendus
Paide kultuurikeskuses

16. 04 kell 17 Muusikakoolide
sõpruskontsert Valga kultuuri- ja
huvialakeskuses

16. 04 kell 19 XXV Eesti Muusika
Päevad: Crash Ensemble (lirimaa)
Viljandi Kultuuriakadeemias

16. 04 kell 19 Tõnis Mägi autori-
kontsert Keila kultuurikeskuses

17. 04 kell 18 Muusika, mida
armastasid Prantsuse kuningad:
Cantores Vagantes Narva linnuses

17. 04 kell 19 Verdi ooper

"Maskiball" Vanemuise väikeses
majas

19. 04 kell 19 Jazzkaar: Hedvig
Hanson & Andre Maaker Paide
kultuurikeskuses

22. 04 kell 19 Jazzkaar: ansambel
Hinkus & Maarja Jõhvi kultuurikes-
kuses

22. 04 kell 19 Jazzkaar: Helin-Mari
Arder Trio Rakveres, restoranis
"Tarva Maja"

22. 04 kell 19 Tõnis Mägi autori-
kontsert Haljala kultuurimajas

22. 04 kell 20 Jazzkaar: udi-duo
DuOud Viljandi kultuurimajas

23. 04 kell 18 Metsateel: Pille Lill
(sopran), Mati Palm (bass), Marje
Lohuaru (klaver) Tõrva kirikus

23. 04 kell 19 Jazzkaar: Ewert
Sundja Jazzband Haapsalu kultuuri-
majas

30. 04 kell 19 Hortus Musicus
Jõhvi kultuurikeskuses

Andmed on kontrollitud 17. märtsil
Maikuu kontserdiinfot COLLAGE'is
avaldamiseks ootame hiljemalt
12. aprilliks aadressil
kristina@ema.edu.ee

Täpsem info kodulehekülgedelt:
Concerto Grosso:
www.concertogrosso.ee
Eesti Filharmoonia Kammerkoor:
www.epcc.ee
Eesti Heliloojate Liit:
www.ehl.kul.ee
Eesti Interpreetide Liit:
www.interpreet.ee
Eesti Kontsert: www.concert.ee
Eesti Muusika Infokeskus:
www.emic.kul.ee
Eesti Muusikaakadeemia:
www.ema.edu.ee
ERSO: www.erso.ee
Jazzkontserdid: www.jazzkaar.ee
Klassikaraadio: www.er.ee/klassik
Kontserdid Tartus: www.tartu.ee
Noor Muusik:
www.hot.ee/youngmusician/
NYDD Ensemble: www.nyyd.ee
Pärnu kontserdimaja:
www.concert.ee
Rahvusoper Estonia: www.opera.ee
Tallinna Filharmoonia:
www.filharmoonia.ee
Tartu Kontsert: www.kontsert.ee
Teater Vanemuine:
www.vanemuine.ee
Vanemuise kontserdimaja:
www.concert.ee
Vox Clamantis:
www.voxclamantis.ee
Üle-eestiline kultuurirüütuste and-
mebaas: www.kultuuriinfo.ee

Tallinna Filharmoonia kontserdid Aprillis 2004

2. aprillil kl 19 Vanemuise Kontserdimajas
3. aprillil kl 19 Estonia kontserdisaalis

Tallinna Filharmoonikud

Solist **FRANCOIS LELEUX** (oboe, Prantsusmaa)

Dirigent **ANDRES MUSTONEN**

J. S. Bach Orkestrisüit nr 3 D-duur BWV 1068, A. Knaifel Palve, B. Marcello Oboekontsert d-moll,
W. A. Mozart Sümfonia nr 31 D-duur "Pariis", W. A. Mozart Oboekontsert D-duur KV 314

Koostöös Eesti Kontserdiga

11. aprillil kl 16 Mustpeade majas
telekontsert **Klassika koos Klasiga**

Carmen

TALLINNA KAMMERORKESTER

Solist **HELEN LOKUTA** (mezzosopran)

Dirigent **ERI KLAS**

G. Bizet-R. Sedrin Carmen Suite
G. Bizet Aariaid ooperist "Carmen"

18. aprillil kl 17 Metodisti kirikus

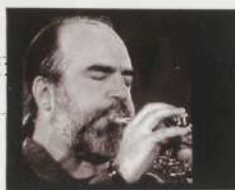
Eesti Muusika Päevad

TALLINNA KAMMERORKESTER
EESTI FILHARMOONIA KAMMERKOOR

Dirigent **RISTO JOOST**

T. Tulev, A. Hirv, G. Grigorjeva (uudisteosed), A. Pärt

Koostöös Eesti Heliloojate Liiduga

20. aprillil kl 19 Vene Draamateatris

Estonian Dream Big Band

Solist **RANDY BRECKER** (trompet, USA)

Dirigent **ÖRJAN FAHLSTRÖM** (Rootsi)

U. Krigul, T. Aints, M. Kõlar, M. Tally, R. Sööt (uudisteosed)
R. Brecker

Koostöös Jazzkaare ja Eesti Heliloojate Liiduga

23. aprillil kl 19 Viljandi Kultuuriakadeemias

24. aprillil kl 19 Mustpeade majas

Tallinna Kammerorkester

Solist **KALEV KULJUS** (oboe)

Dirigent **JUHA KANGAS** (Soome)

A.-Dvořák Serenade Op. 22-E-duur, P. Vasks Cantabile
A. Pärt Collage B-A-C-H, P. Nordgren Oboekontsert

